

Per aspera ad astra

Constelații diamantine

Revistă de cultură universală
editată sub egida Ligii Scriitorilor Români

Anul IV, Nr. 9 (37)
Septembrie 2013

Jan Vermeer - Vedere din Delft

În acest număr semnează: Iulian Chivu, Doina Drăguț, George Popa, Virgil Răzeșu, Janet Nică, George Filip, Emil Bucureșteanu, Daniel Marian, Livia Ciupercă, George Ioniță, Ion Pachia-Tatomirescu, George Petrovai, Florentin Smarandache, Gheorghe A. Stroia, Stelian Gomboș, Viorel Roman, Ion Vasiu, Mariana Zavati Gardner, Ionuț Caragea, Ion Iancu Vale, Octavian Lupu, Luca Cipolla, Diana Iacob, Viorel Băetu, Mihaela Rotaru, Ana Sârghie, Ion Turnea, Nicolae Bălașa, Alensis De Nobilis, Cristian Petru Bălan, Larisa Ileana Casangiu, Mihai Horga, Nicolette Orghidan, Adrian Botez, George Baci, Ștefan Radu Mușat, Valentin Nicolîțov, Libuse Cacalova, Ivan Wiernisch, James Freeman, Joseph Josephides, Florica Bațu Ichim, Daniela Drăghia, Boris Marian, Liviu-Florian Jianu, Eugen Deutsch, Vasile Menzel, Marin Voican-Ghioroiu, Tania Nicolescu, Sorin Pavel, Florin Iordăchescu, Nelu Vasile, Gheorghe Bălici, Cornel Galben

Sumar

Julian Chivu, Eroul în Grecia homerică ...pp.3,4
Doina Drăguț, Versurip.4
George Popa, Vermeer sau lumina absolută ..pp.3-7
Virgil Răzeșu, Limba românăp.7
Janet Nică, O pinie, două piniip.8
George Filip, Versurip.9
E. Bucureșteanu, Așa grăit-a Zarathustra ...p.10,11
Daniel Marian, Un vernisaj...p.11
Livia Ciupercă, O dramă de acum
100 de anip.12,13
George Ioniță, Versurip.13
Ion Pachia-Tatomirescu, "Chiviene" - nu
kiwiene - care dinamitează orizonturi ...pp.14-16
George Petrovai, Limba ce-o vorbim - cea mai
măreață catedrală a românilorp.17
Florentin Smarandache, Menscipulump.18
Gheorghe A. Stroia, Timpul (viața) trecea... în
felii de tortpp.19,20
Stelian Gomboș, Părintele Profesor Dumitru
Stăniloae - Teologulpp.21,22
Viorel Roman, România 2030p.23
Ion Vasiliu, Versurip.24
Mariana Zavati Gardner, Deciziap.25
Ionuț Caragea, O întâlnire fără argumente
pentru citirea sufletuluip.26
Ion Iancu Vale, Versurip.26
Octavian Lupu, Melcul Cel Anonim și Discreția
Înțelepciuniip.27
Luca Cipolla, Medjugorje, regina și
adversarulp.28
Diana Iacob, Versurip.29
Viorel Băetu, Prognozele și cruda realitate,
readaptat în 2013p.30
Mihaela Rotaru, Apologia valorilor perene -
Ulmeni, Maramureșp.31
Anca Sârghie, "Fratele fiului risipitor"p.32
Ion Turnea, Corabiap.33
Nicolae Bălașa, Despre legi...pp.34,35
Alensis De Nobilis, Versurip.36
Cristian Petru Bălan, Basarabeni cu
Tricoloru-n fruntep.36
Larisa Casangiu, Simfonie pentru ciulini ...p.37
Mihai Horga, Versurip.38
Nicolette Orghidan, Magnoliipp.39-41
Adrian Botez, A fi liber și stăpânp. 42
George Baci, Versurip.43
Ștefan Radu Mușat, Versurip.43
Valentin Nicolaițov, Străinulpp.44,45
Libuše Čačalová, Ivan Wiernisch, James
Freeman, Joseph Josephides, Versurip.46
Florica Bațu Ichim, Poeme în prozăp.47
D. Drăghia, D. Marian, Bâciul creațieip.48
Boris Marian, Borismarianismep.49
Liviu-Florian Jianu, Prozăp.49
Eugen Deutsch, Janet Nică, Duel sonetistic ...p.50
Vasile Menzel, Versurip.51
M. Voican-Ghioroiu, Scrisoare uitată ..pp.52-55
Tania Nicolescu, Versurip.55
Sorin Pavel, Constelații epigramaticep.56
Fl. Iordăchescu, Constelații epigramatice ..p.57
Nelu Vasile, Constelații rebusistep.58
George Bălci, Epigramep.58
Cornel Galben, Profil îndoliatpp.59,60

Constelații diamantine

Revistă de cultură universală

Fondată la Craiova,

în septembrie 2010

- apare lunar -

Membri de onoare ai colectivului de redacție

- Prof. univ. dr. Remus RUS
- Prof. dr. Florin AGAFIȚEI, orientalist, sanscritolog
- Diplomat Petre GIGEA-GORUN, ambasador, scriitor
- Prof. univ. dr. George POPA, scriitor, traducător, eminescolog, critic de artă

Redacția

Redactor-șef:

DOINA DRĂGUȚ

Secretar general de redacție:

JANET NICĂ

Redactori literari:

IULIAN CHIVU

BAKI YMERI

Redactor artistic:

FLORIN MĂCEȘANU

Redactori asociați

- Prof. univ. dr. FLORENTIN SMARANDACHE, SUA, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
- Prof. CRISTIAN PETRU BĂLAN, SUA, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
- Prof. univ. dr. VIOREL ROMAN, Germania, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
- Prof. MARIANA ZAVATI GARDNER, Anglia, poetă bilingvă, critic literar, traducător
- GEORGE FILIP, Canada, scriitor

DTP: Doina DRĂGUȚ

Responsabilitatea privind conținutul materialelor publicate în revista *Constelații diamantine* aparține strict autorului care semnează textul.

Materialele se pot trimite la adresele:

constelatiidiamantine1@gmail.com

const.diamantine@gmail.com

ISSN 2069 – 0657

www.scribd.com/doina_dragut

Adresa redacției:

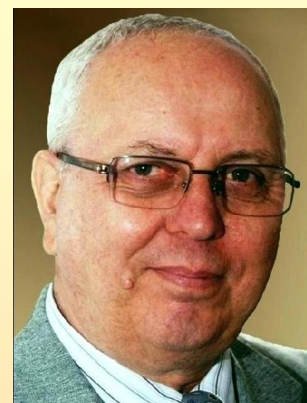
Cartier Lăpuș, Bd. Decebal, bl. S2, ap. 13, Craiova, Dolj,
România, cod: 200440

Ilustrația revistei: Jan Vermeer

Fondatori: Al. Florin Țene, Doina Drăguț, Janet Nică, N.N. Negulescu

Iulian CHIUU

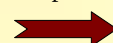
Eroul în Grecia homerică

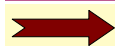

Apresiasi a fi una dintre cele mai libertine mitologii, mitologia greacă, de unde și dogmele doctrinare mai puțin exclusiviste promovate de greci, era considerată de Hegel drept *o religie a frumuseții* tocmai fiindcă filosoful o cunoscuse doar din surse poetice, unde numeroși eroi au devenit simboluri prin accentuarea tenacității cu care urmaseră un țel sau prin prăbușirea lor sub amenințările unui destin nedrept. Probabil că dintr-o astfel de cauză și Homer a fost socotit el însuși *biblia grecilor* cu toate controversele care s-au ținut în jurul său. Platon, de pildă, a văzut în el o sursă de contradicții, de erori, de impietate și imoralitate, iar Herodot găsea că Homer și Hesiod au fost cei care au dat Greciei zeii săi. Dacă eroii mitologiilor hinduse, iraniene și sumero-babiloniene se consacrau din perspectiva unor dogme puternic individualizate, cei greci protestau adesea fățiș și explicit împotriva olimpienilor corupți, desfrânați și nedrepti, misiunea lor strălucind doar în acest sens; profetismul apolinic și teleticul dionisiac de la care se dezvoltă cultura rușinii, dar și cea a vinovăției. În această conjunctură, E.R. Dodds apreciază că atât oamenii cât și zeii sunt ușor de jignit și că, dintr-o trufie ușor de înțeles, zeii pot accepta compromisuri profane, însă rămân neclintii în vanitățile lor și își apără statutul. Acea cultură greacă a vinovăției făcea ca un fiu să se simtă îndatorat față de tatăl său, altfel pedeapsa *hybrisului* devenea capitală într-o psihologie în care semnificațiile rămân ireversibile pe fondul concepțiilor despre lume ce nu se puteau schimba de la o generație la alta. A rămâne îndatorat moral conducea în mentalitatea vechilor greci la ruină (*ate*). Se mai adăugau pe de altă parte ispitele, ca impulsuri iraționale și destinul (*moira*), adeseori pecetluit de un blestem, mai ales dacă acesta venea de la tată. Sistemul de relații interumane era riguros cenzurat de zeu; el putea să condamne și să grațieze discreționar, uneori zeul putea să-i tulbure mințile omului și să-l domine în exclusivitate, putea să-i trimită vise anticipative și alte premoniții. Eroul apărea în numele unei con-

flictualități general umane și cel mai adesea, cu măreția lui tragică, își asuma în nume propriu soluționarea sacrificându-se. De aceea în Grecia lui Dracon se institua dreptul fiecărei cetăți să-și venereze proprii zei și eroi aducându-li-se ofrande și jertfe în mod nediferențiat. De aici înțelegem că și eroul, ca și zeul, era socotit o ființă de esență superioară, odele lui Pindar și istoriile lui Herodot venind cu numeroase mărturii în acest sens. Despre cinstirea lor, spune E. Rohde, la Homer nu găsim nicio relatare chiar dacă grecii demonstraseră de multă vreme o bogată imaginație despre lumea cealaltă și împărtășiseră o puternică credință în nemurire încât a fost nevoie de legislația lui Solon spre a diminua amploarea unor exagerări. Suntem așadar în faza incipientă a întemeierilor simbolice; faza epicii eroice și a tragediei. Cu sprijinul autorilor de ode și al filosofilor, se va face pasul spre idei; de la *hyponoia* și *alegorie* spre *simbol*. Constituirea limbajului simbolic, potrivit mai multor surse, a avut loc totuși odată cu constituirea simbolurilor, simbolismul fiind totodată limbajul predilect al primitivilor și se dezvoltă concomitent cu mantica și onirosophia, cu decriptarea sensurilor secrete din practicile inițiaților, ale oracolelor și din misterii. Simbolistica aducea prin „vindecarea lui Homer”, prin punerea sub semnul alegoriei a tot ceea ce contravenea exigențelor morale grecești, contrar tratatelor rămase de la Heraclit (*Alegoriile homerice*) și de la Porphyrius (*Peștera nimfelor*), singurele care au ajuns până la noi. O observare atentă a evoluției mitului homeric și a consacării eroului în plan simbolic permite stabilirea a două repere cu semne care desăvârșesc simbolul ca atare: nașterea miraculoasă și misiunea spectaculoasă. În ce privește nașterea, preluată frecvent prin valoarea ei de simbol și de basme fantastice, Otto Rank exemplifică cu modele de genul Moise, Karna, Oedip, Perseu, Romulus, Hercule, Ghilgames etc. Și face trimiteri la legături psihice nu mai puțin simbolice legate de relația tată/fiu, de abandonul pe apă al nou-născutului, competiția fraților pentru dragostea mamei (adesea fe-

cioară) etc. Psihanaliza vine mai târziu să lămurască încă unele necunoscute, dar și să confirme unele teze ale antichității; de pildă se demonstrează că înainte de a vorbi chiar, copilul „posedă deja un redutabil arsenal simbolic”. În teoria lui Durand, simbolistica are trei componente sau structuri: una ar fi aceea schematică, privitoare la nivelul verbal sau actanțial, a doua structură se referă la nivelul atributiv al substantivalului și epitetului și cea de a treia structură este cea culturală, cu determinările ei socio-istorice. Iar cum omul, prin natura lui, este concomitent cauzalitate și motivație, adică explicație și înțelegere, ca să-l parafrazăm pe P. Ricoeur, e de înțeles de ce marile opere ne vorbesc nu despre un om oarecare, ci despre om în genere, Durand sintetizează: „Ce-mi pasă la urma urmelor de Homer, de Shakespeare despre care nu știu nimic, de Bosch despre care știu foarte puțin! Dar ceea ce rămâne este *Iliada*, *Hamlet*, *Regele Lear* sau *Grădina desfătărilor*.” Acestea, în chip patent sau/și latent, repetă conținuturi sau/și scheme intenționale ca în lupta lui Apollon cu Python în întemeierea Oracolului de la Delfi, în nașterea Athenei, Demeter și Persefone, apoi ca în Deucalion și Pyrrha, Danaidele, Perseu, Sisif etc. despre care nu vom vorbi decât în chip tangențial, lucrurile fiind altfel destul de cunoscute și ca substanță epică și ca simbol. Un alt lucru ne va reține atenția mai insistent: înclinația vechilor greci spre idei și, în consecință, spre simbol. Simbolistica greacă a cuprins toate aspectele fundamentale ale vieții și ale destinului și de aceea eroii ei sunt simboluri ale personalității de la grație la prăbușire și da la așteptare până la dezamăgire; calea de mijloc nu a produs simboluri. În simbolistica greacă nimic nu excede, nimic nu se anulează; Antigona și Dioscurii, Perseu și Heracle, Sisif și Tantal... Pentru ordinea cosmică și natura umană - simboluri olimpice și umane, iar pentru aspirații, voluptăți și reprezentări terifiante - himere, nimfe și monștri. Buffiere, pe care l-am citat mai sus, găsea la Homer o preocupare explicită pentru

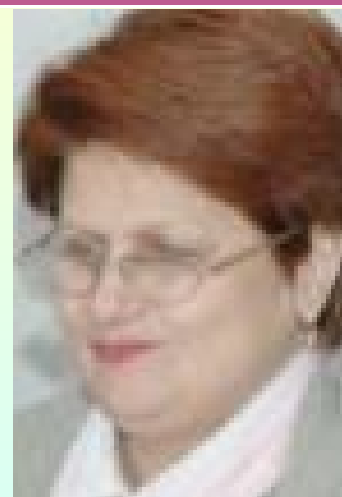

condiția umană, lupta permanentă între rațional și irațional (Atena-Hermes/ Ares-Afrodită), stabilea premise ale unor interpretări psihologice (*psyche, thymos, phrenes* etc.) preluate în chip diferit după el de unele orientări filosofice, în special prin cenzura lui Platon. Homer argumentase natura rațională a unor zei sau natura pasională a altora dând substanță pentru discuțiile peripateticienilor. Iată de ce, formal, mitologia greacă a fost dispusă mai târziu în dicționare pe paliere care includ zeii și eroii, completați cu alte întemeieri durabile din epica ficțiunii culte (Argonauții, Ciclul troian, Ciclul teban etc.). Nicio altă mitologie nu a reușit complexitatea celei grecești în reprezentarea umanității, cele mai multe civilizații rămânând doar la a afirma o cosmogonie și condiția umană - perspectivă a desăvârșirii omului, ceea ce nu este suficient și asta se vede în economia simbolurilor. Grecii au promovat apollinic sau dionysiac culte care au pus viața în cele mai felurite lumini; nicio altă mitologie nu are, de pildă, atâtea personaje feminine, acestea asigurând o notă de firească, de verosimil oricărui scenariu, fără să mai vorbim că ele au dat conținut în apariția tragediei, ele au îmblânzit furia zeilor ori au determinat conflicte care au prilejuit afirmarea marilor eroi. Mitul Europei, Danaidele, Deianira, Eurydice, Elena lui Menelaos, Penelopa, Medeea etc. Literatura Evului Mediu va sta și ea sub semnul mitologiei grecilor - ca model și resursă, dar și sub semnul filosofiei lor, lucruri care pătrund adânc și se mențin inclusiv în fondul de datini și credințe al mai tuturor popoarelor europene, cu predilecție în Balcani și mai ales la popoarele de limbă latină.

Doina DRĂCUȚ

Versuri

de la mare... în mare

...
fără teamă
mă avânt
în val de vânt
o corabie devin
și plutesc
plutesc
plutesc
taina
mărilor
să o dezleg

...
într-un val profund
mă afund
nu mă sperie nimic
mă retrag încet în forma
corpului ce-l locuiesc
simțurile-mi se trezesc
un alt val mă-ntoarce înapoi
ca o detașare
în și prin și dincolo de mine

...
o zi și-un val
sunt asemenea
depinde la ce ne raportăm

...
într-o lină unduire
valuri de lumină mă înalță
timpul pare-a fi golit
însă nu epuizat
pe o mare ce se mișcă-ntruna
dar este mereu la locul său

...
plimbându-mă pe mare
am atins
în același timp
nemăsurat
un pescăruș și un pește

...
între un val și alt val
copleșită de dorințe
vibrez în aer
cu puterea unui gând
și mă atașez de mare
ca de un iubit

...
când simt mai mult
că se-apropie de mine
de mine tot mai mult
mă-ndepărtez

...
ca o corabie despice apele
ce se unesc în urma mea
și în timpul dintre valuri
întru în forma unui gând
spre orizont

...
rătăcită ca un val
pierdut în mare
într-o unduire descendentă
mă urmez la nesfârșit

...
brațele arcuiesc valuri
privirile curg îndrăznește
peste umbrele pescărușilor
cununi de lumină mă poartă
spre lumea falselor certitudini
spre dorințele din gânduri
spre marea dinlăuntrul meu

...
în întinderea nedeslușită
translatări de forme și de gesturi
își scufundă starea în extaz
și deși prezente în lume
ele încearcă să nu fie

Vermeer - Fată cu un pahar de vin

George POPA

Vermeer

sau lumina absolută

Nu este straniu faptul că pictorul luminii absolute, al luminii fără umbre, înțelegea ca element transfigurator, ca esență pură a spiritului, nu ne-a lăsat nicio imagine a chipului său și, mai straniu încă, nu a fost „văzut”, redescoperit de către istoria artei decât după peste două secole?

Vermeer a văzut lumea printr-un cristal, încât în tablourile sale totul este de o perfecțiune geometrică. Și totul este foarte limpede, luminos și pur. De asemenea, totul pare imobil, surprins într-un gest esențial fixat în densitatea transparentă.

Este interesant faptul că Jan Vermeer (1632-1675) este contemporan cu Benedict Spinoza (1632-1677), filozoful șlefuitor de lentile, al cărui sistem de gândire este de asemenea un cristal construit *more geometrico* și care, la fel, fascinează prin limpiditate și elevație. Postulatul fundamental din *Ethica* lui Spinoza constă în conceptul că Natura și Dumnezeu sunt unul și același lucru - *Deus sive Natura*, astfel că și sufletul nostru se confundă cu natura; materia și gândirea sunt două atribute ale uneia și aceleași substanțe unice.

La fel, pentru Vermeer *lumea este totodată materie și spirit*. În tablourile sale, dreptunghiuri și pătrate construiesc repetat suprafața cu o rigoare a unor teoreme, așa cum Spinoza prin teoreme își reia mereu și mereu demonstrațiile. Numai că atunci când te apropii de universul de cleștar vermeerean, o revelație extraordinară te întâmpină: cristallul nu este inert ca la prima impresie, ci alcătuit din miriade de atomi de culoare în neconținută vibrație. Este ca și cum pictorul ar fi descoperit o magie cu ajutorul căreia ne poate face să vedem *sufletul luminii* în neconținută renaștere din sine. Nu însă al luminii fizice. Dacă din punct de vedere plastic descompunerea pigmentilor cromatici înrudește pe Vermeer cu impresionismul, din punct de vedere spiritual este vorba aici, ca și la Rembrandt, de o lumină interioară, de sufletul uman transcris în termeni de lumină și, în felul acesta, făcut sensibil, accesibil ochiului.

În pânzele pictorului din Delft nu există obiecte, figuri, mâini, ci niște forme purificate care emană, plutesc, și se întorc în iradierea luminoasă fiind în același timp diafane și conturate, dense și impalpabile. Lumina desface și reface lucrurile pentru a le transpune într-un transorizont al misterului care, deși pare foarte vădit, rămâne totuși dincolo de noi.

Metafizica vermeereană a luminii rezolvă astfel și antinomia finit/infinit. Onticitatea materială a lumii este sugerată de repetatele geometrii, iar infinitul este prezent prin lumina care inundă spațiul tabloului, prin intensitatea și freacățul celor două culori complementare care poartă această lumină - albastrul ceresc și galbenul solar.

Dar nemărginirea se deschide aici mai ales prin conținutul spiritual. A fost subliniat ezoterismul operei pictorului olandez, aspectul ei enigmatic. În epoca de maturitate a creației sale, personajele efectuează gesturi elevate: contemplă perle, cântăresc aur, cântă la diverse instrumente muzicale, lucrează dantele, studiază harta pământului sau a cerului, privesc meditative peste mări. Sunt menite unui înalt și delicat destin, tănuț dincolo de perdeaua grea, care, pentru o clipă se dă la o parte, simbol prezent în majoritatea tablourilor.

De asemenea, Vermeer rezolvă în mod original și antiteza dintre contingent și supratemporal. Moleculele fiecărui component al tabloului sunt averse de lumină, pe care o captează, o absoarbe și apoi ne-o restituie îmbogățită de uimire. Această uimire creează o intensă liniște pe tablou. Personajele sunt tăcute, încremenite în extazul luminii. Gestul lor este esențializat, devine un ritual al unei existențe care are loc, ca și la celălalt mare olandez, Rembrandt, într-un dincolo unde vremuirea și-a suspendat goana.

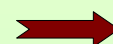
Căci, iată, de cele mai multe ori fețele se văd doar din profil, privirile sunt întoarse de la noi. O nostalgie secretă le atrage spre o ală lume, fapt care deschide în geometria implacabilă a tabloului nemărginirea zărilor psihice. Din acest motiv, spațiul fizic al tabloului este bidimensional, aperspectival. Jocul

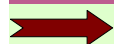
irizărilor și al reflectărilor luminoase poartă conținutul tabloului în primul plan. Prin intensitatea ei, lumina anulează distanțele și vine cu întregul câmp al tabloului în imediata vecinătate a sufletului nostru. În felul acesta, lumina devine un magnific nud surprins în strălucirea și neprihana sa, și pe care îl învăluim în uimirea noastră.

Așa se întâmplă, de exemplu, cu tabloul *Vedere din Delft*. Aici aproape tot tabloul este ocupat de lumină, care se autocontemplă, asemenea lui Narcis, în oglinda apei. Liniștea suprafirească din acest peisaj este parcă expresia unei extaz de care vibrează fiecare atom de culoare, fiecare particulă a imensului spațiu, fiecare particulă a structurilor materiale ale zidurilor, care pare că plutesc. Transparența și prospețimea atmosferei eterice, strălucirea de smalt a luminii pe ziduri creează o incantație care l-a determinat pe Marcel Proust să afirme că *Vedere din Delft* este cel mai frumos tablou din lume. Poate că nici într-o lucrare a lui Vermeer nu se observă mai bine ca aici cum intensitatea luminii, ca și la Rembrandt și impresionisti, desființează perspectiva, fuga liniilor în infinit. Lumina te înconjoară de pretutindeni, te absoarbe în tremurul ei strălucitor. Nu te afli spectator în fața scenei, ci ești în inima ei, devii substanță din substanța luminii, participi la propria ei transfigurare.

*

Ca și Rembrandt, Vermeer pleacă în creația sa de la lumea fenomenală, externă, și anume de la momentele ei hedoniste, efemere. Iată cunoscutul tablou *Curtezana*, unde nimic de ordin spiritual nu răzbate, ci totul aparține realității empirice: densitatea pastei grele, lipsa de respirație spațială, stridența cromatică, gesturile epicureice. Este aproape de necrezut să-ți imaginezi că o asemenea temă a putut fi pusă pe tablou de viitorul Vermeer. Ce revelație extraordinară va fi avut pictorul, încât arta sa să sufere, aproape fără trepte intermediare, o asemenea mutație, cea ruptură luminoasă care să-l pună dintr-odată în prezența unei arhitecturi numenale a lumii?

O perdea dată puțin la o parte face să cadă vâlul de pe modul nostru rutinier de a vedea lucrurile, și descoperim lumea într-o frumusețe cum nu am văzut-o până atunci. Roșul dispare, rămân cele două culori pure amintite, galbenul solar și azurul transparent. Acestea supun lumina unei alchimii al cărei termen suprem, simbol al întregii creații lui Vermeer, este *perla*. Este hazardat să ne imaginăm că acea comotie spirituală va fi fost provocată de cunoașterea filozofiei lui Spinoza pe care unii l-au văzut figurat în tablourile *Astronomul* și *Geograful*?

Spinoza afirma că realitatea, perfecțiunea și spiritul sunt unul și același lucru. Perla contopește în făptura sa translucidă, în „candoaarea sa matematică” (Paul Claudel) această treime existențială. Perla însemnează lumină încarnată, făcută palpabilă sub o fascinantă formă, dar pe care, prin iradiere, o depășește. Pentru că spiritul nu devine sensibil decât atunci când sălășluiește într-un tipar ideal, pe care apoi urmează să-l facă nemărginit prin puterea iluminării dinăuntru în afară. În pictura olandezului spiritul, miezul formelor poartă chipul luminii care filtrează prin conturile lucrurilor devenite în felul acesta transparente, asemenea cristalelor.

Vermeer realizează astfel acel *amor intellectualis* al lui Spinoza, acea cunoaștere a lumii sensibile cu ajutorul mirării filozofice, despre care vorbea Platon. Ea constă în

schimbul de limpiditate și uimire care are loc între două preclaruri: perfecțiunea luminoasă a perlei și transfigurarea spiritului în contemplare formelor și a luminii absolute.

În tabloul *Colierul de perle* are loc un delicat dialog între perlă și lumină. O fată oferă luminii șiragul de perle, simbol al sufletul său, pentru o hierogamie spirituală. Hermina pe care o poartă, prezentă și în alte lucrări, nu are numai funcția plastică de a concentra și amplifica lumina, dar și menirea de a reliefa momentul festiv al logodnei.

În lucrarea *Servitoare aducând o scrisoare unei doamne*, profilul personajului principal, modelat cu o finețe și siguranță extraordinară, se desprinde asemenea unui fragment de claritate celestă pe fondul întunecat din jur. Ea este metafora umană, spirituală, a perlelor pe care femeia le poartă și ale căror desen și strălucire sunt reluate în coafură și draperie, în natura moartă din stân-ga și în reflexele albastre ale feței de masă. În modul acesta, tabloul devine o multiplicare a perlei - a spiritului - strălucind în penumbra necunoscutului. Despre *Vedere din Delft* s-a spus că este „o indescritibilă irizare a unei revărsări de perle căzute la întâmplare” (A. Martini). În lucrarea *Fata cu turban*, considerată capodopera lui Vermeer și supranumită și „Gioconda nordului” - perla atârnată la ureche este „cheia muzicală a întregii acestei simfonii”, scrie René Huyghe. Fata apare „asemenea unei stele pe marele cer nocturn”, afirmă H. Gerson. Este ca și cum ar fi întrupată din reflexele a nenumărate perle fin sfărâmate. Însăși fone-ma numelui „Vermeer” sună ca o revărsare de perle.

Pentru a duce cât mai înalt spiritualizarea prin acea contemplare a perfecțiunii formelor aureolate de lumina absolută, Vermeer reia mereu imaginea aceleiași camere cu aceeași pereți clari, aceleași vitralii, aceleași dale în tablă de șah, același covor; reia aceleași tonuri pure de o suprasaturație astrală, niciodată senzuală; și reia același motiv al perlei - unică sau multiplicată - fie ca atare, fie prin metaforizarea altor elemente ale tabloului.

În felul acesta,

Vermeer exersează mereu și mereu ca un șlefuitor de lentile acest stil insolit care este numai al lui, pe care nimeni nu l-a putut imita: viziunea lumii sub semnul cristalului, simbol al spiritului.

*

Conform filozofiei lui Spinoza, pictorul a trecut de la servitutea afectelor - tablourile *Curtezana*, *Cocheta* - la eliberarea intelectuală, la a cea beatitudine pe care o conferă sufletului conștiința că, dezrobitor de senzual, el a devenit perfecțiunea însăși. Se explică de ce, exceptând primele tablouri, personajele lui Vermeer „nu râd și nu plâng niciodată”, (după formularea lui Baudelaire privind Frumusețea), conform preceptului autorului *Eti-cei*: „non ridere, non lugere, necque detestari, sed intellegere”: ele au seninătatea desăvârșită pe care o dă contemplarea existenței *sub specie aeternitatis*. Iar limpiditatea matinală a culorilor pare a sugera că este vorba de contemplarea lumii în prima sa auroră. Avea dreptate Ion Barbu să exclame exaltat la Delft: „Vermeer, eternă dimineată!”

Un poem al lui Murillo Mendes, *Vermeer din Delft*, reflectă fascinația indusă de acest particular univers pictural, sintetizând diversele componente ale magiei pe care o exercită: sentimentul dimineții eterne, de cleștar; cele două culori complimentare prin care se poate desluși harta pământului; perdeaua trasă care lasă să pătrundă soarele în odaie, un soare rece, o lumină intelectuală; evocarea *tăcerii*, esențială universului vermeeran: o fată citește o scrisoare de la iubitul plecat peste mări, introducându-se a treia oară în infinitul în spațiul tabloului, străbătut de o melodie suavă la clavecin, o revărsare de cleștare având rolul de a ne purifica și a retrăi ingenuitatea dintr-un alt timp, precurat, al vieții:

Este dimineată în paharul de cristal:

Timp pentru deslușit harta

Cu auriul și azurul ei,

De tras perdelele (soarele rece ia naștere

Pe pardoseala tăcută),

De citit o scrisoare tulburătoare

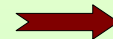
Venită cu galera din China

Până ce lecția de clavecin

Prin cleștarele sale

Ne va restitui nevinovăția.

Există însă și un alt secret al artei lui Vermeer. Universul său este atât de real și totuși atât de ireal, „nu se poate defini, scapă prin esență analizei și doar echivalențe poetice și muzicale ar putea îngădui să-l exprime”, (Dupont-Mathey). Cuvintele nu pot descifra cum un mecanism compozițional și spațial atât de complicat, de o asemenea soliditate prin armătura neînduplecată a orizontalelor, verticalelor și diagonalelor, deci toată aceas-

Jan Vermeer - Fata cu turban

→
tă savantă construcție ce părea de nezdrun-
cinat, induce senzația de plutire, de apon-
deral: că se transformă într-o melodie îngâ-
nată de strunele unei harpe eoliene.

Iată deci fapta misterioasă a luminii: spa-
țiul și timpul se contopesc într-o unitate in-
divizibilă, putându-se schimba unul în ce-
lălalt: spațiul se face durată și timpul se spa-
țializează. Iar ciclul se reia la nesfârșit sub
ochii noștri datorită dinamicii pigmentilor de
lumină; acest continuum spațiu-timp muzical
în autocreare perpetuă devine prezent etern,
- acea „veșnicie în mișcare”, despre care vor-
bește Platon.

Mai există un factor care introduce duhul
indefinitului în acest univers - la prima im-
presie a certitudinii apodictice. Este *sentimentul absenței* - sugerat de atitudinea me-
ditativă a personajelor care par a aștepta pe
cineva aflat la indefinită depărtare. Acest
sentiment suspendă spațiul real al tabloului,
vibrația luminii introduce un spațiu potențial
atent spre un alt orizont și alt timp. Nu per-
sonajul singuratic de pe tablou este cel real,
ci unul nevăzut, a cărui umbră luminoasă ră-
tăcește insesizabil prin încăperea. Ea este ade-
vărată, indefinisabilă realitate. Obiectele, per-
sonajele sunt doar proiecții luminoase, fluide
ale acelei realități mai adânci. Exactele măsuri,
numărul de aur vermeerian nu sunt oare făcu-
te pentru a capta această ascunsă realitate?

Motivul oglinzii care revine frecvent în
lucrările sale are rol de transfer într-un alt
orizont în care realul se interferează cu irealul,
un ireal poetic transfigurator. Așa cum am
amintit la început, spre deosebire de majori-
tatea pictorilor, Vermeer nu s-a autozugrăvit
niciodată, astfel că nu i se cunoaște înfăți-

șarea. În unicul tablou în care este prezent,
Atelierul, artistul este așezat cu spatele la
noi. El privește o altă lume, a poetului mul-
tiplicat în diversele forme de arte simbolizate
în fața sa. De altfel, în viața de zi cu zi pictorul
a fost un solitar, ca și semnificația operei sale.
În puținele tablouri rămase de la el - în jur de
treizeci - personajele sunt din familia sa.

S-a spus despre Vermeer, ca și despre
Leonardo da Vinci, El Greco și Rembrandt,
că în pictura sa putem identifica numeroase
anticipații ale artei moderne. Impresionismul,
cubismul, arta abstractă sunt prefigurate în
tablourile sale.

Explicația se află în faptul că spiritele
universale cuprind în germen multipli vectori
ai viitoarelor evoluții ale sensibilității umane.
Asemenea spirite au viziuni totalizatoare care
concentrează diversele posibile deschideri
ale gândirii umane. Și ceea ce la marii gân-
ditori este componentă indisolubilă a unei
viziuni sintetice, la epigoni va fi descoperire
unilaterală și tardivă, apărută când evoluția
sensibilității o impune cu necesitate. Des-
compunerea fonică a luminii, vibrația at-
mosferei, rigoarea volumetrică, dispariția
umbrelor opace și înlocuirea lor cu umbre
transparente, colorate, tendința la abstracti-
zare prin pura întâlnire cromatică - toate
aceste calități ale artei lui Vermeer, care urmau
să devină după 200-250 de ani, fiecare în parte
formulă de artă cu aureolă de avangardă și
noutate plastică și teoretică, au constituit
pentru pictorul din Delft nu scopuri în sine,
ci mijloace cerute de *Weltanschauung*-ul cre-
ației sale. La cei mari nu formula de artă stă
pe primul plan, ci expresia spirituală. Și când
această expresie este de înalt rafinament și
suprem adevăr, formula de artă este totdea-
una în mod firesc, nu numai desăvârșită, dar și plurală,
integratoare.

Când privești universul
mirific al lui Vermeer, în care cea
mai rece arhitectură naște cea
mai elevată temperatură spiri-
tuală (pentru că la cei doi poli
ai sublimului, extremele se
ating: absolutul ajunge față în
față cu absolutul), te întrebi
cum a fost posibil ca o aseme-
nea pictură să fie puțin cunos-
cută de contemporani, să fie
repede uitată și apoi ignorată
vreme de două veacuri? Poate
că explicația ne-o dă fraza
finală din *Etica* marelui său
contemporan, Spinoza: „*Sed
omnia praeclara tam difficilia
quam rara sunt*”: dar toate
lucrurile minunate sunt tot atât
de dificile, pe cât sunt de rare.

Virgil RĂZEȘU

LIMBA ROMÂNĂ

Limba română sunt eu!
Am fost zămislit de părinți
În limba română.
Fiecare celulă a ființei mele
Pământenă,
E plămădită în grai românesc.

Până am ieșit la lumină,
Am început a-l șopti,
Odată cu prima picătură de sânge
Pornită să ducă viața și limba
În celelalte alcătui
De le zicem celule sau inimă.

Apoi... am găngurit primii pași,
Laptele ce l-am supt
Și brațele de gâtul mamei
Au fost în limba română.
Limba română nu se învață.

Ea există odată cu mine.
În școală am deprins doar
S-o șlefuiesc, s-o fac să strălucească
Și, mai ales, s-o păstrez neîntinată.

Auzit-ați grai mai frumos
Și mai plin de expresivitate
Decât limba română?
Puteți spune în alte graiuri
A ogoi, a jindui, a tânji ori a doini?
Nici poveste! Vorbe asimilate!

Limba română sunt eu!
Eu sunt patria, izvoarele, munții,
Cimitirele și ceilalți asemenea mie
Din cuprinsul României.
Patria e dăruită de Dumnezeu

Cu nenumărate și felurite bogății.
Ni le pot fura, smulge, străinii.
Dar cea mai mare și mai sfântă bogăție,
Limba română,
Nimeni nu ne-o poate lua.
Smintiții de noi, ne cam batem joc
De limba română
Și o mângim, netrebnic, cu
Halloween, locații, a aplica.
Marfă de import. Circumstanțială
De mod, de timp, de loc.

Eu sunt limba română!
Când nu voi mai fi
Și preotul va rosti, ca la orice slujbă:
Să se desfacă în limba din care a fost făcut!
Amin!

Jan Vermeer - *Atelierul*

Janet NICĂ

o pinie două pinii

MATURITATE

De la o vreme - semn de maturitate! -
văd totul în funcție de distanță și de poziție.
Una e să vezi lumea de sus în jos, alta e s-o vezi de jos în sus.
Pare o banalitate, dar e o banalitate mustoasă,
din care își pot lua zborul mulți muguri și mulți lăstari.
Cel bogat vede lumea într-un fel, cel sărac o vede în alt fel.
O spune și - vorba unuia - „folclorul popular”:
„Sătulul nu crede celui flămând”. Cel sănătos percepe realul în
culori vii, cel bolnav, în gri, în negru și în lacrimi.
Dacă mă întrebați cine are dreptate,
o să vă dezamăgesc, spunându-vă că fiecare.
Așa se vede din locul de unde se transmite mesajul.
Ne-a spus-o tata Einstein, pe limba insensibilă a științei.
Majoritatea crede că e ceva dubios să aibă fiecare dreptate.
Ei vor ca numai unul să aibă dreptate. Ca în tiranie.
Sau numai unii. Ca în democrația de partid. În care, șampania este
băutura clasei muncitoare băută prin reprezentanții ei!
Așa a fost de la începutul lumii până acum.
Și așa va fi în veacul vecilor, chiar dacă nu zic: «Amin!»
Înălțarea individului se face prin coborârea gândirii lui
la nivelul realului, prin micșorarea distanței dintre gând și real.
Deci, problemă de distanță. Legile fizicii pot fi îmbrăcate
în hainele moralei. Suntem prea departe de aproapele nostru.
Hai să fim mai aproape de aproapele nostru!
Să vedem ce se va vedea și ce va fi!
Acum pot să spun, răcorit de bruma speranței, «Amin!»

Jan Vermeer - Tânăra femeie dormind

ZBOR LA SOL

Într-una din zilele mele de vacanță, soția, plecând la serviciu,
mă lăasă **bulibașă-voievod-rege-împărat** peste gospodărie.
După un control de rutină pe la punctele strategice,
ajunsei și în landul orățăniilor. Un ciob de idee,
privitor la păsări, am și eu, ca tot omul, mai ales că lecturasem,
cândva, o carte despre o fermă a animalelor, alegorie,
cred eu, reușită. Ce pății eu întrece orice poveste.
Și numai realitatea întrece povestea.
Numai ce intrai în atmosfera babilonică a limbilor păsărești,
că și începui să pricep ce se gavagește pe la toate colțurile.
Constatai, mintenaș, că și acolo, politica se mânca pe pâine.
Adică, umana **luptă pentru ciolan** era, la orățăni,
păsăriceasca **luptă pentru grăunțe**. Dacă la noi, oamenii,
sunt destule „**cu cântec**”, la ele, toate erau **cu cântec**.
Să nu mai vorbim de **jumuleală!** În plus, dacă, la noi, sporadic,
acolo, permanent, totul se făcea **pe ouă**.
La noi **se latră, se chițăie și se ciripește**,
la ele **se ciripește și se croncănește**. Cine nu închide **pliscul**
și nu face, când trebuie, **ciocul mic**, e tocat de-i merg **fulgii**,
sau o ia, una-două, **pe coajă**. Cu partidele, la fel ca la noi.
Fiecare etnie conlocuitoare, cu partidul ei, fiecare partid,
cu mai multe **aripi** și, bineînțeles, fiecare lider dădea
cu **maca-maca** să-și câștige **obolul de tărățe**.
M-a uimit că și în găștile găștelor și ale bibilicilor se găseau
găinari de toate soiurile și de toată soia. La fel,
mi-a sunat **cucurigul** în cap, când am constatat că destui cocoși,
rățoi, găscani, câțoi, bibiloi rămâneau, în relațiile
cu partenerile lor, ca și oamenii, **fazani**.
Dar cel mai mult m-a frapat că toate cotețele beneficiau
de autonomie locală, de steag, stemă și limbă.
Adevărat că puține cotețe aveau probleme.
În unele, minoritarii erau majoritari iar în altele,
majoritarii erau minoritari, chestie pentru care Statului i **se fâlfâia**.
Dacă nu m-a mirat că pe potecile naționale dintre cotețe,
pline de gropi și de găinaț, circulația era împiedicată de **curcani**,
m-a dat pe spate faptul că în lumea orățăniilor
nu venea niciodată **barza**, deși toți masculii alergau
după **pupăza** vecinii. Seara, îi spusei soției că n-am fost în infern,
nici în paradis, dar, cu siguranță, **am zburat**, la sol,
câteva ceasuri, prin purgatoriu!

George FILIP
(Canada)

Versuri

SEPTEMBRIE

pentru Maria-Sa,
la a 56-a aniversare

acest septembrie de brumă
ce duce oamenii prin târguri
și-adună strugurii în doniți
și toarnă peste fructe pârguri...

această toamnă când flăcări
plecau pe vremuri la armată
și nu mai rămânea prin sate
nemăritată... nici-o fată...

acest septembrie de doruri
m-a dus peste pustii satrape
și trebuie să fiu departe
să simt ce mult îmi ești aproape...

c-așa e vinovat poetul,
să calce peste iambi și brusturi
și să descânte prin poeme
cum cântă strugurii în musturi.

e luna de melancolie
când suntem ninși de aurore,
când lumea blândă cadentează
printre fantasme tricolore...

...și berzele se-ntorc acasă
și-n șiruri lungi se duc cocorii
și ne anunță anotimpul
că triști și negri ne sunt norii.

fumăm o clipă de repaos,
prin haos cine mai aude
cât de aproape e departe
când recoltăm speranțe crude...

se roagă sufletu-n biserici,
se scaldă Soarele-n răcoare
și zeii se pornesc pe șesuri
să scrie versuri de ogoare.

acum e-acum - sau niciodată,
momentul să valsăm cu viața,
e vremea ca iubirii sacre
să-i spunem bună dimineața!

această septembristă lună
s-a vrut prin datina lehoză,
să-mi nască-n Zodia Fecioarei
pe lume - cea mai blândă muză...

septembrie, 2013 - București

LETOPISEȚ MODERN

Familiei Herman-Striana VICTOROV

Motto: Striană... Striană,
domniță olteană...

multe primăveri și multe toamne
au cules prin plaiul tinereții
și-ncă mari răspântii - Doamne-Doamne,
i-au pândit de prin pârloua vieții.

însă mirii s-au luptat cu viața.
blând - destinul îi pecetluse
și nici Victorov și nici mireasa
nu glumeau prin zodii - pare-mi-se.

vestea a zburat din gură-n gură.
lăutarii s-au tocmnit pe fugă.
jurământul lor de-a veșnicia
s-a-nălțat la ceruri ca o rugă.

fie-le logodna lăudată!
la altarul prea-Sfinției-Sale;
două stele și-au nuntit cununa
printre Căi-Lacte și cardinale.

și la nuntă le-au venit prelații.
magii dintre aștri-au dat vestire
că Striana se va fi mireasă
și românul Herman va fi mire.

...dar abia miriți a-nceput viața
și cu stele verzi - și prea banală.
mirii tineri au simțit că-n inimi
le pulsează o hidro-centrală.

și-au găsit prin Eden șantiere
unde veacul se dorea-n zidire,
că nu numai Ana și Manole
s-au zidit - cu dor - în amintire.

a fost și hei-rup! și-au fost de toate.
micul trib sărea peste urgie
și-au ajuns la Fata cea Morgana
ce i-a adăpat cu bucurie.

...versu-i o petală de la nuntă.
timpul - a zburat ca o egretă.
planetarii vieții noastre smulță
dau cu zemuri toxice-n planetă.

ducă-se de-a dura universul.
cel Divin surăde sub sprânceană
și-n letopisețe vor rămâne
Herman Victorov - și-a lui Striană...

VREAU SENTINȚA

avea dreptate liricul Beniuc
când a plantat un măr pe lângă drum
din poamele acelea - roșioare
unii poeți mai molfăie și-acum

m-am dus și eu la pomul lăudat
cu sacul cel mai mare - cum credeți
însă era cules - cules cu japca
de niște scribălăi mult mai isteți

justiție... justiție vă cer!
să vină zâna oarbă la proces
să spună cum a împărțit dreptatea
și eu... cu ce anume m-am ales

să vină Herodotul - înțelept
să vină Dumnezeu cel divin
să aruncăm cu zarul - ca la Yalta
ca Churchill, Rouswelt șchiopul și Stalin

dacă-mpărțim să cântărim cinstit
aici e o hoție - cum bag seama
eu am talent destul - ereditar
dacă doriți... poate să jure mama

..judecătorii mei cam somnoleau
timpul trecea - unii-și făceau statui
iar eu mă scofâlceam din zi în zi
ca iarna - când dă gerul prin gutui

pe Diogene l-am găsit la bar
cu felinarul lui - c-un felinar
tot căutând pe glob un om normal
din Egiptu... pân' la Tuzla-Far

tovarăși... a-nceput criza de timp
și de la cap începem norma iarăși
nu avem papă dar avem măceluri
e criză mondială - dragi tovarăși

nici Arhimede n-are somn în cer
principiile lui sunt declasate
noi ne-ntrebăm năuci - dar ne-ntrebăm:
paharu-i plin - sau gol - pe jumătate?

dar astea-s baliverne fără preț
legiuitorii lumii - s-ar cădea
să dea sentința public și să spună:
unde e camarazi - statuia mea?

Emil BUCUREȘTEANU

Așa grăit-a Zarathustra

După cum însuși Nietzsche o consideră, *Așa grăit-a Zarathustra* este opera lui fundamentală. A scrie despre Nietzsche și a nu scrie despre *Așa grăit-a Zarathustra* este un act nu numai de neglijență sau ignoranță, ci și de impietate.

La noi, în România vreau să spun, cartea a fost tradusă destul de târziu, la peste un secol de la apariție. Lăsând la o parte perioada proletcultistă, explicații sunt greu de găsit, mai ales că a fost un timp când eram progermani prin definiție, iar Nietzsche era în vogă, *voința lui de putere*, fiind dictonul preferat al fascismului. De la Wikipedia, enciclopedia liberă, aflăm că prima versiune românească a *Așa grăit-a Zarathustra* a apărut în anul 1991, la Editura Edinter, București, traducerea aparținând Victoriei Ana Tăușan. A doua apariție are loc în 1994, la Editura Humanitas, iar traducerea este făcută de poetul Ștefan Augustin Doinaș. A fost reeditată în 1997 și 2000. A mai apărut o traducere de George Emil Botez în anul 2009, Editura Antet. De remarcat Introducerea făcută de Ștefan Augustin Doinaș. Fără a supăra pe filosofi, aș califica-o un adevărat document filosofic. Fără a supăra pe ceilalți traducători, consider în mod aprioric că actul făcut de Ștefan Augustin Doinaș intră în legile firii, ale necesității și ale dumnezeirii; s-au întâlnit și, într-un fel, s-au contopit două personalități artistice diferite, dar apropiate în cuget și simțiri, Nietzsche un mare german, Doinaș un mare român

Nietzsche îl acuza pe Platon că a făcut din poezie o slujnică a

filozofiei, așa cum în evul mediu filosofia era o slujnică a religiei. După Augustin Doinaș, Nietzsche împacă filosofia cu poezia, pe logos cu mytos, cunoașterea este posibilă nu numai prin categorii, prin filozofie; și poezia este o formă de cunoaștere. Lui Nietzsche adversarii îi impută tocmai faptul că nu a elaborat concepte și că s-a exprimat mai mult metaforic, poetic. Într-un cuvânt, Nietzsche nu ar fi filosof fiindcă nu a elaborat un sistem filosofic, ca de pildă Platon, Immanuel Kant sau Hegel.

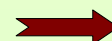
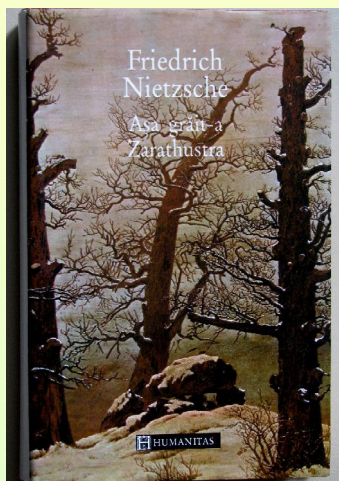
Așa grăit-a Zarathustra este în același timp o carte de literatură artistică, un poem, plină de simboluri, de metafore, de expresii cu sensuri și subînțelesuri. În același timp este și o carte de filozofie, prin problematica abordată. Deși nu conține concepte filosofice explicite, demonstrații, cartea nu este ușor de citit, nu se lecturează o singură dată și rămâi cu o idee generală ca după parcurgerea unui roman oarecare. Într-un fel se aseamănă cu Biblia, deși nu este scrisă în versete. Aproape fiecare frază, fie-

care rând cuprinde o idee. Dacă ai încerca să-i faci un rezumat ar rezulta un volum mult mai mare decât originalul. Ca și în Biblie, sau ca într-o carte de știință, poți găsi un răspuns la o oarecare problemă. Pentru aceasta, ca într-un dicționar poți căuta un subiect și o pagină. În *Așa grăit-a Zarathustra* dacă mergi la cuprins vei găsi trimiteri la 80 de răspunsuri, dar nu exprimate ca într-o carte de geometrie, spre exemplu, ce este o dreaptă, sau una de filozofie, ca de pildă la Immanuel Kant, în care ne explică cum sunt posibile judecățile apriorice, în urma unui efort mintal de analiză sau cercetare, ci sunt viziuni poetice apărute într-un moment fast de inspirație. Dar iată cum vede Nietzsche acest moment unic pentru creatorul de artă, întâlnirea lui cu el, fiind unul din momentele rare ale creației omenirii:

Dintr-o dată cu o delicatețe, cu o puritate inefabile, un lucru se face văzut, se face auzit, te zguduie și te cutremură din adâncuri. Asculți nu mai cauți; primești, fără a întreba cine este

cel ce dă; o gândire fulgeră timp de o clipă, se impune ca o necesitate, fără a-ți lăsa nici cea mică ezitare asupra formei în care se cere să fie exprimată, - n-am avut niciodată posibilitatea de a alege. E un extaz a cărui tensiune formidabilă se rezolvă uneori în torente de plâns, în timp ce pasul, involuntar se rărește sau se accelerează. Te simți răpit de tine însuși, păstrezi doar conștiința unei înfinități de fiori subtili și de șiroaie care te străbat până-n tălpi. E o atât de profundă beatitudine, că durerea și tristețea nu mai au efectul unor forțe ostile, ci par o condiție cerută, o nuanță chemată în strictă necesitate de această risipă de lumină. Simți instinctiv marile ritmuri care îmbrățișează spațiile imense în care trăiesc formele; amplitudinea legănării, nevoia unui ritm larg par a fi măsura unei atari inspirații, un fel de contrapondere la presiunea, la tensiunea ei. Toate aceste, involuntare în prima clipă, par purtate de o rafală de libertate, de independență, de putere, de divinitate. Ceea ce este mai remarcabil e calitatea involuntară a imaginii, a metaforei. Totul ți se oferă ca expresia cea mai apropiată, cea mai justă, cea mai simplă. Într-adevăr, pentru a relua termenii lui Zarathustra, se pare că lucrurile se apropie cu de la sine putere și vin spre a-ți servi ca imagini...

Deci, filosofia lui Nietzsche, după propria-i viziune, nu este cercetare, nu este deducție sau inducție, ci inspirație artistică, iar ce s-a întâmplat cu el în cazul

Zarathustra a venit după o pauză de milenii. *Iată experiența mea în privința inspirației. Nu mă îndoiesc că va trebui să se stră-bată îndărăt milenii pentru a găsi un alt om care să poată zice. Este și a mea.* O fi lipsă de modestie ori conștiința geniului. În general, geniile, prin măreția, prin conștiința menirii lor, sunt modeste.

Patru sunt temele majore pe care le tratează Nietzsche în *Așa grăit-a Zarathustra* și pe care le vom întâlni și în alte scrieri. Au șocat, au determinat interes și critică, uneori destul de dură, ideile supraomului, a voinței de putere, veșnica reîntoarcere și critica religiei, prin care anunța moartea lui Dumnezeu. În plan filosofic, exprimat poetic, Nietzsche gândea la o lume nouă. Nazismul i-a convertit ideile în politică și a ieșit ceea ce știm. Nu o dată ideile filosofice, religioase, artistice, ba chiar și științifice, au fost folosite pentru pavarea drumului spre iad.

Așa grăit-a Zarathustra, cartea, este alcătuită dintr-un prolog și patru părți. În Cuvântul său introductiv, Ștefan Augustin Doinaș, face o succintă sinteză a cărții.

În prolog, intitulat *Precuvântarea lui Zarathustra*, Nietzsche relatează despre prima descindere a lui Zarathustra între oameni, condamnarea de către acesta a actelor omenesci - virtutea, mila, justiția, fericirea - pentru depășirea omenescului și tinderea spre omul superior, Supraomul. Neînțeles de mulțime, care preferă un om vulgar, răutacios, viclean, dotat cu toate rețelele pământului, profetul înțelege că doctrina sa trebuie comunicată unui număr restrâns de adepți. Partea întâi cuprinde cuvântări ale lui Zarathustra, majoritatea critici la adresa moralizatorilor, ale adepților lumii de după moarte, pesimiștilor, la adresa unor instituții - armată, presă, stat - contra celor miloși, contra femeilor etc. În alte cuvântări, constructive, din aceeași parte, Zarathustra propune castitate,

respectul pentru copil și căsătorie, iubirea față de *departele*, prietenia, moartea de bună voie, să *distingă apropierea Marii Amieze*, zăre în care va apărea *Supraomul*.

În partea a doua se continuă criticile la adresa savanților, metafizicienilor, politicienilor, revoluționari și democrați... Se propune în alte cuvântări mântuirea prin voință.

Partea a treia, Nietzsche o rezervă cu precădere ideii eternei reîntoarceri, a Identicalului. Omul este obligat prin destin să-și re trăiască în veci viața fără a putea să o schimbe.

În partea a patra, Nietzsche ne prezintă un Zarathustra care se întâlnește cu personaje care simbolizează o lume decăzută și face teribilul enunț că *Dumnezeu a murit*, reliefat și prin celebrarea în mod blasfematoriu a momentului Cina cea de Taină. Cartea se termină cu un Zarathustra neînțeles, repudiat de discipolii săi, al cărui sicriu va fi coborât în vulcanul Etna. Sfârșitul cărții, ne spune Augustin Doinaș, n-a fost niciodată încheiat.

În partea ultimă a cuvântului său, Doinaș face o analiză a modului cum a fost receptat, înțeles apreciat, criticat Nietzsche și opera sa de lumea filosofilor, precum și problemele pe care le presupune traducerea unei asemenea cărți și a unui asemenea autor.

Also sprach Zarathustra are ca titlu *O carte pentru toți și nici unul*. Cu modesta mea cultură filosofică afirm că *Așa grăit-a Zarathustra* este o carte care merită citită pentru frumusețea stilului, pentru problemele puse, unele de actualitate, este o carte pentru cei care vor să vadă cum se poate face filozofie în mod poetic și poezie în mod filosofic. Prin felul în care este scrisă *Așa grăit-a Zarathustra*, postmodernității își au izvoarele în lirismul lui Nietzsche. Dar pentru a înțelege ceva din Nietzsche, fiind începător, este recomandabil să citești, înainte și după, introducerea făcută de Ștefan Augustin Doinaș.

Daniel MARIAN

Un vernisaj în care eu tu el de-adevăratelea am tras clopotele mănuind pe alocuri hystoria

Nici că ai putea-o întâlni pe **Cristina Cîrstea** în afara rezonanțelor venite de prin subpământ, de pe supracer și din între-lumi. E o exaltare dusă cu încăpățănare și atunci când realul se pierde unde poate a fost și unde foarte probabil nu va fi. „pentru că azi/ niciun oraș nu se poate ascunde// pentru că azi niciun pământ nu se poate ascunde// am tras clopotele. am tras buclăile fericite de lut/ mănuind pe alocuri hystoria/ trupului meu. zi de zi/ altă mână alt/ om cu/ unghia morții/ retușează pe/ zid alte ziduri. am tras peste mine pătura morții/ ca un curcubeu de argint seara/ binecuvântându-mă lut peste lut/ peste malul de apă și aer” (**eu tu el**). De unde grozăvia, înverșunarea, transcomunicarea imaginilor fără a ține cont neapărat de învelișul obștesc de înțelesuri ale cuvintelor?; de unde până unde... „pentru că viața e ca și moartea nu/ are sens intrare/ieșire un triumfi/ plutitor/ (o femeie își spală mâinile față/ ce e un om între ele)”.

Zice astfel, Cristina Cîrstea, și mai pe ce să o cred, cum că „**azi o luăm de la capăt**”: „scot în afară zidul ultimei nopți și privesc: crematoriile de fontă ale orașului -/ vas cu lături metafizice. ți-am scris poate câteva rânduri despre cum înfloresc/ morții. am văzut golgota spumegândă ce/ se înalță la creier. noi 2 (...).”. Aproape că mai bine ar fi de ar dispărea orașul cu toată nenorocirea sa, decât fiind atât de lugubru, ca un cavou intrat într-o dinamică anticonvențională, într-o centri fugare de unde nu mai e nicio cale de ieșire decât undeva în gând; din nou, nevoia unor alte repere devine evidentă.

„într-o îmbrățișare/ ... / (nu eu sunt vie nu tu/ a-l-t-c-i-n-e-v-a/ trece prin noi ca o cruce neagră sub gheață)”. (**Style Gallery II**). Fatalitatea ține locul ființei / ființelor și chiar însuși verbului *a fi*. Am avea și o explicație pusă de-a curmezișul în calea prăpădului ideatic: „(...) și tristețea mâinilor mele/ jumătate pleoapă // pentru un singur om îmi pieptăn părul/ până la glezne/ și vreau să mă apăr”. (**Style Gallery III**).

Faptul că și-a deschis Cristina Cîrstea, propria sa **Style Gallery**, e un gest firesc dat de eleganță, mai-mult-decât ai putea duce cu simțirea, cu înțelesul, pentru că altele sunt dimensiunile decât axa cu trei picioare și o abureală transversală de timp, în care se învârt ființele și lucrurile într-o ambianță relativă spre derizorie. În „Style Gallery”, mă gândesc că se întâmplă cam așa: omul renunță la partea sa de înviețuire firească, pentru a fi andocat cumva necuminte năvalnic în fața legilor scrise și nescrise, în templul lăuntric al poeziei care debordează în fața minții, sclipitor până la explozie!

Livia CIUPERCĂ

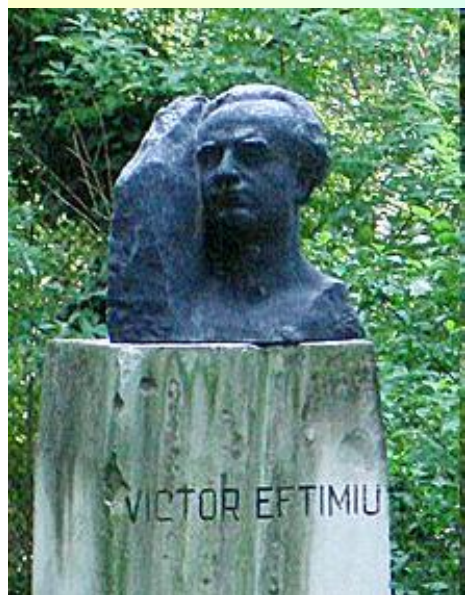
O dramă de acum 100 de ani

Victor Eftimiu – Ave-Maria!

Căsătoria este un tainic și sfânt legământ, săvârșit între un bărbat și o femeie care consimt ca prin taina cununiei să formeze o familie, să construiască împreună un drum al vieții, în doi, ca și cum ar fi unul. O pereche gândind și acționând în îmbrățișarea tainică a statorniciei, întru loialitate, fidelitate, dăruire necondiționată, sinceritate, devotament - virtuți teologale.

Se știe, sentimentul dominant rămâne iubirea, iubirea bazată pe fidelitatea care implică - în primul și în primul rând - încrederea în cel de lângă tine. Experiența arată însă, că în cele mai multe cazuri, iubirea naște un germe, numit „gelozie”, definit de către Osho drept „o luptă negativă, o luptă cu himerele nopții”. La rândul ei, gelozia declanșează mânia, care este o „otrăvă”, ce te distruge nu doar pe tine, ci și pe cei din jurul tău. Cum se nasc aceste stări contorsionate care mutilază ființa? Din teama de a pierde ființa - așa-zis - iubită, de fapt, teama că vei pierde ființa pe care dorești să o domini, reproșându-i mereu cât ai făcut pentru ea și ce înseamnă prezența ei lângă tine. Și-această teamă se transformă în mânie, adică, atitudine necontrolată. Câtă dreptate are Osho: „teamă zilei de mâine distruge fericirea zilei de azi”. Și astfel, o frumoasă poveste de iubire poate degenera, prin iraționalitate. De ce?

Simplu. Partenerul nu realizează că mai presus de orice s-ar impune o mare atenție la ceea ce înseamnă fericirea partenerului, alături de care ți-ai dori însoțirea-n viață. Important este să-i lași libertatea omului de lângă tine să decidă, nu să-i impui un sentiment anume. „Nu contează alături de cine ești fericit/ă, important este că ești fericit/ă”. Iar dacă vei avea forța (inspirația, inteligența) să recurgi la acest raționament, tot tu vei avea câștig de cauză.

Și iată că, în urmă cu un secol, scriitorul Victor Eftimiu (1889-1972) a conservat o tristă poveste despre jertfa iubirii, despre fidelitatea înveșmântată în faldurile geloziei, a posesiunii, a egoismului de a domina, necondiționat, inima unei femei. În egală măsură, aceeași dramă pare un imn dedicat armoniei nedisimulate, amintindu-ne de imnul lui Novalis: „Pușini sunt cei ce știu / Taina iubirii / Și simt nesațiul / Și setea cea veșnică”.

În lumina reflectoarelor ni se conturează două tablouri de viață conjugală, cu frământări, spasme, disimulări, atitudini contorsionate. Pătrundem în lumea cercului, pentru a face cunoștință cu acrobații Coco, Wilma, bătrânul Bobi și-nlănțuirile unui destin neferice. Apoi, facem cunoștință cu frivolitățile unor ființele dezgolate de substanța eticului („fără moral, fără principii”), figurine desprinse din stirpea caragialescă, superficiale, ușurate, dezinvolve în derizoriu, ființe superficiale care îmbrățișează clipa iluzorie.

Se prefigurează două tablouri vii, doi bărbați din două medii sociale diferite - aflați la poli opuși și care, paradoxal, vorbesc despre iubire, un termen înțeles în moduri diferite. Pentru Coco (acrobatul), iubirea înseamnă fidelitate, dăruire totală și responsabilă; pentru Valentin (aristocratul) - doar pasiune, la nivel declamativ. Judecata celor doi bărbați nu are nimic în comun cu preceptul creștin, care spune: „Iubirea se trece prin foc, dar rămâne nemistuită în trup; în trup se poartă, dar în înalt se veșnicește...”

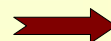
Pentru Coco, împlinirea iubirii înseamnă ca Wilma să-i jure credință veșnică, nu din convingere, ci pentru că el și-a sacrificat însăși profesia de dragul ei. În schimb, George

Valentin este căsătorit, are o soție frumoasă și înțelegătoare, dar preferă aventura amoroasă, pentru care pledează, fără menajamente, dezinvolt, expansiv, declamatoriu. Citiitorul/spectatorul face cunoștință cu două caractere diferite: pe de o parte un om măcinat de gelozie, pledând în numele iubirii jertfelnice, iar pe de altă parte un aventurier romantic și ridicol.

La prima vedere, povestea pare de o simplitate aproape banală zilelor noastre într-o avântare într-acest involburat mileniu al III-lea. Și totuși, descoperim o profunzime dincolo de fire. Scriitorul pledează pentru iubirea-fidelitate. O tristețe a neputinței înconjoară pe cei doi protagoniști: Coco și Wilma. Liniștea vieții lor este mereu tulburată. Ispita își arată colții, luând chipul unui aventurier, pe nume George Valentin. Un fel de Valentino cuceritorul, pentru care iubirea este un moft. Da, un moft declanșat, precum un foc de paie, dar care, prin fumul ce-l degajă, nu face altceva decât să tulbură liniștea unor suflete inocente. Într-un fel acest fum care zguduie cu toate fibrele sale mai multe conștiințe, va impune un complex exercițiu de sinceritate, probe pe care le vor promova, cu bine, și Coco, și Wilma, firește. Dacă viața de circari este atât de simplă, la fel se impune a le fi și viața, împreună, dar de o simplitate încununată prin sinceritate și încredere deplină unul în celălalt. Cum se zice, tot răul spre bine va fi.

Ceea ce merită a reține este că adevărata dramă existențială se consumă departe de lumea dezlănțuită, între pereții de carton dintr-un circ, în viața de nomad a unor artiști ambulanti, cu figuri de paie, dar cu suflet tandru, oameni complexați în simplitatea lor și dominați de nimicnicia cotidianului și de neputință. De aceea când li se oferă șansa unei slujbe care să-i scoată din monotonie și din sărăcie, aventurându-se, dincolo de ocean, în miraculosul pământ american, nu ezită și acceptă imediat.

Într-acest val-vârtej existențial, înțelegem atitudinea Wilmei. Ea nu se lasă cucerită de efuziunile romantice ale lui Valentin, ci de

speranța că ar putea duce o altă viață, într-un alt mediu. În naivitatea sa, nu înțelege că totul nu-i decât o aventură și-atât. Va avea totuși forța să realizeze că are o oarecare responsabilitate față de omul care o ocrotește și-i dăruie acea siguranță și protecție, de care are atâta nevoie?!

Partea negativă este că, la 1913 (în urmă cu un secol), se insista asupra vulnerabilității femeii și pe rolul de protector al bărbatului. Mai mult chiar, pentru împlinirea cuplului se impunea o ciudată cumințenie din partea femeii (cu autoritate), scriitorul pulsând pe ideea că fiecare este răspunzător de nefericirea celuilalt. Ar fi fost minunat să înțelegem în aceasta: „Calitatea omului de a rămâne fidel părții nobile a sinei”, după cum afirmă N. Steinhardt.

Cele trei acte ale dramei „Ave-Maria” surprind, în fapt, trei spații, trei subtile ancorări ale existențialului: o vizibilă satiră la adresa unei societăți, pentru care dominante sunt conversațiile frivole; o mini-dramă a frustrărilor și neîmplinirilor, în plan profesional și familial; nevoia de aventură, de descătușare, de libertate.

Între George Valentin („cuceritorul de inimi”, care declară că „trecutul” său „îi cere să recupereze” ceea ce a pierdut, prin căsătorie, aventurile sale reprezentând, de fapt, un exercițiu erotic - „nevoie a sufletului”) și Coco (nomadul timid și disperat, iubind într-un mod ciudat, maladic, posesiv și irațional, autodefinindu-se un „cabotin vrednic de dispreț”) se întrepătrund alte două caractere: Marta (înțelegătoare față de aventurile „iubitului” ei soț, George Valentin, dar dispusă a-și lua și ea anumite „libertăți”, compensatorii) și Wilma (timidă, vulne-

rabilă, sinceră în credulitatea sa). Pentru a nu-și pierde iubirea, Coco se umilește, dar și amenință, în timp ce George Valentin uzează de subtilități șantajiste. În fața acestei situații disperate, singura salvare a lui Coco este acceptarea de a-l însoți pe un necunoscut manager, Hamilton, în îndepărtata Americă, considerând că acolo își va găsi liniștea și împlinirea.

Titlul acestei drame își are sorgintea într-o expresie biblică, care ne amintește de un catehism compus de Iosif de Camillis, în plin secol al XVIII-lea, de un salut îngeresc, cel al arhanghelului Gavriil:

„Ave-Maria, gratia plena / Maria, gratia plena / Maria, gratia plena / Ave, ave dominus, / dominus tecum”. „Slavă Ție, Maria cea plină de har / Maria cea plină de har / Slavă Ție, slavă Ție, Doamne / Domnul este cu tine!”

Pentru Victor Eftimiu, alegerea acestei expresii biblice „Ave-Maria!” s-a dorit generoasă binecuvântare. Titlul acestei drame reflectă dorința de armonie, de împlinire sufletească: „E cântecul dragostei și-al pribeगीei...” În „cântecul acesta e toată viața”, sunt „toate suferințele” lui Coco, ale Wilmei, ale bătrânului Bobi, ale tuturor nomazilor circari din toate timpurile.

În substanța sa, acest text dramatic conservă și multe alte frumuseți, ca o întoarcere la clipele purității ființei. La un moment dat, cuvintele de apreciere pe care Hamilton i le adresează bătrânului Bobi par o întoarcere către dulcea patriarhalitate: „Cântai (Ave-Maria, la flașnetă) cu atâta nevinovăție, te uitai cu atâta candoare în sală, încât mi s-a părut că stalurile sunt pline de îngeri și madine...” „Cântecul dumitale îmi evoca o dulce melancolie...”

În adevăr, această dramă poate să ne aintească mereu, mereu, că „în fiecare din noi a rămâne (sau poate rămâne) o scânteie de poezie uitată...”

Ave-Maria!... Această dramă merită a fi înțeleasă ca o pledoarie pentru cumințenia firilor zvăpăiate, pentru puritatea și armonia familială, pentru sinceritate și verticalitate, cultivarea unor virtuți care s-ar dori îmbrățișate, fără rezerve, din respect pentru semenii noștri, iar căsătoria - „ultima noastră șansă de a ne maturiza” (Joseph Barth), într-o împlinire, într-o desăvârșire.

Bibliografie: Victor Eftimiu - **Ave-Maria!** (dramă în trei acte) Editura Institutului de Arte grafice „Flacăra”, București, 1913

George IONIȚĂ

V
e
e
r
r
s
s
u
u
r
r
i
i
i

M-am risipit

M-am risipit în fiecare clipă
Crezând c-o să mă nasc mai plin
În cea care-a urmat
Dar am rămas mereu neadunat
Iar zborul mi-a fost frânt
Într-o aripă
Aș vrea nimic să nu mai simt
Să-mi fie gândul gol
Netulburat
Și lumea toată
Acum să fi murit
Rămâie timpul mut
Nemăsurat

Pe o frunză uscată

Pe o frunză uscată ți-aș scrie
Rând după rând
De toamna asta pustie
Ce-mi picură-n gând

Aș rupe-o apoi pe jumătate
Să fie o toamnă la doi
Și poate cândva adunate
Ne-om întomna amândoi

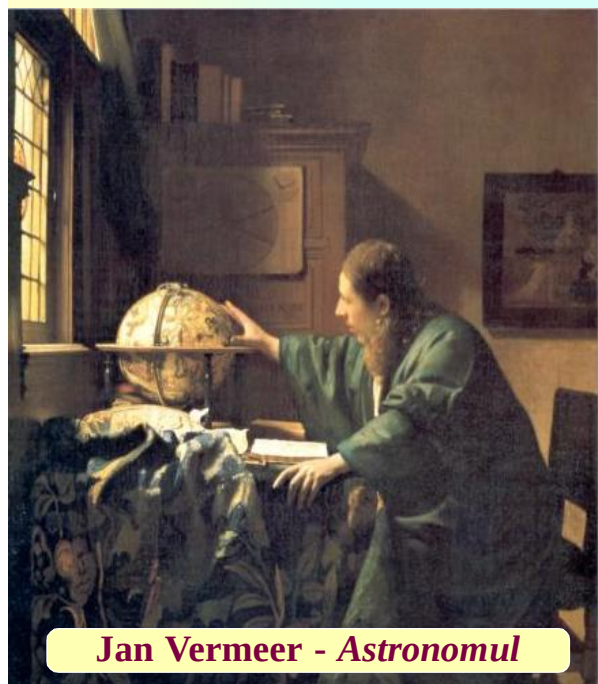
La un țărm de mare

Suntem făcuți din nisip
La un țărm de mare
Și fiecare val ne macină
Fiecare apus și răsărit
Fiecare strop de ploaie
Și adiere de vânt
Fiecare iubire
Dezamăgire
Până la ultimul vis și cuvânt
Până ce clipa ne bate
Să fim doar tăcere în noapte

Interogație

Mi-e somnul nevisat
Noaptea povară pe gene apasă
Timpului semn clipele lasă
În tâmplele mele parcă se zbat

Mi-e sufletul gol de-atâta greu
Și gândul numai suspine
De ce Doamne ai uitat de mine
De ce m-am uitat până și eu

Jan Vermeer - Astronomul

Ion PACHIA-TATOMIRESCU

„Chiviene” – nu kiwiene – care dinamitează orizonturi

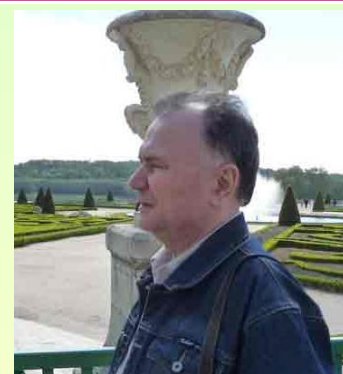
Filosof al culturii, etnolog acribios, dublat de un „mitosof” / folclorist de neasemuită anvergură, avântat / elansat până în profunzimile cu **Arheul Valahimii**, arheu ce trebuie să rămână „nejignit” (după cum spunea marele filosof din secolul al XX-lea, Constantin Noica), „nejignit” de scursurile imperiilor ale căror roți dințate, de vreo două milenii, tot zdrobesc / sfârtecă strălucit-strămoșeasca-ne Dacie (așa cum „tranșată” se arată și azi, cu suflet cogaionc încă palpitând, chiar zbătându-se, îndeosebi, în partea-i nord-dunăreană, în actualele: România, Republica Moldova etc.), admirabil „atlet” al cunoașterii tridimensionalului nostru univers, mai ales în cele legate de **spațiu** și de **timp**, întemeiat cărturărește - nu la străinele, ci la școlile / facultățile autohton-valahe, de competiție europeană din România performant-universalului învățământ de dinainte de Revoluția Valahă Anticomunistă din Decembrie 1989 -, Iulian Chivu a debutat cu o excelentă lucrare, **Basmul cu Soarele și Luna** (București, Editura Minerva, 1988), «antologie

de epică populară fantastică și studiu introductiv pe tema timpului și spațiului», căreia urmatu-i-au până în prezent: **Folclor din satele de pe Burdea** (1994), **Cutul grăului și al pâinii la români** (1997), **Reporter în stepa tranziției sau zece prilejuri de deontologie** (2003), **Semioza și deictica semnului în credințele românești** (2006), **Studii și articole de etnologie** (2007), **Homo moralis. Mari paradigme etice și etosul românesc** (2008), **Spiritul pendulator. Eseurile de la Stuttgart** („I”; București, Editura Herald, 2010), corola operei îmbogățindu-se în anul 2012, cu **Solemnitatea ignoranței: eseurile de la Stuttgart II***.

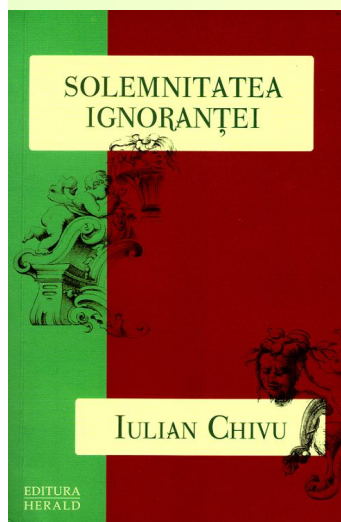
Poate și dintr-o „dorință de cristalizare / geometrizare triadică”, evidențiată în primul volum al „eseurilor stuttgartiene”, **Spiritul pendulator**: (I) **Nefericirile gândului**; (II) **Verba dicendi** și (III) **Etnologie, etnografie**, Iulian Chivu, în recent-sekundul volum, **Solemnitatea ignoranței: eseurile de la Stuttgart II**, își structurează materia eseistică tot simetric-triadic, însă de această dată în „macrosecțiunile” / „capitolele”: (I) **Existența ca f(x)** (pp. 5-102), (II) **Dialoguri indo-europene** (pp. 103-174) și (III) **Despre fiind-ul românesc** (pp. 175-232). Pentru o mai rapidă „orientare” a Distinsului Receptor de eseistică în aria / relieful de spirit al cărții, n-a uitat să adauge - dinspre sobrietatea cercetătorului - și un binevenit-științific **indice de nume**.

În corola celor 15 eseuri din prima parte a volumului secund, **Solemnitatea ignoanței...**, pusă sub pecetea titlului macrotematic, **Existența ca f(funcție de)(x)**, Iulian Chivu abordează eclatante

teme / idei „de ultimă oră”, dar cu deosebită familiaritate și cu „bogăție” bibliografică: raportul semantic-sincretic dintre **cuvinte / litere** și **numere / cifre**, «relație, relativ, relaționism, relativism și mai apoi **corelativ / corelație**» (p. 5 / cf. **Statornicirea în relativ**, pp. 5-11), «pasul considerabil [...] făcut spre **logica fuzzy** de către Jan Lukasiewicz prin valența lui **posibil și nevalid...**» (p. 12), paradoxurile lui Russel, conceptul ruselesian de **constituent** etc. (în „capitolul” secund al macrosecțiunii, sau, dacă se dorește, „subcapitolul”: **Cu Russel, către servitutea analizei**, pp. 12-17), **universaliala in re / ante rem**, ipostazele universalului în «școala hindusă Nyaya în ceea ce numea **Hetuvada** (știința logicii și argumentării)...» (p. 18), **ipostaziere metafizică și ipostaziere psihologică** la Husserl, apofaticul gândirii / experiența catafatică, **apofatic / apofantic**, polidirecționalitatea logicii: **aristotelică / tradițională, formală, matematică, deontică, fuzzy, „neutrosifică”**, «trei proverbe de sorginte etnosofică diferită: proverbul arab **a fost semănat cuvântul „măine” și nu a mai răsărit**, proverbul chinezesc **ușa cea mai bine încuiată este cea pe care o putem lăsa deschisă** și proverbul german **aproape nu este nici pe jumătate** vs. proverbul grecesc **începutul reprezintă jumătate din orice acțiune...**» (p. 24) etc. (v. **Errore logice informale și aporiile factuale**, pp. 18-26), gramaticile generative, limbaje dependente / independente de context, «nivelul densității morale a unei etnii în sincronie cu schimbarea densității morale în diacronie» (p. 30) etc. (cf. **Formal contra informal**

în factualitate (pp. 27-31), tipologia etnosofică, (E. Cioran despre) „mersul prin istorii «cu fața înapoi, privind spre trecut»” (p. 32), **Des-Facerea** conversiv al **Facerii** / «plăcerea Des-Facerii intră în contradicție cu durerea consecvenței» (p. 32 sq.), dichotomia **trup (întindere) / spirit (esență)** «care hotărăște între angoasă și acțiune» (p. 33) etc. (cf. **Des-Facerea - sensul certitudinii și apelul la probabilitate**, pp. 32-37), „plaja” mecanismului de defensă - tipuri: **narcisic, imatur** etc., intelectualizare (după Russel), raționalizare, domeniu / condomeniu etc. (cf. **Prefer existența de tipul...**, pp. 38-43), **ființa adăugată, ființa care își excede**, tragic și Weltanschauung etc. (v. **Cu Otto Rank, despre Ființa care își excede**, pp. 44-49), «facticitatea lui **a exista**» (p. 55), «apofanticul **a fi**» etc. (cf. **Noematicul a fi și apofanticul a exista**, pp. 60-55), heideggerianul **Dasein**, cele cinci secvențe ale „coborârii transcendentei în ecstază”, ființa aristotelică, Ființa Eternă etc. (cf. **Ordine metafizică și efectivitate ecstatică**, pp. 56-64), înțelepciunea care „nu trebuie să tulbure mintea neștiutorilor conectați faptei” (**Bhagavad-Gita**, III, 26), «marketingul politic, așa cum este el înțeles de media românească, sfidând evoluția sau involuția unor factori economici [ce] generează referenți divergenți (de pildă, o aserțiune a lui Traian Băsescu din anii când era ministru al transporturilor, o alta de pe când era primarul capitalei și o alta din primul mandat de președinte) spre a forța argumente ale unei inconsecvențe politice a personajului» (p. 68),

„entitema de ordinul al III-lea” etc. (în *Referenți și referințe în judecata politică de valoare*, pp. 65-70), în absența unui imperios «tratat *De stultitia*» (p. 71) și în permanența unui tratat *De senectute*, coordonate umoristice și subtil-științifice în cartea *Triumful prostiei: mic tratat despre prostia inteligentă* (București, Ed. Nemira, 2008), prostia în maxime celebre: *prostia ca neștiință* („factică”, „neputincios-rațională”), *prostia ca neputință* („referențială”, „prostie a rațiunii”), *prostia ca îndărătnicie*, raportările prostiei (în definiții) «la *intelligență*, incultură, ignoranță, idiotie, nesocotință, stupiditate etc.», «la *normalitate*, absurditate, nepricepere, negliobie, nerozie, gafă etc.» (p. 75), factori de personalitate în 15 trăsături (în *Solemnitatea ignoranței - De stultitia*, pp. 71-76), «Dumnezeu este etern în omniprezență, omnipotență și omnisciență, indiferent dacă a fost căutat în chip apofatic, catafatic, sau pe calea revelației» (p. 77 sq.), „triada-numinos”: *mysterium, tremendum, fascinans* (cf. *O reflecție de fundament, nu de esență*, pp. 77-81), *ens*-ul ca „limită” cu vectorizare / „curgere” «dinspre neputință, cu îndrăzneală, spre dorință» (p. 82), «o rigidă *Weltanschauung*, cu accentuarea rituală a *pragurilor* și a *pasajelor*» (p. 83), lume / sens între *inter-* / *intra-* și *trans-* etc. (cf. *Pragul și hotarul, de la intra- spre trans-*, pp. 82-85), sanctuarul divinităților acvatice, *Naiade / Nereide / Oceanide*, de la Homer încoace («Comentariile lui Porphyrius se concentrează mai mult decât pe celălalt detaliu, cele două porți, una spre Crivăț, iar cealaltă spre miazăzi, sfințită: *pe ea nu umblă oameni, ci nemuritorii*» - p. 88 -, nemuritori din Cogaion / Zalmoxianism, desigur), pentru că «în *Peștera Nimfelor* se face trecerea de la semnal la simbol, dacă punem deoparte semnalul ca parte a lumii fizice iar simbolul ca funcție umană a semnificării» (p. 90), polii sacrului - puritatea, impuritate etc. (cf. *Reflecții din Pește-*

ra Nimfelor, pp. 86-92), noțiunea germană de *Innerlichkeit*, „interioritate / calitate a ceea ce este profund interiorizat”, „inegalabilul” Lied, formulări logice «de incluziune», «de mărime», «de identificare», «de cauzalitate», comparatism paremiologic german, englez (după Nietzsche), francez, valah etc. (cf. *Firea germană în șase proverbe*, pp. 93-98), conceptul de *valoare*, „insuficiența definirii”, *lăutărismul românesc* («la care trimite Constantin Noica» - p. 100), raportul *idee-persoană / idei-de-grupsocial*, «eșecul sindicatelor în lăutărismul *ideii-formă*» etc. (cf. *Autoflagelarea elitistă în cultură*, pp. 99-102).

În corola celor 8 eseuri din a doua parte a volumului secund, *Solemnitatea ignoranței...*, pusă sub pecetea titlului macrotematic, *Dialoguri indo-europene*, Iulian Chivu operează cu o altă serie de idei / concepte având încă „incandescente filamentele de wolfram”: spiritul veacului „insurgent” / „distopic”, limba / „extensie” - plan „sincronic”, „suprafață” de gândire - și logica / „intensie” - plan „diacronic”, „adâncime”, „palier lingvistic vs. palier logic”, „palier suprafață vs. palier adâncime”, «palierul spațiu / timp sau / și spațio-temporalitate - palier al subcontrarietății» (p. 104), „ființa excesivă”, „ființa primitivă”, „timpul primitivului - ciclicitate controlată” etc. (cf.

Distopii și insurgențe ale spiritului contemporan, pp. 103-107), jainismul și «cele patru condiții ale unei opere filosofice: *visaya* (tema), *parayojana* (scopul), *sambandha* (legătura), *adhikarin* (persoanele cărora le este adresată opera filosofică)» (p. 109), suflet individual / *Jiva*, sinele individual / *Jiva-Atman*, „sufletul-substanță-omniprezentă”, *Ființă / Ființare* și flux-refluxurile cunoașterii etc. (v. *De la Adhyavasaya la Weltanschauung*, pp. 108-114), *Goetheanum*-ul, casă-trup - cosmos, samsara / prag, principiu eteric, plan buddhic / nirvanic, Eu / Atman, Ființare / Dasein etc (cf. *Ezoterismul lui Chatterji și antroposofia lui Steiner*, pp. 115-123), *Ființa-Esenția / Existentia*, gândire *universală / specială* (René Guénon), *acțiune / karma* etc. (cf. *Ființa căutată și Ființa care se caută*, pp. 124-129), orientalism, occidentalism real, „concepția lui Swami”, „statutul european al femeii”, „lucrările de macrobiotică ale lui Nyoichi Sakurazawa” etc. (cf. *Noemă și noeză într-o judecată geopolitică*, pp. 130-141), Orient - „autoprotector” - Occident - „deschis-oriental”, originala cosmologie a lui Steiner (*Omul-hieroglifă a cosmosului*, cele 17 conferințe de la Dornach, 1920), *pneuma* (Anaximene) / *anima* (Aristotel), „trupul ca templu al lui Dumnezeu”, timp ciclic / timp

calificat etc. (cf. *Cosmologia lui Steiner și metafizica lui Guénon*, pp. 142-152), principii esențiale: *Dharma* (datoria), *Karma* (acțiunea / efectul), *Kama / Sukha* (plăcerea), *Dukkha* (dureea), *Moksha* (eliberarea) etc.; *Înțelepciunea, Vitejia, Prudența, Dreptatea* (după Platon); *Credința, Nădejdea, Iubirea* (după Plotin), „genealogia reptilo-umană” a lui Richard Laurence (1760-1838) a cărei veridicitate - dacă-i pusă în evidență de descoperirile arheologice euro-asiatice din 1840 și până în prezent și dacă se are în vedere constatarea arheologilor / istoricilor chinezi și indieni după care neoliticul asiatic este de sorginte european-capatină - se relevă nu în orizontul anului 1550 î. H., ci în orizonturile anilor 6500-5300 î. H. (la 5300 î. H. se datează radiocarbonic tăblițele scrise tărtărene, atât cele două, „rectangularele”, cât și cea „rotundă”, sau *Tăblița-Soare de la Tărtăria-Ardeal*, din Dacia-România (cf. *Fluxuri și refluxuri*, pp. 153-164), știința de a produce și știința de a împărți, idei economice în circuit de-aproape 2060 de ani, *de la Cicero - «echilibrarea bugetului, întărirea tezaurului, reducerea datoriei publice și a aparatului funcționăresc, limitarea datoriilor către provinciile imperiului»* (p. 166) - și până în contemporanul „capitalism sălbatic”, de la Imperiul Roman și până în contemporana Uniune Europeană etc. (cf. *Occidentul împune piața, Orientul o gândește*, pp. 165-174).

În corola celor 9 eseuri din a treia parte a volumului secund, *Solemnitatea ignoranței...*, pusă sub pecetea ispititorului titlu de macrotematică noiciană, *Despre fiind-ul românesc*, Iulian Chivu circumscrie eseisticii sale de-o limpiditate „fără frontiere”, o altă serie de idei / concepte „spărgătoare” de orizonturi ale cunoașterii științifice / metaforice: *existență* - «predicată apodictic din punct de vedere logic, fiindcă, prin valoarea de adevăr, depinde de o multitudine de variabile și, prin deducție, se poate vorbi de

Jan Vermeer - Diana și nimfele

un **fiind universal** ale cărui variabile se regăsesc în **fiind-ul etnic**, determinat de rasă, conjuncturi diacronice (aculturații, conculturații), orizont istoric, scopuri morale ce decurg din manifestările sentimentului numinos, mediu cultural, climat social etc.» (p. 175), **predicat** în sens aristotelic, în accepțiunile: «1. ceea ce se rezumă la adevărul judecărilor; 2. cele zece categorii proprii (**predicamenta**), respectiv **substanță**, cantitate, calitate, relație, **loc**, **timp**, **poziție**, **posesie**, **acțiune**, **pasiune**...» (*ibid.*), strategii sincronice / **transversale**, strategii diacronice / **longitudinale**, strategii comparative / **de diferențiere** etc. (cf. **Preliminarii**, pp. 175-179), «...**Frumosul** pur este în afara oricărui păcat, iar **Binele**, dacă vine din acuratețea cugetării, merge în sensul **Ființei Grațiabile** (**Răul**, în dihotomie, împiedică **Binele** să fie deplin, după cum a spus Sartre)...» (p. 180), mituri **memoriale**, mituri **fenomenologice**, mituri **transcendentale**, Zeul Soare / Samosh („Soarele-Moș“ reprezentat de discul ceresc-senin la Pelasgi > Valahi) „pierdut“ / „regăsit“, «motiv identificat și de Romulus Vulcănescu în câteva aplice din tezaurul de la Craiova precum și în broderiile bucovinene, intitulat motivul **terra quetum**» (p. 182), „cei doisprezece sori“ / „cele douăsprezece semne zodiacale“ etc. (cf. **Roata vieții**, pp. 180-186), „**devenire întru Ființă**” (Noica) - „**Das An-wesen**” („Ființa ajunsă la propria-i prezență“ / Heidegger) etc. (cf. **Conceptualizarea**, pp. 187-193), Pelasgii > Valahii (Dacoromânii) - «popor cald, afectuos, după temperamentul lor vulcanic, vădit previzibil, deschis mai ales în lucrurile pozitive, ușor ipocrit chiar, însă rezervat, suspicios cu ceea ce nu-i vine la socoteală: ocolește lucrurile grave, deși ar putea să le înfrunte fiind ascuțit la minte și la vorbă, dar nu atacă decât ca să se apere, și asta doar când nu mai are altă cale de scăpare» (p. 194), „pasivitate, rezistență defensivă“, valahism / dacoromânism - „politică de selecțio-

nare a valorilor, dreaptă până la cruzime“, numărul „decepționaților poporului nostru“ etc. (cf. **Afectivitatea**, pp. 194-199), «specificul unei națiuni este aidoma caracterului membrilor săi și se definește prin componentele psihice complexe înglobând temperamentul, voința, afectivitatea, asumarea trăsăturilor morale promovate de societate, statornicie, tenacitate, demnitate, originalitate» (p. 200), «orice personalitate este un caracter, pe când nu orice caracter este și o personalitate» (*ibid.*), naționalismul valah / dacoromânesc - în constatarea lui M. Ralea - «nu e o virtute, ci o stare de fapt» (p. 203), conceptul de **generație** înseamnă și «o critică, adică o rezistență, un program de idei și sentimente», debusolare istorică îndelungată etc. (cf. **Voința**, pp. 200-205), misionarismul / evanghelizarea Sfântului Apostol Andrei, Dumnezeu Valahimii / Dacoromânimii ca **Ființă Reală / Ens > Ins** «imagine cu care ne-au desprins chiar basmele și legendele mitologice autohtone», ceea ce ar duce - după cum evidențiază imediat autorul - la faptul că (Pelasgul > Valahul / Dacoromânul) nu are «pătrunderea mistică a religiei creștine» (p. 207), fără a se ține cont și de **Creștinismul Cosmic**, subtila metaforă prin care Mircea Eliade a desemnat Zalmoxianismul Valahimii, cu-aproape două milenii anterior Creștinismului (cf. **Sentimentul religios**, pp. 206-212), destinul național valah și **festina lente** prin istorii, Valahimea - obiect istoric al marilor

puteri, horetită, catholică, **fapta bijectivă** etc. (cf. **Factual și facticitate**, pp. 213-218), „constante ale firii“ Valahimii și „înclinarea“ de a bulversa mai iute «sistemul de valori, decât să accepte o înnoire», fiind «gata să egalizeze în chip paradoxal inegalitățile și să substituie o calitate cu cantități...» (p. 219), categorii **constitutive / reglatoare** (dinspre: Lucian Blaga, Mircea Vulcănescu, Petre Andrei ș. a.), destin și „sincope în valorizarea politică“ etc. (cf. **Valorile și valorizarea**, pp. 219-226), Engels despre Valahime, „nefericirea thracilor“, civilizația rurală valahă «în cumpăna destinului său din anii comunismului în timp ce viața devenise unica ei obsesie» (p. 230), imperioasa autoritate politică în măsură să garanteze „echilibrul pe termen lung“ etc. (cf. **Cumpăna destinului**, pp. 227-232).

Și cel de-al doilea volum, **Solemnitatea ignoanței: eseurile de la Stuttgart II** (2012), de Iulian Chivu, dinamitează imens-ruginite labirinturi-pântece-debalene, înghițitoare de antic-biblici / moderni-Iona, și mută tot mai departe - întru tot mai Marele Adevăr - orizonturile cunoașterii științifice / metaforice, stabilind incontestabil-noi coordonate.

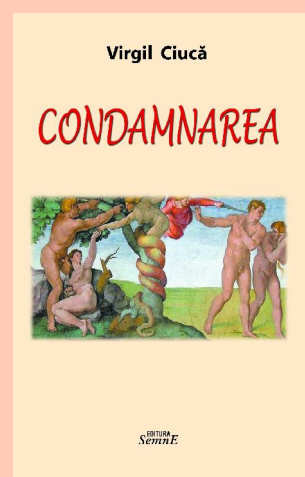
(17 cuptor, 2013, la piramida extraplată a Timișoarei)

* Iulian Chivu, **Solemnitatea ignoanței: eseurile de la Stuttgart II**, București, Ed. Herald, 2012 (pagini A-5: 240; ISBN 978-973-111-366-1).

Jan Vermeer - Paharul de vin

Cărți primite la redacție

George PETROUAI

Limba ce-o vorbim – cea mai măreață catedrală a românilor

Se spune că era odată în Sarmizegetusa un om atât de înțelept, încât putea desluși mersul vremii din bătaia vântului, lucirea stelelor și hârjoneala norilor, că pricepea șoaptele vieții din ciripitul păsărelelor, din parfumul florilor și din dulcele freamăt al apelor și că fără greș își cunoștea semenii din gândurile de-abia încolțite în cugetele acestora.

Iar faima-i peste mări și țări nu era întrecută decât de bunătatea inimii lui și de extrema simplitate a vieții lui de zi cu zi. Căci din bordeiul său doar cu un prici, o masă subredă și un cuptor cam într-o rână, nimeni nu pleca cu traista goală, ci ploaia caldă a înțelepciunii sale fără odihnă și fără hotar cădea peste sărac și peste bogat, peste smerit și peste îngâmfat, tot astfel cum soarele se dăruiește și celor buni și celor răi...

Și iată că într-o zi înțeleptul este vizitat de un înger. Pesemne că faima lui ajunsese până la ceruri, iar Dumnezeu era tare curios să știe în ce ape se scaldă acest fără pereche muritor, care - iată - zi de zi și ceas de ceas ciupește din slava ce doar Lui I se cuvine.

Iar îngerul, după ce dădu o raită prin această localitate la fel de proaspătă și curată ca izvoarele din jur, ajunse de îndată la ușa larg deschisă ziua și noaptea a bordeiului, intră, privi simplitatea tulburător îngreunată de aromele smocurilor de flori proaspete și uscate și-l întrebă de-a dreptul pe înțelept: „Este adevărat că poți citi și înțelege toate acele semne care constituie o taină de nepătruns pentru ceilalți muritori?” „Cu voia Domnului, așa este”, răspunse el cu umilință. „Dar poți tu ști chiar negânditul și inexistentul?” l-a întrebat din nou îngerul. Și înțeleptul i-a răspuns: „Așa ceva este cu puțință doar la Atoatefăcător. Căci El este dumnezeirea cu esențialitatea ei *in actu*, adică acea forță fără egal animată de voință și iubire, prin care neființa devine ființă, plinul ia locul golului, armonia alungă pentru totdeauna haosul și negânditul îmbracă veșmintele gânditului. Și tot cu voia Marelui Arhitect, unii dintre muritori cunosc harul îndumnezeirii, acea stare de inspirație și revelație care *in potentia* se cheamă o

perpetuă năzuință înspre perfecțiunea divină și a cărei dulceață poate fi savurată doar de sufletele ce-și toarnă nectarul credinței în cupele cuvintelor smulse din inimi, pe care mai apoi fără cusur le rânduiesc, precum scrierile de preț dintr-o bibliotecă, în rugăciuni și planuri cuminți de viitor. Îndumnezeirea este statonic ascendentă, iar dumnezeirea, întrucât este însăși desăvârșirea și înaltul-înalturilor, își arată bunăvoința față de creațiune, în mod deosebit față de om, prin picăturile de eternitate care sunt aduse pe Pământ de ploaia fără istov a efemerității...”

Mulțumit de cele aflate, Domnul a lungit zilele înțeleptului atât de mult, încât el, după retragerea dintre oameni într-o peșteră din munți, a putut să-i încredințeze pe semeni de iminenta coborâre pe Pământ a Mântuitorului, iar pe poporul din care făcea parte l-a binecuvântat cu nesecate bogății materiale și spirituale, de a devenit la acea vreme înaintemergător între popoarele lumii, admirat de unii, invidiat de alții, piatră de încercare pentru grosul istoricilor din zilele noastre.

...Iar noi, locuitorii de azi ai acestei guri de rai, suntem nu numai beneficiarii unei istorii mustind de inestimabile contribuții la edificarea culturii și civilizației universale (ex. venerabilele *Tăblițe de la Tărtăria*, cu mult

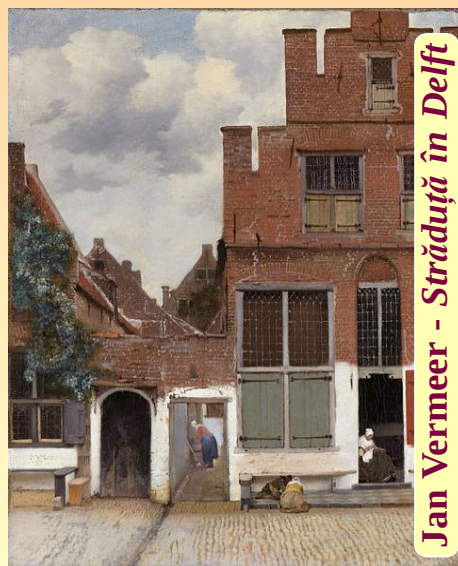
mai vechi decât toate scrierile cunoscute până în clipa de față), ci și a limbii pe care o vorbim - cea mai măreață catedrală spirituală a românilor din totdeauna și de pretutindeni, smulsă cu forcepsul geniului colectiv din pântecul veșniciei, în care au oficiat atâția preoți curați ai acestui neam, unii (bunăoara așa ca Eminescu) până la sacrificiul suprem!

Căci limba fiecărui popor este deodată leagănul și hrana mereu vie a gândirii sale (gândirea este cu puțință în și prin cuvinte), precum și regalul vehicul de comunicare cu ceilalți, altfel spus de interacțiune cu divinitatea și cu semenii.

Cu atât mai mult în cazul românilor, care prin graiul lor străbun au fost întâii cuceritori mesianici ai Romei antice devenită imperială și care în vremurile de cumpănă ce au urmat pentru ei și provinciile locuite de ei, au făcut din limbă maica acestor locuri bântuite de nenumărate urgii și suferințe, dar și de curajul răbdării și al speranței de mai bine.

Iar ea, ca o adevărată mamă grijulie și iubitoare, i-a strâns și continuă să-i strângă în brațe pe toți vorbitorii graiului românesc, chiar și pe aceia care o necinstesc prin manelizare și nevrednice împrumuturi din alte limbi, pentru că brațele ei sunt mai duioase ca tradițiile, mai mătăsoase ca apele îmbelșugate ale Dunării și mai viguroase ca piatra caldă a Carpaților.

Tocmai de-aceea, călăuziți fără greș de maica limbă pe drumurile întortocheate ale destinului istoric, românii din trecut și-au croit tainice poteci peste munți și ape spre inima și simțirea fraților din celelalte provincii, contribuind din plin în acest chip la admirabila unitate a limbii lor, o limbă care și-a mărit farmecul prin dulceața subdialectelor, și punând în evidență ceea ce constituie adevăratul miracol al acestui popor, după cum ne înștiințează distinsul cărturar Neagu Djuvara în a sa *O scurtă istorie a românilor* (pag. 116): Dacă mai toate celelalte state europene s-au constituit pe baza unei istorii comune, România este „singura țară mare din Europa a cărei unitate e exclusiv întemeiată pe limbă (de altfel, pe vremuri chiar cuvântul limbă era sinonim cu neam sau popor)”!

Jan Vermeer - Străduță în Delft

Florentin SMARANDACHE (SUA)

Amenscipulum

Urmașii anilor

- Zăpada topește mirosul umbrelor.
- Sunt un poet nins de litere.
- Racheta gândului zboară.
- Mitraliera necazurilor m-a pus la zid.
- Legat de mâini cu cătușe de eşecuri.
- Pe nisip, urma picioarelor desculțe; pe cer urma stelelor sclipitoare.
- Aici noaptea. Aici focul. Între ele, eu.
- Casele calcă la-ntâmplare marginea drumului.
- Te profilezi pe umbra vremii.
- Frunte boltită de cer.
- Îmi vând sentimentele ca actorul pe scenă.
- Un bolovan desparte ape mici.
- Tunul bucuriei mă lovește în plin.
- Devii invizibil și vezi prin lucruri înaintea.
- Umbrele miros a tăcere.

Ochi întorși pe dos

- Albastru, ca cerul murdar de nori.
- Cuvinte lungi cu coadă de păun.
- Să mă aștepti, căci veni-voi cu toamnele.
- Soarele e un arici cu țepi de raze.
- Mă am pe mine însumi, câteodată.
- Te ating c-un gând.
- Mă țin după mine până mă-mpiedic de mine.
- Lacrimile mă ușurează azi să mă doinesc.
- Nu credeam să-nvăț a ști plânge ...
- Te leagăn în mine însumi.
- Soră mie steaua, când cade pe cer, frate mie soarele, când apune. Mătușă mie, durerea.
- Numele sau lucrurile mă caută.
- Șarpele aleargă.
- Ești o regină, dar numai în noapte.
- Te înțepi în raze.
- Nu încap în mine.

Elasticul memoriei

- Sar în aer gândurile.
- Îmi umplu stiloul memoriei.
- O arie de gânduri mă-nțeapă în creier.
- Ochii tăi - culoarea creionului de

dermatograf.

- Mi-ascut creionul minții.
- Student, îndesând în sala de lectură timpul.
- Mă vizitează boala ades - cu acte în regulă.
- Mă înfățișez în beznă, în imperiul multinațional al iluziilor.
- Pipăi sinucigaș tăișul cuțitului.
- Plivesc cuvintele, frazele, ideile.
- Scriu distrat pe cerul inimii tale.
- Garoafe rămase grele de culoare.
- Depărtare de apă.
- O poză fierbinte fumegă.
- Pomi cu capul bătut de vânt.
- Gândurile stau în cap.

Magazine de vise

- Cuie de muguri.
- Dau de mâncare viselor.
- Struguri bolnavi de rinichi.
- Miros în vis flori uriașe țâșnind din pământ, din iarbă verde, din lună, din stele.
- Zaruri noduroase.
- Pământul își duce-n spate crucea lui atomică.
- Fructe zemoase prinse pe ram ca în cuier.
- Sunt un copil al începutului.
- Sentimente plouate.
- Plesnește buboiul unui vulcan colosal.
- Luna roasă jumătate de viermii nopții.
- Frunze în vânt vorbesc prostii.

**Vermeer - O fată lecturând
o scrisoare la fereastră**

- Plăci cu muzică închisă-n ele.
- Timpul mai smulge o foaie din cartea subțire a vieții.

Împușcând amintiri

- Timpul se face că nu mă vede și trece înainte.
- Îndur obraznicia timpului.
- Fluturi cu masca de gaze pe chip.
- Stelele ca niște puncte de suspensie.
- Tramvaiul se scarpină pe spate.
- Două rațe sălbatice se spală pe față.
- Prin geamurile sparte, viscolul fluieră în biserică.
- Petale hărțuite de fluturi.
- Un spânzurat în aer, ținându-l pe Dumnezeu de-un picior.
- Omizi păroase, în marș spre pomul lăudat.
- Era o floare, dar între buruieni.
- Hainele tale, agățate în cuier ca fructele zemoase pe un ram.
- Cuvinte văzute la televizor.
- Drum drept: din ermetismul cifrelor în ermetismul poeziei.
- Poezia visează.

Margini de zbor

- Văzduhul mă trage-n piept.
- Soarele ne cuprinde în brațe.
- Uimitor de-albastră marea - parcă ar fi căzută din cer.
- Un ram ne-arată cu degetul.
- Timpul adoarme cu botul pe labe.
- Sângele, duelând ritmic inima.
- Păsările în luncă sunt invitate la o partidă de bridge.
- Iubirea e de partea ta, ai pâinea și cuțitul.
- Petale roze, ridicate în extaz, făcând infarct.
- Vântul circulă-n șaretă cu viteza frunzelor.
- Simt încleștarea timpului.
- Grâul face drumuri pe la țară.
- Furtuna-și joacă rolul până la cap.
- O contractată se ridică în oraș.
- Versurile, ca niște sfaturi pentru amatorii de excursii ale luminii.

Gheorghe A. STROIA

TIMPUL (VIAȚA) TRECEA... ÎN FELII DE TORT sau O ALTĂ ABORDARE A EPOSULUI DE DRAGOSTE

De peste tot, adunate în suave flori de măr, curg, pe brațe de timp, povești de iubire. Povești furtunoase, romantice, mai vesele sau mai triste, cu final fericit sau dimpotrivă. Încartiruită în acest spectru al poveștilor de iubire, Angela Burtea rescrie, de fiecare dată, notele unui nou jurnal existențial, cu mult diferit de toate cele anterioare. Romanțieră consacrată, prin apariția celor două romane ale sale - *Frânturi de suflet* - 2008 (iubire și frustrare) și *Zamfira* - 2011 (valențele multiple ale iubirii), apărute la editura brăileană Edmunt, Angela Burtea adaugă profilului său literar, în continuă devenire, valențe noi: de poet (*Printre anotimpuri*, Ed. Armonii Culturale, 2012) - prezentă fiind în MERIDIANE LIRICE 2012, Antologie universală a poeziei românești contemporane (124 de poeți contemporani) - sau valențe de povestitor (*Ilinca și Matei*, Armonii Culturale, 2012). Dacă prin aparițiile celor două romane anterioare, s-a „contu-

rat”, respectiv „definit” profilul romancierului Angela Burtea, prin acest ultim titlu, profilul se desăvârșește, apropiindu-și scrierea - prin substanță și ardere - de miezul fierbinte al romanului adevărat, construit nu atât pe reguli ori fixisme, ci ridicat pe sentimente, intuiție feminină, pe deplinul respect pentru cititorul său, creând un stil propriu, aparte.

În mijlocul acestei povești de dragoste, frumos țesute, cu migală și o deosebită atenție la detalii, romanciera Angela Burtea încearcă, prin trăirile personajelor sale, stări de frumoasă rememorare a plaiurilor dragi, nu o anume localizare spațială, ci mai ales a locului pe care fiecare muritor îl poate recunoaște ca fiind al său: un tărâm cu livezi în floare și copaci încărcăți de rod, cu soarele ridicându-se dinspre răsărit sau mijind către apus într-o baie de aur, cu ceruri senine de un albastru pur (axa Brăila - Bacău). Sentimentul evident manifestat aici este cel al profundului regret al trecerii timpului în abisala lui tăcere, cu urme prevestitoare de moarte a unei întregi lumi, extincție datorată în principal omului care nu știe, nu poate și nici nu dorește să construiască, ci doar să demoleze; un om modern, capabil nu atât să perpetueze, cât să anihileze ancestrala și binecuvântata zestre primită de la înaintași: *S-a dus partea frumoasă a văii, s-au dus vremurile când lumea simțea oboseala muncii, când avea motiv serios pentru a plânge și a zâmbi, când fete și flăcăi își țeseau poveștile de dragoste printre pomii și butucii înfloriți sau plini de rod. S-au*

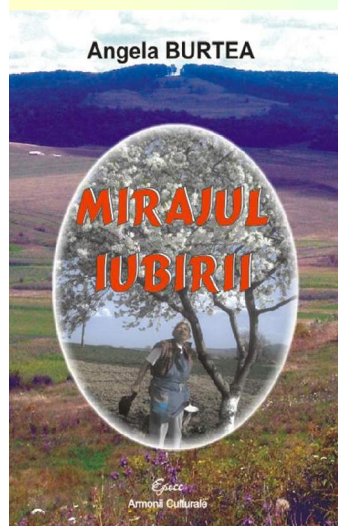
dus, toate s-au dus!

Maniera de abordare a epicii probează caracteristica intrinsecă scrierilor Angelei Burtea și anume: investigația și psihanaliza, nevoie de explicare a inexplicabilului, de a dăruii sensuri noi lucrurilor, faptelor, oamenilor, existenței, fără a cădea în patima unor nonsensuri sau ale unor paradoxări existențiale. Proza toarea nu întreprinde polemici contraproductive, ci doar supune atenției cititorului său, adevărurile verificate, valabile și aplicabile propriului eu: *Ne irosim în lucruri mărunte, ne încărcăm conștiința cu fapte reprobabile, ne strivim vorbele calde sub impulsul trufiei, amânăm, și-n cele din urmă uităm să dăm curs înțălnirilor atât de dulci sufletului, sfârșind prin a ne izola și murim în fiecare zi puțin câte puțin*. Pasajele descriptive ale romanului sunt executate cu precizia și rafinamentul unui bijutier, adunând și revelând intuiția poetică a Angelei Burtea, ce transformă fiecare crâmpă din locurile dragi sufletului în ținuturi unice, de basm, tărâmurii mitice ce așteaptă, parcă, desfășurarea forțelor celeste.

Există în structura epică a romanului mai multe povești de dragoste: unele liber consimțite, altele impuse de împrejurări existențiale nefavorabile protagoniștilor. Personajul central al cărții - Florica - reprezintă tipul individului singur și neajutorat, sărac, dar dotat cu o inteligență scilpitoare, însă crunt încercat de soartă și veșnic nedreptățit datorită originilor sale modeste. Conștientă fiind de toate aceste

lucruri defavorabile ei, Florica luptă să-și depășească propria condiție, fără să accepte că: *Unde să se ascundă de loviturile oamenilor bogați și influenți? Chiar numai asta conta? Bani, pile și relații? Oare munca va fi călcată în picioare continuu?* - din nefericire un tablou clinic omniprezent în societatea contemporană. Un cotidian aspru, dominat de nonvaloare - anihilarea voinței prin lipsurile și nevoile curente, ce sunt percepute ca un adevărat handicap. Un tablou clinic dezolant, în care cultura banului este predominantă și în care, cu bani, se poate cumpăra orice; spre bucuria muritorului de rând - mai puțin pe Dumnezeu și dreptatea Sa nepărtinitoare.

Ca adult, Florica devine o femeie puternică, ce știe să dirijeze împrejurările în avantajul propriu, să depășească orice situație prin curaj și înțelepciune, atribute dobândite în trecerea printre dureroasele focuri ale vieții. O persoană ce-și propune să demonstreze celor din jur, că nu banii contează și nici originile, ci doar arzătoarea dorință de împlinire a viselor, oricât de îndrăznețe ar fi ele. Povestea de „dragoste” (eleva Florica - profesorul Tiberiu) începe mult prea devreme. Acest punct înseamnă, pentru eroină, momentul incipient al conștientizării luptei sale cu viața. Din această luptă încrâncenată, dusă de foarte multe ori împotriva morilor de vânt, eroina reușește să își urmeze calea și să-și atingă visul, acela de a absolvi medicina. Lucrul bun pe care Pronia i

l-a rezervat, totuși, Floricăi, a fost intersectarea destinului său cu oameni excepționali, care au impulsionat-o să creadă în forțele proprii, să se ridice de fiecare dată din propria-i cădere, să continue lupta și, în final, să triumfe. Un astfel de exemplu este reputatul său profesor chirurg care, în cadrul unei discuții private, îi furnizează multe povești de calitate și-i motivează alegerile făcute. Astfel, judecând și cântărind foarte bine lucrurile, cu deplină maturitate și respect pentru profesia de medic, Florica ajunge la concluzia că nu i se potrivește chirurgia și hotărăște să se specializeze în cardiologie, devenind un cardiolog foarte căutat de pacienți. Un doctor de inimi, el-în-suși cu o inimă bolnavă din iubire, nevindecată și plină de răni deschise.

În tot acest timp, urmărit de povestea sa de dragoste neîmpărtășită, profesorul Lascu devine mentorul „nepotului” său, pe care-l crește ca pe propriul fiu. Fără să știe, dar simțind ceva dincolo de puterea sa de înțelegere, îl copleșește pe Șerban cu un sentiment de dragoste paternă inexplicabil, pe care mult mai târziu, pe patul de moarte, și-l va putea clarifica. Peste ani, Florica, o femeie serioasă și un profesionist de excepție, își reîntâlnește trecutul, prin intermediul bunului său prieten Pavel, fiul unui celebru cuplu de medici, oameni educați care (din nefericire), prin controlul sever pe care l-au impus asupra lui, îl transformă (deși preia ștafeta meseriei de medic) într-un inadapdat social, într-un labil în ale dragostei, urmărit obsesiv de iubirea pentru Florica (fosta sa colegă de liceu și chiar de facultate, cu ochii de smarald).

În finalul romanului, când apele se liniștesc după o foarte mare agitație a spiritelor, se află cap-coadă povestea Floricăi, ce reușește să-și pună bazele unei afaceri proprii (mai mult ca urmare a unor insistențe testamentare) și să își (re)găsească fiul. Deși galeria de personaje nu este foarte mare, acțiunea rămânând la nivelul unei conexiuni inter-

familiale, eroii poveștii sale de dragoste sunt diferiți comportamental: dacă Șerban este tipul bărbatului copilăros, veșnic inovator și pus pe soții, Pavel este tipul bărbatului cu atitudine gravă, rezervată, dar boem din fire, extravagant și instabil afectiv. Dacă Nora (mama lui Pavel) este tipul femeii ce nu poate accepta traiul într-o zonă rurală, Clara (soția lui Șerban) este tipul femeii îndrăgostite pur și simplu de viața la țară, adepta plaiurilor însoțite și liniștite, departe de forfota asurzitoare a orașului. Firul epic al romanului este limpede, fără rupturi de ritm, alternând, în planuri paralele secvențial legate, romanța Șerban-Clara cu deprimanta „idilă” Florica-Tiberiu.

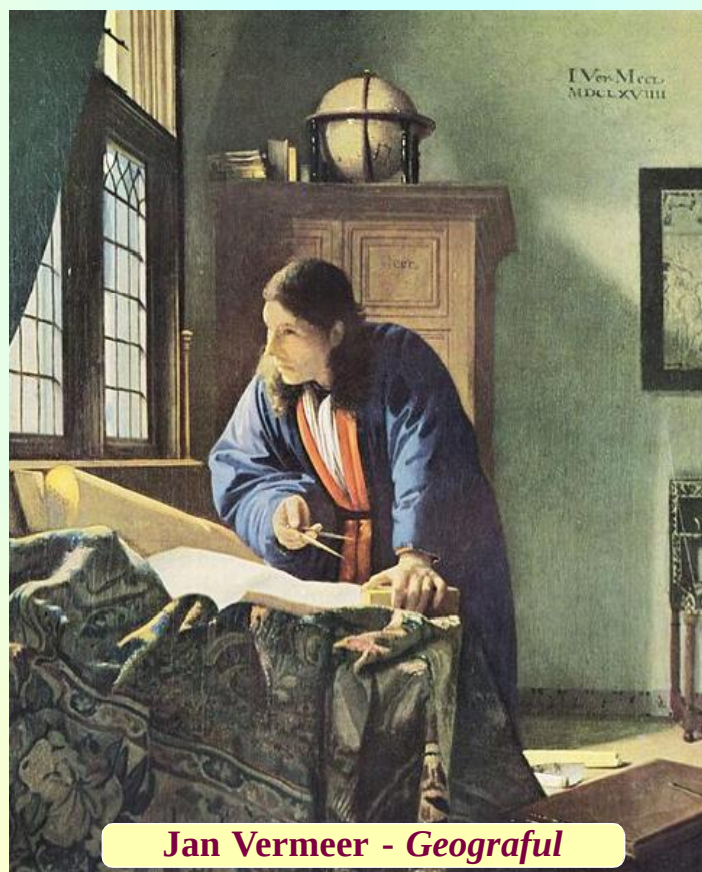
Dacă nu iubirea, atunci cine, atunci ce? Este iubirea un miraj? A ajuns cineva să cunoască iubirea adevărată, constant împărtășită de la înmugurirea și până la scuturarea petalelor ei? Iată de ce, astfel de întrebări dau culoare și sens titlului romanului - *MIRAJUL IUBIRII* - o scriere reușită, care va îndemna cititorul să-i deslușească sensurile. Ca de fiecare dată, Angela Burtea știe să

lege, să dezlege, să creeze mister, să creeze situații, să dezvăluie taine ce pot ușura suferințe sau schimba destine. Și, foarte important, romanciera știe să atribuie cărții sale un happy-end: reîntâlnirea mamă-fiu și descoperirea iubirii tămăduitoare pentru Florica. O poveste frumos așternută pe hârtie, delicată, sensibilă, plină de învățăminte. O împletire de caractere și situații armonios structurate, emanând un eros rafinat, fără urmă de trivial sau indecență în limbaj. Povestea în sine amintește, într-o oarecare măsură, de serpentinele amare ale iubirii, precum în frescele istorice ale lui Thomas Mann (Ale-sul), de intimitatea trăirilor din romanele Norei Iuga sau de valențele psihanalitice din scrierile transatlantice prozatoare Vavila Popovici.

Făcând o paranteză, rememorăm pilda tibetană care povestește că un bătrân s-a intersectat pe unul dintre drumurile sale cu un tânăr puternic și viguros, care se fălea că este deținătorul celei mai frumoase inimi din lume. Aflându-se față în față, bătrânul îl înfruntă pe tânăr, spunându-i că inima lui este cu mult mai fru-

moasă. Tânărul înfuriat se deschide la piept și scoase la iveală o inimă mare, frumoasă, roșie - perfectă. Cu modestie, bătrânul desfăcându-se și el la piept, își arată inima, la fel de mare, dar care era plină de răni, cicatrice, petece mai mari sau mai mici și de foarte multe găuri. Tânărul răsă cu poftă la vederea unei astfel de „grozăvii”, însă bătrânul îi spuse: *Inima mea este așa, pentru că uneori, am dăruit oamenilor pe care i-am întâlnit bucățele din ea. Am rupt, deseori, fărâme din inima mea și le-am dat-o lor. Câteodată, oamenii și-au rupt și ei bucăți din inimile lor și mi le-au dat mie. Unele s-au potrivit, altele nu. Alții nu s-au sinchisit să-mi dea nimic și am rămas cu goluri, pe care nu le-am putut umple cu absolut nimic. Am tot sperat, dar nu a fost să fie. Acum, ele (golurile) nu mă mai pot ucide, deși rănilor rămase mă mai dor, încă. Tu, în schimb, nu ai dat niciodată nimic, nu ai rupt bucăți din inima ta și nu le-ai oferit nimănui!* Tânărul, surprins fiind, îl întrebă pe bătrân, când și cum a putut face toate acestea și ce înseamnă acele bucăți de inimă? Bătrânul, senin, spuse: *Fiecare bucățiță de inimă ruptă este dragostea pe care am dăruit-o oamenilor. Unii au răspuns iubirii mele, alții nu. Dar, cea mai cruntă durere, pe care nu cred că aș putea-o îndura-o, vreodată, ar fi să știu că nu voi primi nimic - niciodată - pentru că nici eu nu am avut nimic de oferit, așa cum ai făcut tu!*

Practic, aceasta se întâmplă în fiecare dintre scrierile unui autor. Dragostea se transformă în cuvântul care cade - asemenea seminței minunate din pilda Mântuitorului - uneori în pământ bun, alteori în pământ sterp sau chiar pe drumul mare, devenind hrană păsărilor. Dacă iubirea este, totuși, un miraj, la care mulți dintre noi nu știu cum să ajungă, atunci să ne însușim iluzia căutării acesteia și să trăim, sperând la întâlnirea cu ea! Numai așa ne vom împlini ca oameni și vom putea deveni, într-o bună zi, părtași ai MIRAJUL-ui IUBIRII.

Jan Vermeer - Geograful

Stelian COMBOȘ

In memoriam

Părintele Profesor Dumitru Stăniloae - Teologul (1903-1993)

110 ani de la nașterea sa pământească și 20 de ani de la nașterea sa în ceruri

Iată că de două milenii încoace, adică de la întemeierea credinței creștine, suntem capabili să ne cinstim și să ne omagiem eroii istoriei sau martirii credinței precum și personalitățile marcante, universale și naționale, care au amprentat istoria, veacurile și locurile cu activitatea, cu viața și cu învățăturile ori scrierile lor mult folositoare!... *Anul acesta - 2013 - prăznuim împlinirea a 110 ani de la nașterea în viața cea pământească, vremelnică și, mai cu seamă, 20 ani de la nașterea în viața cea veșnică a Împărăției Cerurilor a celui mai mare teolog ortodox al secolului al XX-lea, mare cunoscător și mărturisitor al învățăturii scripturistice, patristice și dogmatice a Ortodoxiei cea mult slăvită - Părintele Profesor Dumitru Stăniloae*, după ce și-a purtat cu toată demnitatea și încrederea în Dumnezeu crucea vieții și a suferinței, de-a lungul timpului său, pe acest pământ!... *Din acest motiv, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române i-a închinat și dedicat acest an, drept unul comemorativ, jubiliar și omagial!...* Totodată, pentru noi, din anul 1993, această zi a nașterii sale celei veșnice, ne va duce întotdeauna cu gândul, mintea, cugetul și simțirea la „*Părintele Dumitru Teologul*”, fără a sugera prin aceasta în mod expres o tentativă de canonizare, căci acest lucru se va decide în timp, atunci când

se vor înmănușea toate criteriile doveditoare ale sfințeniei vieții lui. *Însă, apelativul de „teologul” i se potrivește întru totul, deoarece a fost omul care, nu numai că a vorbit despre Dumnezeu, ci mai ales a vorbit cu El. Aceasta înseamnă că a intrat în comuniune cu El, trăind prin El și cu El. Și cum nici un canon nu stipulează cât timp trebuie să treacă pentru a canoniza pe cineva, ajungem la concluzia că trăirea Părintelui cu Domnul Iisus Hristos și în Hristos s-a consumat deja în această istorie.*

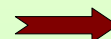
Teologia Părintelui Dumitru Stăniloae este o teologie filocalică. Este frumoasă prin însăși natura ei, dar conduce și la o înfrumusețare duhovnicească a celor ce se apleacă să o studieze. Oricine citește o scriere a Părintelui poate să-și dea foarte repede seama că are de-a face cu altceva, cu ceva care nu se mai găsește într-o asemenea consistență și intensitate, la alți teologi. Iar acest ceva este duhul Părinților Filocalici în care Părintele Stăniloae a scris și a trăit.

Părintele Profesor Dumitru Stăniloae - „cel mai influent teolog al contemporaneității...”, venerat de mulți ca un părinte spiritual - apare și astăzi ca un părinte spiritual ce ne aduce, prin opera sa, la comuniune și, deci, la comunitate. Este o realitate paradoxală să vezi cum teologii protestanți și romano-catolici împărtășesc aceleași idei cu teologii ortodocși, atunci când este vorba de teologia Părintelui Dumitru Stăniloae. Și apare, în mod inevitabil, următoarea întrebare: Care este cauza acestei apropieri? Cred că este important să găsim răspunsul la această întrebare, deoarece în el se ascunde și misiunea ce ne revine nouă, teologilor de astăzi. Însă acest răspuns nu poate fi dat printr-o prelegere, un studiu sau o carte, ci trebuie urmărit prin întreaga noastră activitate teologică ulterioară. De fapt, ceea ce căutăm noi nu este un simplu răspuns, ci reprezintă esența gândirii Părintelui Profesor Dumitru Stăniloae care ne adună spre a ne hrăni cu darurile teologiei sale. *Chiar sfinția sa spunea, ca un testament lăsat teologilor de azi, că teologia sa își va împlini rostul*

numai în măsura în care va plămădi și cultiva, în mintea celor care o studiază, puterea iubirii spre dezvoltarea ideilor la care el a ajuns.

Observăm că dragostea și iubirea ce au stat la baza studiului său și pe care le-a inserat cu prisosință în creația sa, ne cheamă să le cultivăm în viața noastră și a semenilor noștri, din întreaga lume. Din această perspectivă putem spune că opera Părintelui Stăniloae este izvorătoare de iubire și comuniune, iar *structura supremei iubiri și comuniuni este Sfânta Treime*. Din iubirea Sfintei Treimi revărsate peste lume sub forma darurilor creației și din iubirea jertfelnică a Mântuitorului nostru Iisus Hristos își extrage și își adună Părintele Stăniloae forța scrisului său. El nu face teologie după modelul matematic, în care rezultatul apare în urma unei analize, ci teologia lui are la bază *modelul agapic*. Părintele Dumitru Stăniloae nu caută să ajungă prin analiza teologică la descoperirea lui Dumnezeu, ci, dimpotrivă, el dorește să descrie experiența iubirii și comuniunii cu Dumnezeu, pentru ca și alții să pătrundă pe drumul pe care el se află. Credem că întreaga sa operă poate fi văzută ca un răspuns dat iubirii lui Dumnezeu. El se străduiește și chiar reușește ca, prin scrisul lui, să ne arate cât de mult ne iubește Dumnezeu și cât de mult trebuie să-l iubim și noi. De aceea, putem spune că teologia Părintelui Stăniloae se adresează nu numai minții, ci și inimii și voinei noastre. Aceasta face să ne dăm seama de ce atunci când citim o pagină din lucrările sale suntem transpuși într-o stare de liniște, meditație și reculegere.

Mai trebuie reținut faptul că opera Părintelui profesor Dumitru Stăniloae se remarcă prin *conținutul său autentic*. În acest sens, *teologia sa este una hristologică și hristocentrică*. Ea pleacă de la Iisus Hristos și prin intermediul lui Iisus Hristos duce tot la Iisus Hristos - Domnul și Mântuitorul. *De la Hristos Cel mărturisit în Sfânta Scriptură, prin Iisus Hristos propovăduit de Sfinții Părinți, Părintele Dumitru Stăniloae a-*

→ *junge la Hristos Cel cosmic și euharistic. Domnul Iisus Hristos este și rămâne Același, iar noi suntem împreună cu Sfinții Apostoli, cu martirii, mucenicii și cu Sfinții Părinți contemporani ai lui Iisus Hristos.*

Drept urmare, scrierile Părintelui Dumitru Stăniloae sunt impregnate de prezența Mântuitorului Iisus Hristos. Aici Domnul Hristos este prezent în măreția slavei Sale, dar și în smerenia Sa slujitoare. Nu este un Hristos conceptualizat, ci Hristos Cel unic și adevărat, Dumnezeu-Om, prin care suntem trecuți de la moarte la viață. De aceea, și din acest punct de vedere, opera Părintelui Stăniloae trebuie considerată un punct de reper. *Ea nu ne lasă să orbecăm în căutarea mântuirii, ci ne reîntoarce la Iisus Hristos - Unicul Răscumpărător și Mântuitor.* Înălțarea la Cer, așa cum spune Părintele Dumitru în lucrarea sa „*Iisus Hristos sau Restaurarea omului*”, nu reprezintă o îndepărtare a lui Hristos de umanitatea istorică. Prin înălțare Iisus Hristos nu părăsește lumea, ci își transpune umanitatea asumată în planul atotprezenței duhovnicești, pnevmatice, pentru ca toți să ne putem uni cu El.

Încă un aspect foarte important ce nu trebuie omis este *puterea eliberatoare și înnoitoare pe care o reprezintă opera Părintelui Dumitru Stăniloae în contextul actual.* Această operă înlătură toate atacurile pe care impersonalismul, dualismul, existențialismul, gnosticismul, evoluționismul, precum și celelalte concepții ale modernității le-a adus împotriva persoanei umane. Omul nu este lăsat să fie distrus de aceste concepții, ci este repus în adevărata sa demnitate. *Părintele Dumitru Stăniloae accentuează foarte mult ideea de persoană și pe cea de comuniune interpersonală.* Sfânta Treime este Comuniune de persoane: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, dar și omul este o persoană creată după chipul lui Dumnezeu și care tinde la asemănarea cu El. *Ca persoană, omul este menit să intre în comunicare și comuniune cu ceilalți semeni și cu Dumnezeu, fapt ce duce la nașterea unei comunități ziditoare și sfințitoare, adică mântuitoare.* Astfel, eliberat fiind de falsele concepții antropologice, omului i se oferă perspectiva înnoirii și desăvârșirii prin Hristos și în Hristos. Sub această formă, concepția antropologică a Părintelui Profesor Dumitru Stăniloae constituie un izvor nesecat de idei care pot formula un răspuns consistent și substanțial înaintat provocărilor actuale.

Dragostea sa față de Adevărul-Iisus Hristos l-a făcut pe Părintele Dumitru Stăniloae să nu fie de acord cu concepțiile eronate ale vremii, ci să se ridice împotriva lor și să le descopere. Așa se face că el a avut mult de suferit de pe urma regimului comunist. *În acest fel, se poate spune că teologia sa este*

și jertfelnică dar și eshatologică. De aici deducem că, privind eshatologic, teologul trebuie să se jertfească mereu pentru a putea lucra la transfigurarea lumii, așa cum a făcut Părintele Profesor Dumitru Stăniloae.

Alte două elemente ale gândirii Părintelui Dumitru Stăniloae pe care le consider foarte importante sunt *darul și dorul.* Părintele se folosește foarte mult de aceste două noțiuni. *El arată că întreaga creație este un dar al lui Dumnezeu, cu tot ceea ce ea cuprinde, iar la rândul său, și omul este un dar ce cuprinde însă și dorul după Dumnezeu și nemurire.* Ca teologie a darului și a dorului, opera Părintelui Dumitru Stăniloae trebuie văzută atât *ca o mulțumire, cu alte cuvinte ca o euharistie, pe care el personal o aduce lui Dumnezeu, cât și ca un dar pe care Dumnezeu îl face, prin noi, ortodocșii, lumii întregi.* Depinde de fiecare cum îl chivernisește, cum îl valorifică și onorează acest dar.

În altă ordine de idei, am constatat că toți discipolii care s-au apropiat de opera Părintelui Profesor Dumitru Stăniloae, *nu s-au înfruptat doar dintr-o comoară spirituală, ci au aflat pe cel ce a dăruit această comoară, ca pe un învățător și un părinte căruia i s-au atașat cu credință și cu dragoste.* Apoi vedem cum opera marelui teolog nu se încheie când încetează să mai scrie, datorită plecării sale din viața cea vremelnică, eveniment petrecut cu cincisprezece ani în urmă, ci se continuă prin ucenicii săi. Prin urmare, Părintele Dumitru Stăniloae a reușit să adune sub aripa ocrotitoare a dragostei sale, cu competență și căldură inegalabilă, teologi nu numai din ortodoxie ci și din celelalte confesiuni creștine, *dobândind cu toții același glas și deci o cale unică spre Dumnezeu, prin cultivarea și valorificarea teologică a operei sale, la care, deci, nu au aflat decât miere curată și sfântă, strălucind autenticitatea adevărului mântuitor.*

Recunoaștem cu toții adevărul și realitatea că Părintele Profesor Dumitru Stăniloae avea un chip frumos și pașnic, asemeni crinului Bunei Vestiri. În fața lui senină și diafană întrezărea cu ușurință „chipul nemuritor al lui Dumnezeu - Iubire” iar din vorba lui filocalică simțai savoarea „persoanei omului în veșnic dialog cu Dumnezeu”. Gesturile lui calme și niciodată de prisos concordau cu gândirea lui sistematică, lipsită de orice ambiguitate. Scrisul său părea (și de fapt chiar este) un urcuș nemijlocit către înviere și prezență, cu certitudine, trăirea sa în Dumnezeu și cu Dumnezeu. *Din orice expresie a Părintelui, scrisă ori vorbită, se distingea profilul teologului și a filozofului creștin ortodox de netăgăduit.* A fost teologul care a mers la izvoarele dătătoare de binecuvântare și energie necreată, de unde s-a adăpat și a devenit el însuși izvorul, căci viața lui s-a desfășurat ca pe o scenă des-

chisă. Tot ceea ce el a avut ca dar - talanții și talentul oferit lui de Dumnezeu - le-a arătat tuturor, făcând din acestea un bun comun, al tuturor. *Opera sa teologică poate fi citită și este la îndemâna oricui, însă nu și interpretarea ei, fiindcă o experiență mistică și duhovnicească este necesară celui care încearcă să pătrundă și să înțeleagă teologia lui atât de variată și de profundă.*

S-a tot spus despre sfinția sa că este „cel mai mare teolog ortodox al secolului XX”. Și așa este! Părintele Dumitru Stăniloae este autorul unei teologii mărturisitoare și al unei teologii filocalice, unice. Asemeni marelui Sfânt Apostol Pavel, avea permanent conștiința prezenței proniatoare al lui Dumnezeu. De aceea, nu a scris o teologie teoretică, scolastică, ci o teologie trăită, experimentată în propria-i viață. *Lucrările sale sunt mai curând o convorbire cu Dumnezeu, decât o vorbire despre Dumnezeu.* Când citim din dogmatica sa, parcă îl simțim pe Dumnezeu care suferă datorită neputinței noastre de a iubi. *A fi cum el a fost, același pentru toți laolaltă și totodată diferit pentru fiecare în parte, această calitate nu a aparținut decât marilor părinți filocalici ce au realizat în chipul lor asemănarea cu Dumnezeu.* Pentru Părintele Profesor Dumitru Stăniloae fiecare om era unic și niciodată nu făcea o ierarhie a persoanelor care-i călcau pragul. În camera sa de lucru, asemenea unei chilii de călugăr, pășeau cu multă sfințenie, dar o pace îi inunda întreaga ființă imediat ce intrau în spațiul acela sacru, venerabil, de imortalitate. În fața lui luminată, în ochii săi mereu întredeschise, în vorba lui dulce, dar fermă, găseai imediat chipul marelui teolog, ori al părintelui duhovnicesc ce exercita acea paternitate duhovnicească, asemenea marilor părinți ai Bisericii din trecut.

În încheiere voi spune doar că *Părintele Dumitru Stăniloae a trăit nouăzeci de ani, însă în toți acești ani, el s-a uitat pe sine și a făcut totul pentru alții, pentru Biserica pe care a slujit-o, pentru țara sa, pentru Ortodoxia românească și universală. S-a mai spus și de către alții, o spun și eu, că al numi pe Părintele Stăniloae „părintele meu” sau „părintele tău”, ori „părintele spiritual al unui grup de teologi entuziaști”, ar fi o adevărată nedreptate. El este pentru totdeauna „părintele nostru” - „Părintele Bisericii Universale”.*

Prin urmare, nădăjduiesc că vom ști, pe mai departe, să ne cinstim înaintașii așa cum se cuvine deși, în aceste vremuri, prețuim mai mult pe alții de oriunde și de aiurea, căci ni se par a fi mai exotici, mai spectaculoși, mai senzaționali!... Și totuși, sunt convins de faptul că ce este nobil rămâne iar ce este ieftin, apune!...

Dumnezeu să-l ierte și să-l odihnească! Veșnică să-i fie amintirea și pomenirea! Amin!

Viorel ROMAN
(Germania)

România 2030

1. Prognozele pleacă de la premize. În ceea ce urmează ele sunt ale decalogului judaico-creștin. Două miliarde de creștini sunt factorul hotărâtor al civilizației. De la ei pleacă impulsurile teologice, filozofice, culturale, politico-sociale și tehnico-științifice. Așa cum legiunile Imperiului Roman (singurul din cele opt, la anul zero, care a supraviețuit și s-a metamorfozat în Sfântul Imperiu Roman, UE, USA, NATO și decide soarta lumii) au pregătit terenul creștinismului, tot așa colonialismul, imperialismul și globalizarea pregătesc terenul standardelor de civilizație, drepturilor universale ale omului, creștinismului.

2. Trauma creștinismului este Marea Schismă din anul 1054, care a generat un perpetuu Război Rece, o Cortină de Fier despărțitoare între ortodocși și occidentali și mai ales imensul eșec din anul revoluționar 1989, când dorința fierbinte de refacere a unității creștine a rămas neîmplinită cu consecințele dramatice, din ce în ce mai vizibile atât în est cât și în vest și care determină soarta neamurilor, mai ales a românilor de la Limes, între Imperiu și Barbari.

3. Până în 2030, complexul militar-industrial din SUA, cultura anglo-mozaică, vor pierde din puterea actuală, dar vor rămâne dominante în competiție cu America Latină, Africa de Sud, India și nu în ultimul rând China. Succesul creștinilor din Hong-Kong și Macao e greu acceptat de confucianiști, dar când China comunistă devine creștină (azi sunt 20 de milioane), umanitatea va descoperi o nouă dimensiune, ca după descoperirea Lumii Noi. Și creștinii din India, Goa, Kerala, Japonia, Orientul Apropiat au aceeași misiune de integrare și adaptare la codul de comportament occidental: contract, disciplină și muncă. Această modernizare laică tehnico-științifică pregătește terenul creștinizării universale.

4. Moscova, a treia Romă, a inițiat dialogul cu Roma și SUA, a renunțat pașnic la Războiul Rece, la Cortina de Fier, la umilitorul Lagăr ortodoxo-comunist, dar nu l-a înțeles pe Fericitul Ioan Paul II, n-a avut forța să

contribuie la refacerea unității creștine. În consecință, Rusia e puterea cea mai imprevizibilă (vezi Siria, Caucaz, ocupația militară din Moldova etc.) pentru că aspiră la refacerea imperiului, Uniunii Eur-asia. Proiect cu picioare de lut, pentru că rușii sunt tot mai puțini, exportă numai materii prime, iar vecinii devin tot mai puternici. Un cerc vicios. Asta ne îndreptățește să sperăm că Moscova și Roma vor găsi un modus vivendi înainte de aniversarea unui mileniu de la Marea Schismă.

5. În acest context geopolitic, românii, dezmembrați de Stalin și Hitler, sunt între ciocan și nicovală, între Rusia și UE/NATO. România e integrată formal în lumea euro-atlantică, în schimb Biserica Ortodoxă se orientează spre Moscova, iar cea Unită cu Roma este persecutată. Rezultatul e un blocaj, care a dus deja la emigrarea a trei milioane de tineri spre vest. În Moldova situația este și mai dramatică. Transnistria este ocupată militar. Biserica Ortodoxă este și ea direct obedientă Moscovei. Pretutindeni, corupție, clientelism, nepotism oriental.

6. Românii supraviețuiesc acum ca într-o sală de așteptare CFR și nu știu nici în ce direcție, nici în ce tren să urce: Moscova sau Roma? Pentru că au înfăptuit unirea din 1859, 1918, moldo-valahii au convingerea că sunt model de urmat. Ei nu realizează că linia Școlii Ardeleni duce la emanciparea națională, socială și că numai o sinteză a Ideii cu Fapta oferă șansa depășirii blocajului actual.

7. Cum va evolua chestiunea românească? Va avea lor reunificarea, va fi depășită sărăcia din cele mai sărace țări din Europa? Se va lua o decizie majoră? Se va bate pasul pe loc? Hotărâsc vrăjmașii? Aceste întrebări și mai ales răspunsurile generează o cascadă de consecințe pe care le cunoaștem din viața lui Mihai Viteazul, Inchetie Micu-Clein, Samuil Micu, Maior, Vladimirescu, Bălcescu, Cuza, Antonescu, Ceaușescu, Iliescu, Constantinescu, Băsescu. Nu este exclus ca moldo-valahii să redevină sclavii satrapilor orientali, tot așa cum e posibil ca prin dialogul cu occidentalii, început de Fericitul Ioan Paul II la București, și unirea cu Roma să renască România Mare occidentală și prosperă.

Sub semnul „Din suflet prin Cuvânt”

Luni, 19 august, când ziua se îngemăna cu amurgul, pe Terasa din interiorul Palatului Banffii (Muzeul de Artă din Cluj-Napoca) a avut loc un eveniment cultural deosebit ce s-a dorit, la propunerea scriitorului **Al. Florin Țene**, președintele Ligi Scriitorilor Români, a se desfășura și sub semnul apropiatei sărbători a Zilei Naționale a Limbii Române, din 31 august, inițiată de **Corneliu Leu** la care a participat ca fondator și Liga Scriitorilor.

În cadrul acestei manifestări literar-artistice, deschisă de jurnalistul **Claudiu Pădurean** au fost lansate două cărți de excepție: „Geneza” de **Ioan Ciorca**, prima carte, dintr-o serie de 21 de volume aparținând colecției „Carte pentru suflet”, apărută sub egida Asociației cultural creștin umanitară **Ars Vivat**, din Ulmeni-Maramureș. Fiind vorba de Cărțile Scripturii în prima adaptare integrală în versuri din literatura română, și studiul preotului stavrofor **Radu Botiș** „Aspecte pedagogice și catehetice în lucrarea de mântuire a Domnului Iisus Hristos”. Despre cele două cărți au vorbit: **Claudiu Pădurean, Mihaela Rotaru, Ioan Ciorca, pr. Radu Botiș, prof. Valeria Oros și George Terziu**.

Traian Corneanu a susținut o alocuțiune despre folcloristul **Emil Gavriș**. **Al. Florin Țene**, membru corespondent al Academiei Americano-Română, cu această ocazie a înmănat preotului **Radu Botiș**, membru al Ligii Scriitorilor, Filiala Maramureș, medalia **Virtutea Literară**, semn de recunoștință pentru activitatea depusă în promovarea culturii și a educației moral-creștine în rândul tinerilor. **Al. Florin Țene** a încheiat cuvântarea cu poemul „Gloria Limbii Române”, poem apărut în presa literară cu ocazia apropiatei Zilei Naționale a Limbii Române.

Manifestarea, apreciată de numerosul public prin vii aplauze, a fost onorată cu prezentarea unui CD dedicat memoriei lui **Emil Gavriș**, conținând o parte din piesele acestuia, iar cântăreața **Andreia Botiș**, cunoscută din emisiunile TV ale realizatoarei **Marioara Murărescu**, a susținut un recital de melodii populare maramureșene.

Prof. Antonia Bodea

Ioan UASIU

Versuri

Îți scriu

îți scriu cu pana înmuiată-n crin
și-ți mirui fruntea cu polen de maci
mă oglindesc în ochiul tău senin
tu plângi și râzi și mă rănești când taci

îți scriu acum cel mai frumos poem
pe frunze ruginite de castani
mereu te caut și mereu te chem
într-un tărâm mirific din balcani.

Credincios soldat

tot mai puține zile mi-au rămas
s-alerg printre poeme răzvrătit
să te sărut cu gust de ananas
să te iubesc cum nu te-am mai iubit

tot mai puține zile dar și nopți
se scurg încet spre un deșert visat
când sânii tăi miros a struguri copți
îți sunt același credincios soldat

Îmi place

îmi place bucuria să ți-o fur
îmi place începutul ne-nceput
îmi place tot ce-i verde împrejur
îmi place să te vindec c-un sărut

îmi place să te-ascult ca pe-un izvor
îmi place-n ochiul tău s-admir o stea
îmi place-n poezie să cobor
îmi place să m-ascund în poala ta

îmi place să-ți întorc somnul pe dos
îmi place să fiu bun, când alții-s răi
îmi place să-ți fiu câine credincios
îmi place să mă joc cu sânii tăi.

Iubire sfântă

într-un anotimp de pace botezat dumnezeiesc
îmbrăcată în narcise m-ai făcut să te iubesc

mă-mpușcai cu libelule pe-un imaș cu fân cosit
eu îți recitam poeme din amurg la răsărit

ne juram iubire sfântă pentru o sută de ani
și-admiram luna pe bolta sprijinită de castani

Pe un peron de gară demodată

gânditor ca o ramură de tei legănată de vânt
te-aștept pe un peron de gară demodată
în ochiul meu e un amurg răsfânt
și-n ceruri bate toaca deodată

nerăbdarea fierbe ascunsă-n buzunar
se răzvrătesc săruturi pe gura mea flămândă
un anotimp bezmetic mă ceartă iar
când ploaia după dealuri stă la pândă

sosește trenul pufăind pe nări
și călătorii se-nțeleg prin șoapte
iar tu ca o iluzie cobori încet pe scări
mirosind a pere și a cireșe coapte...

Să-mi lași

să-mi lași iubita mea măcar o stea
din ochiul tău când pleci spre dimineață
s-o pun în palmă spre-a o dezmierda
când bluza-ți descheiată mă răsfăț

un murmur de chitară să îmi lași
să umple golul rămas în fereastră
când de la oraștie pân' la iași
se pierde-n zbor o pasăre măiastră

să-mi lași iubita mea un dor nebun
să-mi țină de urât o zi întreagă
și-un fluture pe-o creangă de alun
păzind holda de maci ce-mi este dragă...

Iubiri...

iubiri rostogolite pe-un răzor
iubiri ce ne rănesc și care dor

iubiri neîmplinite în secret
iubiri ascunse-n versuri de poet

iubiri ce răd mereu iubiri ce plâng
iubiri care în cântec se răsfâng

iubiri rămase ca un dar ceresc
la care și artiștii-abia tânjesc...

Când iubirea dă în clocot

cade noaptea ca un clopot
peste somnul ne-nceput
când iubirea dă în clocot
într-o ciutură de lut

stoluri de-amintiri pribege
îți trimit iubita mea
de blestem să te dezlege
când răsare prima stea

O singură femeie

avere n-am făcut din poezii
mă las furat de amintiri târzii

și îmi e martor bunul Dumnezeu
că am urcat pe-un drum abrupt și greu

spre un liman am rătăcit ades
și-o singură femeie m-a-nțeles...

În urma mea

rămân în urma mea oștepe
cărări ce nu duc nicăieri
un vis ce-ncearcă să răsfete
tot ce-am iubit până mai ieri

rămân în urma mea cuvinte
iluzii strecurate-n vers
o frescă ce mereu mă minte
un fagur niciodată șters

rămân în urma mea colinde
un rai cu îngeri pe la uși,
pădure care mă tot minte
imperiu fără de supuși

rămân în urmă multe curcubeie
și-un stol imens de amintiri
și-ntr-o oglindă e femeie
ce-și mușcă buzele subțiri...

Mariana ZAUATI GARDNER (Anglia)

Decizia

O ultimă privire în oglinda din hol. O rochie clasică te reprezintă - bun gust și educație! Când ți-ai petrecut anii formativi într-un castel, cu bone și ți-ai făcut educația la școli particulare, ai standuri de menținut...

Rochia roșie-i zâmbește din oglindă, asortată tenului bine șampilat cu pudră de culoarea tensiunii arteriale și a părului scurt de un roșu venețian intens.

Zornăie cheile și se repede peste prag, se împiedică în pietrișul din fața casei, echilibându-se numai în spinii trandafirilor cățărători.

Își suge degetul mijlociu de la mâna dreaptă. Deschide portiera de la Porsche și e gata de plecare.

La club este seară de dans. Lume ca la iarmaroc. Servește un cocktail nealcoolice și se pierde pe ringul de dans.

Cum bate miezul nopții, își ia rămas bun de la prieteni și accelerează acasă. Ajunge la timp, șterge dovezile de make-up, pune rochia frumos pliată în dulap și-și face o ceașcă cu ceai.

- Mi-am pierdut vremea! Bufnește Marie cum intră pe ușă. În seara asta, am pierdut toți banii la Bingo. Văd că ai terminat de călcat.

- Eu, pe de altă parte, draga mea dragă, am avut o seară plină de satisfacții. În primul rând, am terminat de călcat, apoi ... Dar Marie iese din sufragerie ca o nălucă. El îi răspunde în reverie.

- Mă duc și eu la culcare, draga mea dragă. Intră în baie și încuie ușa.

- Încă o ceașcă cu ceai?

- Da, te rog!

- Știi! Doamna Gregson soarbe din ceașca din porțelan pictată cu sălcii plângătoare. Nu știu ce se întâmplă cu vecinii mei! Noaptea trecută, după ce Marie a plecat la Bingo, cum are obiceiul la mijloc de săptămână, am văzut o femeie voluminoasă, rujată și pictată exagerat ieșind din casa vecinilor în grabă. Sunt sigură acum că vecinul are o amantă. N-am avut la îndemână telefonul mobil să-i fac o fotografie! Imaginează-ți!

- De îndată ce soția a plecat de casă... când pisica nu-i acasă, șoarecii joacă pe masă! Asta-i realitatea! Nu mai poți să ai încredere nici în cei mai apropiați! Globalizare la domiciliu!

- Doamna Gregson, tinerii din zilele noastre suferă de prea mult spirit liber. Ce să mai spun!

Nu apreciază nimic. Încă o ceașcă cu ceai?

- Nu, mulțumesc, Doamnă Bertrum. Mă grăbesc la grupul de lectură de la bibliotecă. Ține-mă la curent cu evoluția narațiunii vecinilor, te rog.

Revenită de la birou, Marie se prăbușește în fotoliu și-și scoate pantofii Jimmy Choo.

- Ce zi am avut! Două conferințe și stagiarul sunt un coșmar!

- Trebuie să discutăm, draga mea dragă!

- Nu acum Rupert! Nu vezi cât sunt de epuizată?

- Nu suferă amânare, draga mea dragă!

- Ce-i așa de mare grabă că nu suferă amânare? Te ascult ...!

- Ei bine, draga mea dragă, vreau să mă operez!

- Ce vrei să spui? Ești bolnav? De ce suferi?

- Ei bine, nu-s bolnav și nu-i ce crezi. Vreau să devin femeie, draga mea dragă!

- Ei bine, dacă asta-ți dorești... și crezi că te va face fericit! Atâta timp cât asta nu interferează cu aranjamentele noastre gospodărești.

- Ei bine, draga mea dragă. Am de gând să merg la vărul meu care a făcut-o cu succes.

- Toate bune și frumoase, dar cine va avea grijă de casă aici?

- Trebuie să dai anunț la ziar pentru o menajeră, draga mea dragă.

- Ce-or să spună vecinii? Suntem o familie cu valori morale solide care-și plătește taxele întotdeauna la timp!

- Încă o ceașcă cu ceai?

- Da, te rog. Ce mai e nou cu vecinii tăi? Nu l-am mai văzut pe Rupert de la Crăciun. De obicei, îl întâlneam la piață vinerea. Întotdeauna, la ora prânzului. Cu precizia unui ceas elvețian.

Jan Vermeer - Cântăreața la chitară

- Ei bine, ceva nu-i în ordine în menajul lor!...

- Te ascult! Sunt numai urechi!

- Rupert a plecat, se pare, în vizită la niște rude. Marie mi-a spus când am vorbit peste gard în timp ce-mi strângeam rufele uscate. Cum că-i într-o vizită extinsă la un frate de-al lui sau la un văr? Nu-mi aduc bine aminte!

- Cât timp va sta acolo?

- N-am idee! Vecina părea încurcată referitor la durata șederii lui!

- Nu-i așa de greu de înțeles, la urma urmei, ea a stabilit toate aceste reguli și regulamente în menajul lor, iar lui cred că i-a ajuns cuțitul la os. Nu mă mir de loc! Rămâne de văzut dacă revine acasă!

Marie de abia s-a întors de la birou.

Ce zi am avut! Bine că-i vineri seara! Își freacă picioarele eliberate dintr-o pereche de pantofi Leboutin.

Parcă aude pe cineva bătând insistent la ușa din fața casei. La acest timp al zilei îi lipsește Rupert. N-am altă alternativă decât să angajez o menajeră. Deschide ușa. O femeie masivă-i zâmbește cu toată ființa.

Sprâncenele Marie-i se ridică într-un semn de întrebare, ca o lipitoare pictată.

Persoana din fața ei este îmbrăcată într-o rochie elegantă din mătase naturală imprimată completată de un bolero pastel din cașmir asortat. Trăsăturile feței parcă-i amintesc de...!

- Bună, draga mea dragă! Nu mă recunoști? Sunt Rupert, draga mea dragă! M-am gândit să revin acasă, draga mea dragă.

Marie îl trage înăuntru pentru că nu vrea să-i dea apă la moară Doamnei Gregson, despre care toți vecinii știu că-i foarte indiscretă.

- Nu pot să-ți spun cât mă bucur. Sper ca aranjamentul referitor la menajul nostru să continue ca mai înainte.

- Fără doar și poate, draga mea dragă!

- Încă o ceașcă cu ceai?

- Da, te rog. Ce se mai întâmplă cu vecinii tăi?

- Ei bine, Marie nu mai este așa tracasată cu treburile menajere. Are o rudă care stă momentan cu dânsa. Se pare pe lungă durată. Cred că este înrudită cu Rupert. Seamănă leit cu dânsul. Ca două boabe într-o păstaie de mazăre!

Ionuț CARAGEA

0 Întâlnire fără argumente pentru citirea sufletului

Înfrumusețată de dorul/rodul real al cuvintelor, după „O altfel de ninsoare”, în care „altcineva locuiește/ pe dinăuntru/ ireversibil”, Carmen Doreal ne face părtașii jurnalului său liric: „jurnalul meu de poetă/ mă risipește peste inima ta/ la limita seriei/ mizând pe o singură noapte”. Cititorul se regăsește de cele mai multe ori în postura de iubit sau confident așezat „La masa tăcerii”, privind „asfințitul... o rană/ din care/ o umbră a plecat”. Poezia, în cazul de față, este o tandră resemnare, o acceptare a compromisiului devenit creație artistică, pe fondul unei nevoi acute de identificare în timpul/spațiul prezent. Este, pe alocuri, un dulce catharsis, în care autoarea își declară credința trecută și redobândită: „cred în tine, poezie/ ești prietena mea cea mai bună/ în nopțile albe/ îmi ții empatică/ volubilă companie/ cred în tine poezie/ îmi dăruiești aripi complementare/ anticipând fericirea în sine/ îmi demonstrezi că viața ar fi/ un șir de întâmplări/ declanșatoare” („Cred în tine poezie”).

Elementele prin care se recurge la analiza eu-lui cât și situarea/raportul în(tre) dimensiunile existențiale sunt reprezentate de două motive principale: imaginea în oglindă și dedublarea. La poluri opuse, oglinda poate însemna înfierare amoroasă - „oglindea are

două fețe/ îmi tatuează cuvîntul/ un înger/ o dată pentru tine însuși/ o dată pentru mine” („Oglinda are două fețe”) sau eliberare - „oglindea decantărilor fine/ eliberează poeta din mine/ levitație cu ini-ma la cer...” („Cred în tine poezie”). Dedublarea se realizează într-o vînzătoare de iluzii - Siddhartha, „dedublata de un iubit secret/ îmi invadează sângele/ cu telepatii halucinante/ o altă toamnă mă regăsește/ înveșmîntată/ în rochița de frunze/ colorată rebel/ de un pictor impresionist” („Siddhartha”). Chiar și „biciuită de umbră” între aceste transfigurații lirice, poeta „reinventează iubirea sub Poartă de sărut/ pe malul fluviului Saint-Laurent” și trăiește „Transcendența” - „divaghez în vers alb cu Pierre Morency” - fără să uite numele lui Eminescu, Ar-ghezi, Sorescu, Nichita Stănescu sau experiența din Paris, acolo unde „Dali, Elytis, Claude De-bussy/ agățau oglinzi suprapun-liste înalte/ deasupra patului meu...”.

Trăind între prezent și trecut ca între două oglinzi în care (se) privește concomitent, Carmen Doreal nu este capabilă să facă o alegere și devine un continuu „metamorf”, poezia ei fiind o lungă călătorie, asemenea unui fluviu de sentimente. În această odisee interioară ca „un cosmos fără limite”, în acest „zbor lăuntric cu drumuri înnoptate”, poeta „își dă inima înapoi cu o vară”, „sub involburata chemare... dincolo de rana asfințitului”, și ne propune o întâlnire fără argumente, învățându-ne cum să-i citim sufletul.

**Carmen Doreal –
Întîlnire fără
argumente, Ed. Fides,
august 2013**

Ion Iancu UALE

Versuri

focul

de mic copil privea cum se înalță focul
și mistuit de vrajă îi urmărea sorocul
privea avid scînteia, născută ca să moară
și se-ntreba șocat: lumina unde-i zboară,

în ce incerte spații își năruie minunea
ce la un moment dat împrăștia genunea
și-n ce sfere-și transferă puterea lui de leu
dezlănțuită magic de-nlănțuitul zeu,

unde-i pierde tăria ce se-implânta spre cer,
regește împărțind putere și mister
și cum de poate acum, chiar și fără mînușă
cu-atîta ușurință să-i umble în cenușă.

si-l doare pîn-la țipăt, ca rana nou deschisă,
că nu mai simte-n pori căldura mult promisă,
că orice foc ar fi și cum i-ar fi vîpaia
se-autodevorează topindu-și vîlvătaia.

zburătorii

lovită zburătoarea căzu jos pe pămînt
cu-n țipăt nerostit își ia din nou avînt
dar aripa ciuntită nu-i mai ascultă-ndemnul
plăpîndu-i trup recade, însîngerînd însemnul

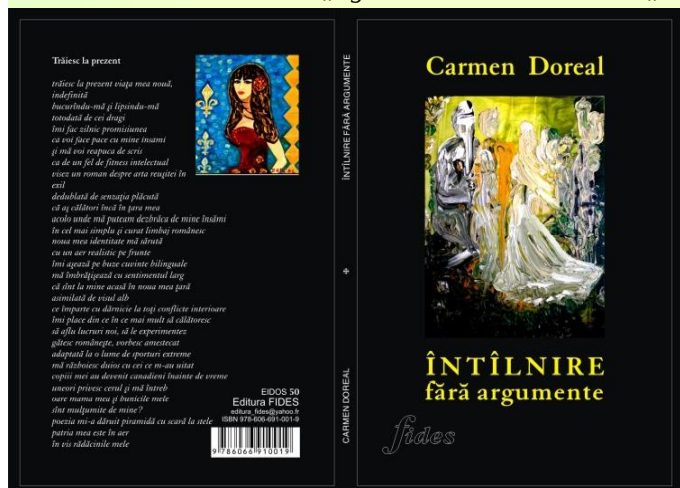
în van încearcă, iar, să-și reanime zborul
aripa crunt rănită îi năruiește sporul
degeaba adie vîntul este senin și vară
căci viața ei, de-acum, e silnică povară

nu va mai saluta de- aproape răsăritul
și nu va mai scălda, cu trilul ei, zenitul
nu se va mai bate, iar, cu vîntul cel zălud
adio, pentru ea, refugiul cald din sud

o, pasăre frumoasă ce milă mi-e de tine
ales că, într-un fel, te-asemiești cu mine
la fel ca mine, tu, tânjești spre înălțare
tot vrînd să fi alături de veneratul soare

și nu știi care este cel mai nefericit
tu c-ai pierdut zborul, sau eu că mi-a lipsit
căci m-am născut cu dorul d-a mă-nalța în zare
doar aripi n-am avut la gîndul ăsta mare

dar hai la mine-n casă, te rog ca să primești
tovarășă să-mi fii cât o să mai trăiești
iar eu voi priveghea din viață să nu zbori
și doi vom fi de-acum tereștri zburători

Octavian LUPU

Melecul Cel Anonim și Discreția Înțelepciunii

Într-o zi de toamnă am avut ocazia să disting în iarba de pe marginea drumului o creatură cu totul neobișnuită. De la depărtare părea să fie doar o bucată de lemn aruncată neglijent. Dacă te apropii, deja detaliile devineau tot mai pronunțate prin contururi ce semănau cu striațiile conului de brad. Dacă, în sfârșit, ajungeai la cea mai mică distanță, îți era clar că aveai în față suprafața lucioasă de un galben-marونیu al unui obiect cu totul neinteresant. Dar dacă aveai răbdare, puteai să observi mișcarea molatică a unor coarne de melc ce explorau mediul din imediata vecinătate.

M-am aplecat cu atenție să identific natura acestei vietăți neobișnuite, fiindcă din sumarele mele cunoștințe de zoologie, nu știam de existența vreunui melc fără cochilie. De fapt, renunțând la renumita „casă dusă în spinare”, acest gen de melc a ajuns să folosească cu măiestrie tehnica veche a camuflării. Neinteresant pentru prădători, el putea să își trăiască viața mai departe printre frunze proaspăt căzute pe pământ și ierburi suficient de înalte, care să nu permită ieșirea excesivă în evidență.

Cu gesturi calme, câțiva metri mai încolo, am remarcat un alt melc ridicat câțiva centimetri față de pământ în timp ce își lua cina, fiindcă tocmai era seară, hrănindu-se cu frunzele proaspete ale unei plante. Oferind o lecție interesantă despre ce înseamnă să fii discret, această vietate își putea duce mai departe viața fără să fie deranjată de cei interesați să o aibă drept ingredient pentru un „fast-food” pe marginea drumului. Bineînțeles, nenumăratele vrăbii din preajmă ar fi năvălit imediat dacă ar fi știut că sub aparentele unui con de brad căzut pe marginea drumului se afla un melc gustos și bun de mâncat.

Această scenă m-a dus cu gândul la o povestire taoistă despre ce înseamnă să ieși în mod necugetat în evidență. Astfel, se spune că un mare învățător se plimba prin pădure împreună cu discipolii săi în timp ce oferea o mulțime de pilde cu privire la natura înțelepciunii. Poteca pe care mergeau a ajuns deodată într-o poiană în care se aflau o mulțime de lucrători forestieri care doborau copaci, îi tăiau în bucăți mai mici și ulterior așezau în căruțe lemnele rezultate.

Multă vreme a privit înțeleptul toate aceste detalii ale unei munci dificile, ce pre-

supunea îndemânare, concentrare și un efort bine direcționat. Discipolii urmăreau și ei, dar fără să înțeleagă exact învățătura pe care trebuiau să o dobândească. Surprinzător, chiar în fața lor se afla un pom care fusese cruțat de către tăietorii de lemne. De la depărtare părea a fi un copac la fel ca toți ceilalți, dar în realitate exista o diferență semnificativă, însă misterioasă pentru privitori.

În cele din urmă, înțeleptul s-a apropiat de căpetenia lucrătorilor și l-a întrebat: „De ce nu tăiați și acest copac? Nu observ nicio diferență între el și cei din jurul său?”. Imediat acest lucrător experimentat i-a răspuns: „Aparent nu este nicio diferență, însă în realitate, acest gen de copac nu prezintă o rezistență suficientă pentru a fi folosit în construcții, iar dacă îl folosești pentru foc, lemnul său va scoate un fum gros fără să ofere nici un fel de căldură. De aceea, acest pom este complet nefolositor și nu avem nici un interes să ne pierdem vremea să îl mai tăiem.”

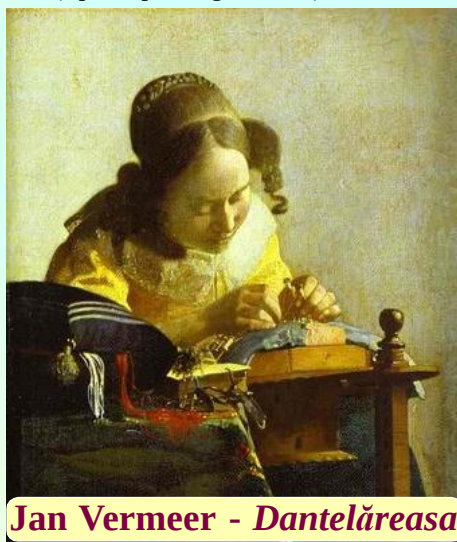
Răspunsul primit l-a impresionat pe înțelept, care i-a chemat pe toți ucenicii și după ce le-a relatat povestea acestui pom, le-a spus: „Să fiți nefolositori ca acest copac, dacă vreți să aveți zile îndelungate! Să nu ieșiți în evidență nici prin puterea voastră, care imediat va fi pusă la lucru de stăpâni nemiloși până vă vor epuiza, și nici prin capacitatea voastră de a vă mistui oferind căldură, care în scurt timp va fi folosită de cei care profită de pe urma celor nechibzuiți. Rămâneți anonimi, confundați-vă cu mediul înconjurător, nu ieșiți în evidență, nu fiți „folositori” și așa va veți putea prelungi existența, iar tăietorii

de lemne nu vă vor remarca!”

De aceea, urmărind melcii fără cochilie din iarba mi-am adus aminte de multele situații în care am ieșit „în relief”, fapt ce mi-a atras de fiecare dată probleme nenumărate ce puteau fi evitate. Există o puternică tendință în natura interioară a fiecărui om de a ieși în evidență, de a etala felurile calități înaintea celorlalți și de a crede că ai făcut un lucru bun printr-un astfel de comportament. Dacă privești cu atenție în jur, vei remarca imediat eforturile nenumărate depuse de aproape fiecare persoană pentru a atrage privirile prin gesturi, cuvinte sau vestimentație. Prin eleganță, iar alteori prin vulgaritate, distingi nenumărați oameni aflați în cursa de a deveni lemne pentru construcție sau vreascuri pentru foc. Dar indiferent cât de falnic poate fi un catarg, copacul din care a fost realizat a murit de mult din clipa în care a fost atins de secura tăietorilor de lemne.

Toată această dorință de etalare a calităților reale sau presupuse nu reprezintă altceva decât un joc al deșertăciunii. Ca un melc ce traversează neatent o potecă din pădure, cel care își prezintă „utilitatea” va deveni în scurt timp o marfă ieftină pe taraba negustorilor de iluzii, care nu au nici un fel de sentimente, ci doar crudul simț al banului ce alunecă rece în portofele reci și lipsite de suflet. Ca un copac ce se ridică falnic peste restul pădurii, cel care se crede mai inteligent decât ceilalți va ajunge o bucată de lemn în construcția unor proiecte utopice sau un mănunchi de vreascuri aruncate în cuptorul sacrificiilor fără rost.

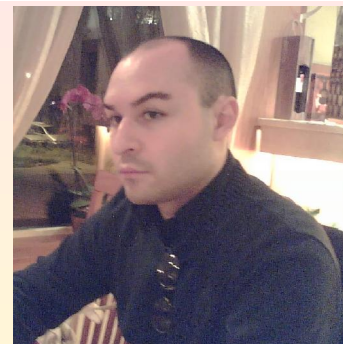
Jocul vieții nu cunoaște milă și nu are sentimente, ci numai reguli. De aceea, înțelepciunea melcului ce știe să rămână în iarba și să preia chipul lucrurilor umile, lipsite de interes, ascunde o mare știință pe care puțini sunt dispuși să o învețe. Dar în timp ce reflectam la toate aceste lucruri, melcul din fața mea s-a făcut nevăzut, iar locul în care fusese doar cu câteva minute înainte nu amintea cu nimic despre umila sa trecere. Doar o mică bucată de frunză mai grăia despre cineva care se hrănise din ea, deși mai degrabă semăna cu o fărâma verde smulsă de vânt și zdrențuită sub pașii vreunui animal al pădurii. Melcul cel anonim dispăruse, dar învățătura despre ce înseamnă să fii discret într-o lume crudă mi-a rămas pentru totdeauna în minte.

Jan Vermeer - Dantelăreasa

Luca CIPOLLA
(Italia)

MEDJUGORJE, REGINA ȘI ADVERSARUL

Pisica observă liniștită examinând dansurile noastre de dragoste peste pietrele care sfâșie picioarele; Vicka ne urmărește radioasă, cu privirea ștregară a unei plâpânde dijete.

Amică, noi toți avem o mamă și trebuie să fim demni de iubirea ei, tu care plângi pentru prima oară și semnalul ne reprezintă atât distanți, moderni, dar lacrimile nu sunt de coltan.

Greierii încetează să cânte în frigul inimii mele, Tu care o înțarci de gândurile îndrăznețe și dovezi ca lamele cuțitului, luna este acum un soare ce palpită și se arată integră și goală ochilor noștri smeriți și pacifici, inima ta de mamă, poate, lună care se suprapune peste munte și ne observă, noi gândim cu ochi amabili și Tu acolo, poate...

Crește calvarul nostru și ne incită să nu simțim chinul, nu, nu frate, nu-i cinism, e să rămânem absorbiți, cumpăniți și fermi în fața roatei timpurilor și a rănilor care incumbă de-a lungul drumului...

Mamă, dă-mi mâna și ajută-mă să ating fiecare stație, gravură a căii tale pentru că ecoul fiecărei taine, refrenul fiecărei giaculatoria să miroase a parfumul tău de violete și a raza aceea care din Križevac îmbrățișează Podbordo și se răspândește în tricolorul frăției slave.

Învăluie ochii aceștia și simțurile mele deja ațipite dar încă sensibile la farmecul de o ghaziya în yekekul ei de purpură, dansatoarea mă ademenește cu pielea strălucitoare a uleiului și a mrierii ce seduce, trupul tău, Salomeea, e doar cenușă, învelișul adversarului: pe care minte o uzurpi astăzi, lașule, pe care cap îl reclami ca să poată pluti printre dejecțiile cloacelor tale?

Cupidon egoului, ego în persoană, ce dardă ascunde tolba ta?

Poate timp și singurătate și te arăți ca ciudă, țănoșie, judecată indiscutabilă?

Cuvintele tale prefăcute și asertive mă induc la evitare și mă înlocuiești pe mine, etalând drapelul meu pe câmpul de luptă comun dintre bine și rău.

Pierd, dar așezat pe o stâncă să satisfac o cruce de lemn care nu este o secerătoare stângace: „Înclinați spre sugestii, ferește-ne

de haos, Kraljica Mira, înlătură de la noi fiecare extaz indus ce propune visuri de hârtie și ne ridică îngâmfați din pământ, șovăitori; dă-ne un semn și milă, noi, cei care hoinărim în căutarea unei dovezi tangibile, cam toți Sfântul Toma, noi, naufragiați în absența ta care adesea nu știm cine doarme alături de noi și noaptea ne ținem de mână; aici e mai ușor să te ascult dar ești oriunde chiar dacă mai multe porți ne despart, din Malkhut până la Keter, ridică cortina aceasta, Mamă tuturor, dezvăluie iubire, smerenie și împărțire - ca să pot capta imediat razele astea de lumină - altă existență nu avem, deșteaptă-ne din somn și ține-ne de mână, nu ca sclipirile scurte ale conștientizării pe care nebunia ne-o dăruiește, fă ca asta să fie pentru totdeauna și ca, fiind eliberați din lanțuri, o lebadă să cânte pentru fiecare dintre noi.

Tu ne arăți că o floare își obține frumusețea din apă și din soare, să fie integre sămânța și rădăcinile ca să aibă grație și culoare.

Ajută-ne să credem în Tine, în ceea ce real nu se vede pentru un desen care ne aparține tuturor deoarece conștiința noastră trebuie să fie ca un copil de înțercat și de crescut într-o probă constantă și răbdătoare spre a putea fi demni de lumină.

Singur, dar printre frați pe care nu îi disting, beau roua câmpilor de levănțică, o sclipire a oglinzilor ridurile apelor, pilule de iubire de o inimă înălbită a rănilor - bunică ce mă

însoțea pe o cărare cunoscută, curtea, scăările, totul schimbat, viitorul unui timp care s-a oprit - acum cum să cred dacă nu găsesc echilibru, dacă dintre bine și rău pierd și gresesc, dacă în tulburare eu devin răul, dacă deja atât de rigid și dificil la ochii semenilor mei nu pot mărturisi numele tău, a fi un exemplu, cum să cred, Mamă, Tu care îmi ceri să fiu puternic, vei avea o zi mila unei inimii bolnave?...

Acum că cobor pantele goale ale calcarului cuprinse de coroane de spini, veseli în cortina de o mie de steaguri unde ne duci și te chemăm în fiecare limbă, ajută-mă, ajută-ne să traversăm strada, Mamă, să nu ne lași înapoi dar nicidecum să mergem înainte, Tu, Fiică cerului, care-ți îndrepți privirea și cuvântul copiilor, cei mai mici, ai adevărului receptivi în candoarea lor, absența judecății și a dezamăgirii precum albiile rigolei primei ape de izvor.

Bijakovici este o portocală pe partea dreaptă a văii, pânze de stofă atârână din barăci ale vânzătorilor de cruci și de iconițe, noaptea domnește, îi cerem clemența de a ne cruța ultima suflare în pătura care din zare se deapănă; Mamă, în ora aceasta suntem mai fragili și simțim mai mult frig, rățacirea se ridică pe noi, teama, dar Tu, bagă-ne în pat...

Un zefir de var se înalță aproape în semn de salut, „Gospa Majka moja” cântă Divan, dentistul, „Gospa Majka moja” Amalia, toxicomană, „Gospa Majka moja” Aran, comerciant de lichioruri, „Zdravo Kraljice Mira” se ridică din Alfred, fotbalist, Gaudencio, fostul traficant de droguri, Francine, secretară, „Zdravo Kraljice Mira” din Ilie, țăran, și David, cu tulburare bipolară, „Zdravo Kraljice Mira” de către Agnieszka, gospodină, Erzena, fostă prostituată, Giovanni, bancher, și încă Raimund, bolnav de cancer, Danica, cofetăreasă din Zadar, Adelina...

Judecata e mioapă în fața vălului care ascunde adevărul ființei și eu doar cu răul pot cunoaște binele?

Nu, Mamă, nu sunt vrednic să intri sub acoperământul meu, ci nu mă lasă orfan printre schijele destinului...

Vicka reflectă privirea lui Miryam, acum din nou copilă, miloasă și binevoitoare.

Jan Vermeer - Lăptăreasa

Diana IACOB
(Austria)

Versuri

...
Eu când pictez mă adâncesc
în poezie,
mănânc una câte una
culorile,
mă tăvălesc în iluzii,
pe tine te implic în toate
păsările imaginației,
zbor peste zâmbete,
peste noapte,
peste fulgere,
în răscruci de cer
și în lanuri deschise,
în mine cu tine,
desfrunziți,
mai presus de noi.

...
Inventez nopți
în care să te caut,
sau să mă cauți,
desenând cărări pe care,
să te poarte
de braț femeii
renascentiste

Te voi îmbrățișa,...
azi, mâine,
niciodată...
Te aud plângând...
Inventez o nouă viață,
de zbor și gând
Vezi mai mult

Diana Iacob - Poezie 1

...
Am învățat să privesc
spre lumea ta
cum privește un cerșetor
spre puntea croită
între țărână și cer

...
când neuitarea
îmi execută gândul,
doar stelele mă vindecă
de panică...

E timpul ploilor de apoi

Ninge arămiu
peste sânul meu feciorelnic
Te strig din frunze, din vânt,
din geana cerului prea plânsă,
din toate mi te strig, pe numele
acela numai de scoicați știut
Un Gând sfâșietor mă-ncearcă,
E timpul ploilor de apoi,
să fiu femeia unui fost recrut.
Mi-e dor să vină toamna
numai pentru noi

Ultima confidență

Ascult castanii mărginiți
Port vina lor.
Singurii pași spre tine
sunt vremelnici înecați
frunza își macină duhul
peste noi și vina ei,
tot eu o port,
vina rozelor
ce-și leapădă
plozii -
cuvinte peste stea
Tu nu ești vinovat,
tot eu fără cârtire
port
și vina ta.

Cu literatura pe Podium

Mă port îmbrăcată
în cuvinte multiple
moda mea e una
ce mă despoaie
de sens.
Și părul mi-l port
ca la carte;
mi-am tuns o silabă,
mi-am făcut breton
cu virgulă,
doar punctele mi le dau
după ureche
Tu ești unica
oglinză
ce mă absoarbe.

Diana Iacob - Poezie 2

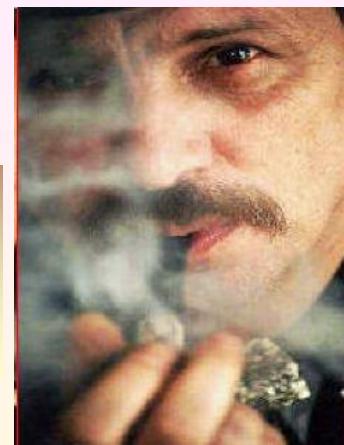
Diana Iacob - Poezie 3

Diana Iacob - Poezie 4

Viorel BĂETU
(Germania)

Prognozele și cruda realitate, readaptat în 2013

Nimic nu s-a schimbat în esență.

Noi încă iubim prognozele.

Mai ales pe cele bune!

Prognozele ne spun cum va fi viața noastră în epoca furtului de date.

Prognozele ne învață să alegem dintre două rele identice, pe unul dintre ele.

Prognozele ne arată cu cât este mai bun un Snowden decât un Ansange.

Prognozele îi ridică pe politicieni.

Prognozele îi coboară pe ceilalți.

Moda prognozelor a rămas și s-a amplificat.

O și mai mare mulțime de oameni își câștigă banii, strângând date, trecându-le prin mașini statistice și interpretând rezultatele, după cum au nevoie cei care plătesc (vezi NSA!) Deci avem și astăzi prognoze serioase și prognoze nereserioase, singura problemă e că nu știm nici acum să le deosebim pe unele de altele.

Pentru asta nu a scos încă nimeni un „Manual de utilizare”, dar acum avem NSA (National Security Agency) și ăștia știu!!!

(Suntem în Germania dar scenariul, cu mici variațiuni neesențiale, este universal)

Otto, care trăiește cu familia dintr-un salariu mediu pe economie, deschide ziarul și citește.

Prognoza pentru 2013:

Conform ultimelor teste mediale, alegerile vor fi câștigate de Negru (CDU+CSU) în coaliție cu Galben (FDP) iar Angela Merkel va rămâne Bundeskanzlerin pentru următorii 4 ani.

- Asta înseamnă că ne va merge mai bine, îi spune îngerașul cel optimist care stă pe umărul drept.

- Celor care mai cred în minuni, îi șoptește drăcușorul cel pesimist care stă pe umărul stâng și adaugă:

Europa Comunitară se zbate să iasă din criză. EURO încearcă să nu se ducă la fund.

Grecii, portughezi, spaniolii, italienii au o rată de șomaj care acoperă jumătate din populație.

- Încetează că ne apucă dimineața. Principalul e că noi mergem în sus, îi spune îngerașul cel optimist.

- Dar știi cum am ajuns la așa o creștere? Îl

întreabă pe Otto drăcușorul cel pesimist.

- Sigur că știe, doar la asta se lucrează de ani de zile, indiferent ce culoare au avut cei de la conducere, îi spune îngerașul cel optimist. Ne-am făcut că nu știm că grecii au mințit, că nu știm că americanii ne spionează, că nu știm că chinezii fură patentele, că nu știm...

- Da s-a lucrat din greu la neștiință, îi șoptește drăcușorul cel pesimist.

- Chiar dacă lucrurile au ieșit acum la iveală, câinii latră caravana trece, îl persiflează îngerașul cel optimist.

- Să vedem ce caravană, nu se lasă drăcușorul cel pesimist.

Dacă vine caravana cu Steinmaier (SPD) la cârmă în coaliție cu Verzii (Ecologiști) atunci iepurii și mistreții o s-o ducă bine, să nu mai vorbim de broaștele care pot trece nestânjenite arterele de circulație.

- Cum asta? se arată mirat îngerașul

- Iepurii se înmulțesc ca iepurii și dacă dușmani naturali nu au, căci lupii au fost surghiuniți în Europa de Ost, iar de împușcat nu e voie, populația iepurească va depăși în scurt timp populația omenească și va avea pretenția legitimă să conducă țara.

- Și broaștele?

- Peste tot unde există posibilitatea ca o broască să traverseze șoseaua, Ecologiștii vor face treceri de broaște, numai că dungile nu vor mai fi albe ci verzi.

- Ei și?

- Problema va fi, dacă o mașină poate încăpea între două treceri din astea verzi.

- Din cauza lungimii?

- Nu din cauza desimii, spuse drăcușorul și izbucni în râs.

- Vezi de treabă, ăștia nici dacă se aliază cu Gregor Gisi (Linke-stânga, foștii comuniști) tot nu ajung să strângă destule locuri în Bundestag (parlament) pentru a câștiga alegerile, spuse îngerașul cel optimist.

- Mai știi, te faci prieten cu „dracu” până treci puntea și până la alegeri mai sunt două luni.

- Tu vezi totul negru, spuse îngerașul cel optimist.

- Tu nu?

- Ba da, Negru (CDU+CSU) la alegeri.

Otto se scutură de cei doi „sfătuitori”.

Doar știa să gândească și singur.

Afătea combinații de culori, ce era el pictor?

Scoase lista cu necesarul făcută în 2007.

1) O mașină, căci cea cu care trebuie să se ducă la serviciu are 12 ani vechime și a început să coste mai mult reparatul, decât valorează mașina.

Schimbă 12 cu 18 și bifează punctul ca nerezolvat.

2) O casuță cât de mică, ca să nu mai trebuiască să plătească chirie lună de lună. Bani aruncați!

Bifează punctul ca nerezolvat.

3) Un concediu mai acătări, că ultimele concedii le-a șters de pe listă.

Bifează punctul ca nerezolvat.

Reluă socoteala cu noile cifrele date de statistici.

- Salariul lui înmulțit cu rata de creștere aduce pe an un plus de X Euro.

Asta e bine!

- Majorările de preț în 2013, plus rata de inflație dau pe an, un minus de Y Euro.

Y e mai mare ca X!!!

Asta iar nu e bine!

Plus cu minus dă și în 2013 MINUS.

Luă lista, cu punctele tăiate, oftă din greu și sublinie cu două linii: DE FĂCUT ECONOMIC!!!

Își readuse aminte de același citat, citit cândva, undeva:

Cu cât într-o țară se folosesc mai mult cuvintele „libertate”, „democrație” și „drepturile omului”, cu atât mai puține „drepturi” și „libertăți” are omul care trăiește în această „democrație”.

Totul ca acum 6 ani, gândi el.

Cu cât se folosesc mai mult cuvintele „dezvoltare”, „bunăstare” și „creștere a nivelului de trai” cu atât mai puțin are „un Otto” din toate acestea, căci „dezvoltarea”, „bunăstare” și „creștere a nivelului de trai” se pierd pe drumul de sus în jos și până să ajungă la mine, nu a mai rămas nimic.

Dar parcă tot mai bine cu Negru+Galben (Merkel) decât cu Roșu+Verde (Steinmaier), căci totuși nu vrea să trăiască într-o țară condusă de iepuri.

Lui Otto nu-i plăceau deloc morcovii!!!!

Să mai spună cineva că prognozele nu sunt folositoare!

Mihaela ROTARU

APOLOGIA VALORILOR PERENE - ULMENI MARAMUREȘ. STUDIU MONOGRAFIC

La editura Enesis, Baia Mare, apărea, în 2011, un studiu monografic, demn de toată atenția care se cuvine unui astfel de demers mucenicesc: *Ulmeni Maramureș*. Apărut sub egida Asociației Cultural Creștin Umanitară „Ars Vivat”, studiul reprezintă o oglindă vie, onestă, a ceea ce a fost și este Ulmeni, o localitate importantă din județul Maramureș, importantă sub toate as-

pectele, economic, social, cultural, o așezare pitorească, în toată plinătatea termenului, al cărei aport este de netăgăduit. Contribuția ține mai degrabă de spiritualitate, de istorie, de patrimoniu cultural, dar ea se poate înscrie și pe alte direcții.

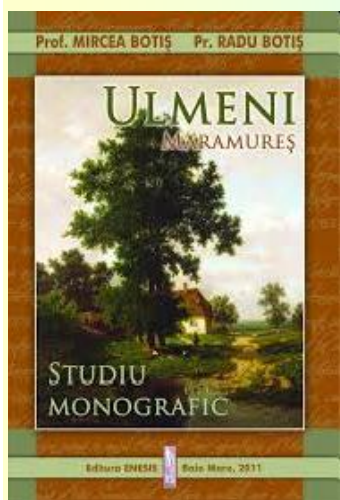
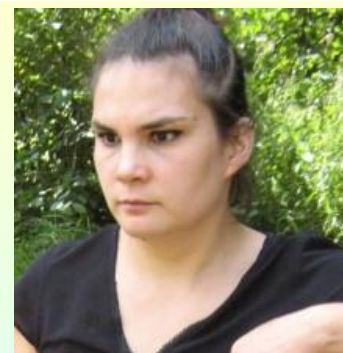
Cercetarea exactă, corectă, serioasă, conștiincioasă a celor doi autori, **prof. Mircea Botiș**, respectiv **Pr. Radu Botiș**, se înscrie cu o autoritate incontestabilă în rândul valoroaselor mărturii despre Maramureșul nostru de suflet, plai senin, de autentic românism, de veritabile tradiții, cutume, obiceiuri, nealterate peste vremi. Dovada clară de statornicie, de consecvență în bine, modestie, frumos și adevăr curat.

După o scurtă introducere și după o incursiune în timp, în istoricul orașului Ulmeni, facem cunoștință cu repere solide ale acestui loc sacru, situat mai aproape de cer decât de pământ: sunt luate în vizor atât aspecte

cultural-artistice, cu axare firească pe școală, pe educație, pe învățământ în general, cât și coordonate ce țin de funcțiile geoeconomice actuale sau de potențialul fondului demografic, cu oprire inspirată asupra componentelor naturale și a locului pe care îl ocupă în ansamblul citadin - o evoluție spațială și funcțională. Ultimele trei capitole, din totalul de nouă câte numără cartea, sunt chemate să valorizeze, într-un grad înalt datini, obiceiuri, tradiții, talente vechi și noi, figuri exemplare de maramureșeni care fac cinste meleagurilor acestora, un ținut încărcat de spiritualitate, care va satisface și cele mai pretențioase expentanțe (de la simpli vizitatori, români, străini, până la cei mai... capricioși cercetători, din varii domenii, istorie, antropologie, etnografie și folclor, sau alții, interesați să sondeze în adâncuri un teren ce abia așteaptă să le ofere cu generozitate un material bogat).

Postfața, anunțată liric de un

moto stănescian, poartă prețioasa semnătura a prof. dr. Constantin Dobrescu, respectiv a prof. dr. Elena Trifan. Acestor cuvinte elogioase, bine meritate, de altfel, li se adaugă alesele considerații ale prof. dr. Adrian Botez, respectiv ale Cezarinei Adamescu. Bibliografia este amplă, sursă și pentru alți cercetători, dornici de cunoaștere și de descoperire, întrucât cercetarea unui pământ binecuvântat, ce transcende efectiv umanul, palpabilul, concretul, nu are cum să se termine aici. Studiul de față devine, astfel, o invitație caldă, pornită dintr-un imperativ lăuntric, adresată celor care învață mereu și stăruitor, tineri (sau mai puțin tineri) cercetători, așteptați să continue aceste anevoioase demersuri științifice. Prețuire și apreciere celor doi truditori în ale terenului și în ale scrisului, deschizători de drumuri pentru (sperăm și așteptăm cu toată încrederea) alte ample și laborioase activități de investigație și de analiză.

Concursul "Limba română este patria mea" la final

Înaltul Reprezentant al Guvernului României pentru Republica Moldova și Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România mulțumește tuturor participanților la prima ediție a concursului de creație literară "Limba română este patria mea", desfășurat în perioada 20-31 august 2013, pentru promptitudinea și spiritul creator de care au dat dovadă.

Urmare a clasificării creațiilor literare primite, felicită pe câștigătorii concursului:

Premiul I:

Cătălin Răcilă, *Colind pentru poporul român*;
Adrian Nicolae Popescu, *Alergând după cuvinte*;

Premiul II:

Maria Ceauș, *Exerciții de limbă română veche*;
Gelu Dragoș, *Corăbii de cuvinte*;
Anastasia Dumitru, *Sărbătoarea limbii române*;

Premiul III:

Doina Postolachi, *Poeme*;

Radmila Popovici Paraschiv, *Leg Litere*;

Nina Neculce, *Suflet plin de frumusețea limbii române*;

Angela Beregoi, *În aceeași limbă*

Diplome de excelență:

Vlad Pohlă, Victoria Milesco, Zina Izbaș, Ion Roșioru, Maria Augustina-Hâncu, Ion Scorobete, Victorița Duțu, Mihai Miron, Adriana Rosetti;

Diplome speciale:

Marina Cuzminschi, Mihai Caba, Valeria Mihai Ștefan, Virgil Răzescu, Andreea Petronela Condrea, Ciprian Nedelcu, Cristina Straton, Maria Eșanu

Lucrările premianților menționați urmează a fi publicate în prima ediție a volumului *Limba română este patria mea*.

Premianții vor fi invitați de onoare la Zilele Municipiului București, în perioada 18-22 septembrie a.c.

Anca SÎRGHIE

„FRATELE FIULUI RISIPTOR” și destinul unor români de elită

Impresia pe care mi-o lasă peisajul României postrevoluționare este că marginalizează în ritm galopant cultura în numele „ratingului”, vânat cu orice preț și fără teama că tocmai astfel se face vinovat de deformarea gustului pentru frumos la tinerele generații. Minimalizarea culturii, care dispare tot mai evident de ecranele televizorului în favoarea scandalurilor mondene și politice, are în mod inevitabil ca efect și ignorarea unor personalități, pe care timpul le cuprinde în malaxorul ei neiertător. De aceea, se cuvine salutat orice efort de a aduce în lumina literii de tipar a unor oameni exemplari pentru un domeniu sau altul al vieții noastre naționale. Oameni ai prezentului, dar mai ales personalități ale trecutului. Nicolae Iorga spunea că „un popor care nu-și cunoaște trecutul este ca un copil care nu-și cunoaște părinții”. Cartea *Fratele fiului risipitor* cu texte ale avocatului Aurel Cioran, o personalitate obscurizată de destin istoric, frate mezin al celebrului gânditor de la Paris, Emil Cioran, este un asemenea caz. Volumul de 495 de pagini a apărut la Editura Eikon din Cluj-Napoca în 2012, îngrijit

de Anca Sîrghie și Marin Diaconu, prefațat de cea dintâi. Editorii au valorificat documente din arhiva familiei Cioran de la Sibiu, unde mai trăiește doctorița Eleonora, soția avocatului, nonagenară, dar au adăugat și scrisori ale corespondenței fraților Cioran, o parte de mare frumusețe a cărții de față. Este partea care asigură volumului varietate caleidoscopică de perspective multiple din care este proiectată lumina asupra personajului central. Corespondența trimisă și cea primită îl situează pe Aurel Cioran în mijlocul unei pleiade de intelectuali cu care s-a aflat, în ciuda decrepitudinii și fragilității sale psihice de după anii de detenție, într-un fertil dialog. În recenzia sa intitulată *Vieți paralele, frații Cioran*, din „Observatorul cultural” nr. 662 din 25 februarie 2013, inginerul Paul Cernat constata pe bună dreptate că această carte este un instrument indispensabil pentru viitorii monografi ai lui Emil Cioran, dar el ar fi fost ferit de modul confuz în care se referă la interviurile așa-zis „inedite” din volum, care sunt clar explicate și încadrate la capitolul de *Note*, de care comentatorul din păcate nu s-a apropiat. Cu atât mai motivat remarcăm aparatul critic al volumului, cu un *indice de prenume*, la corespondență, cu *notă privitoare la ediție* și cu bogatele *note* lămuritoare, un ghid util pentru toți cei ce vor studia acest capitol de biografie a familiei Cioran.

Cine au fost Emil și Aurel Cioran? Născuți în comuna Rășinari în familia protopopului Emilian Cioran, cei doi frați Emil și Aurel s-au bucurat de o îndrumare părintească severă, ei terminând Liceul Gh. Lazăr din Sibiu și urmând studii universitare la Bu-

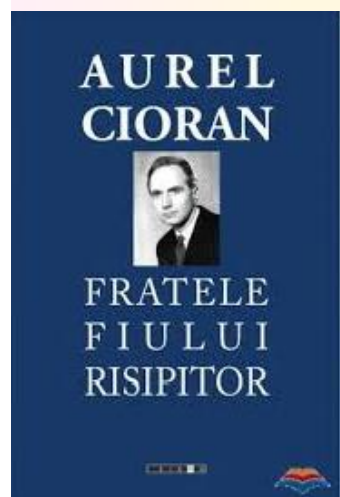
curești, unde ei ascultau cu interes cursurile și conferințele marilor profesori ai perioadei interbelice. Fascinat de Nae Ionescu, Aurel s-a antrenat în mișcarea legionară, de a cărei ideologie nu s-a dezis până la capătul vieții sale, înfruntând orice risc. Emil Cioran a absolvit Facultatea de Litere și Filozofie și ca tânăr de perspectivă a beneficiat de o bursă cu care a plecat în străinătate la studii, stabilindu-se la Paris. Aurel Cioran a urmat Facultatea de Drept, el fiind apoi angajat ca avocat la baroul din Sibiu. Teoretic, el avea perspective luminoase cu o asemenea carieră, dar practic Aurel nu a reușit să se ferească de represaliile noului regim socialist. Mai mult, el a fost conștient că era inevitabilă condamnarea sa la Aiud, unde a rămas, de altfel, 7 ani de umiltoare suferință. Revenit la Sibiu, se bucură de atenția unei distinse doamne, Eleonora Stavrescu, medic, cu care într-o a doua tentativă matrimonială, se căsătorește, ea fiindu-i sprijin până la moartea ce avea să survină în 1997, respectiv la doi ani după stingerea la Paris a fratelui său celebru.

Textele volumului *Fratele fiului risipitor* urmăresc tot acest traiect al devenirii lui Aurel, de la primele eseuri despre *Octavian Goga* sau *Ilarie Chendi* din anii liceului și cele ale facultății, când glosează *Despre o nouă categorie juridică...* și până la salutarile pline de entuziasm în presa românească interbelică a conducătorilor mișcării legionare, așa cum este Căpitănel din articolul *Sufletele moarte ale neamului*. Atunci când atacurile unor detractori ai lui Emil, socotit în anii stalinismului românesc a fi un „trădător

de țară”, s-au întetit, Aurel și-a asumat rolul de justițiar. El riposta cu consecvență împotriva unor contraopinii, indiferent de rang și de prestanță, fiind vorba chiar de mitropolitul Antonie Plămădeală, de Teodor Baconsky sau de Horia-Roman Patapievici, care se disociau de ideile fratelui parizian, afectându-i prestigiul în spațiul românesc, crescut, în schimb, an de an în Occident.

Convorbiri este intitulat un capitol de interviuri foarte incitante, pentru că deschide unghiuri noi de înțelegere a dramei unei familii de intelectuali transilvăneni peste care a trecut bulldozerul istoriei. Este o familie din care nu numai cei doi frați legați, din voia editorilor, printr-o simbolică sintagmă biblică celebră, cea a „fiului risipitor”, merită interesul posterității, ci și protopopul Emilian Cioran, tatăl care le-a vegheat formarea, el însuși o personalitate emblematică pentru peisajul istoric transilvănean.

Traseul național al lansărilor volumului a pornit în 4 dec. 2012 de la Sibiu, unde cartea a fost prezentată de prof. univ. Alexandru Hudîțan și de cei doi editori la Biblioteca Județeană Astra. El a continuat la târguri de carte din diferite mari orașe din grija Ed. Eikon. Alături de volumul *Dăltuire* de Radu Stanca și îngemănată cu el, cartea *Fratele fiului risipitor* a avut și privilegiul întâlnirii cu publicul unor comunități de români din Denver, New York, Troy și Cleveland din Statele Unite ale Americii, ca în Canada să fie prezentată de personalități ale domeniului la Windsor, la Câmpul Românesc de la Hamilton, Ontario și la Montreal. Așadar, un început de drum cu totul spectaculos, pe care nu îl au multe cărți editate azi în România.

Ion TURNEA

Motto: „Corabia se scufundă încet [...] și spuneam că asta nu e o corabie / asta e o...”
(Matei Vișniec, Sindromul de panică în Orașul Luminilor, p. 317 Corabia)

Corabia

Primul pas făcut pe întinderea de ape este cel mai greu. Creatorul a făcut corabia puternică. Are încredere că ea va birui valurile mării, furtunile și va zâmbi plutind pe ape line. Dar primul pas al corăbiei este șovăielnic. Încă nu a învățat să meargă. Se clatină. Încearcă din nou să plutească. De această dată reușește. Se uită în zare și vede apă, multă apă, chiar prea multă apă. Va trebui să învețe să trăiască. Cum? Plutind pe ape. Necunoscutul o va înțelepți.

Viața omului poate să fie asemănată cu drumul corăbiei. Omul pășește în această viață speriat. Plânge. E totul nou pentru el. Trebuie să învețe să trăiască. Face primul pas. Aleargă. Descoperă. Se împiedică și cade. Se sperie. Se ridică.

Omul este o corabie. Viața nu-i este ușoară.

Corabia plutește. Se bucură de soare. Noaptea o face să se ascundă fricoasă în unda apelor. Pe urmă se obișnuiește. Primul val mai puternic o face temătoare. Mai apoi se descoperă pe sine însăși și devine mai puternică. Plutește pe valuri fără teamă și cu pricepere. Prima furtună îi aduce în ființa-i spaima de moarte. Nu vrea să moară. Se teme că nu va mai exista. Nu va mai putea pluti pe ape spre desăvârșirea cunoașterii. Încearcă să biruiască furtuna. E udă de lacrimi. Nu știe unde ar putea găsi ajutor. Pare că se roagă. Cineva bogat din zare o aude. Nu peste mult timp îi trimite colacul salvator. Un ochi galben deschide pleoapa cerului întunecat. A biruit. A fost prima ei furtună. O vor aștepta și alte furtuni. Unele mai blânde, altele îndârjite. Ceva totuși a câștigat. Are mai multă credință și nădejde. Corabia trebuie să înfrunte furtuni. De fiecare dată e datoare să încerce să nu se lase biruită de acestea și să alerge spre soare și ape line. Odată cu ea va salva și alte vieți, viețile celor ce și-au pus încrederea în ea că-i va duce la liman.

Corabia nu se teme de moarte, ci de durerea de a nu mai pluti. Oamenilor nu de moarte le este frică, ci de faptul că viața lor se va sfârși și nu își vor mai putea urma drumul

spre înălțimi. De neînțelegere le este teamă. Durerea morții e cu atât mai mare cu cât te desparte de cei dragi. Această durere este simțită de cei care au învățat să trăiască nu doar prin ei ci și prin semenii lor, prin cei care sunt una cu ei.

Omul puternic își poartă corabia spre ape line. El este mereu în căutarea lui Dumnezeu spre a-și salva corabia din furtună.

Oamenii slabi nu se pot detașa de lucrurile trecătoare. Se complac în lucruri banale. Au o viață și își bat joc de ea. Unii o pierd în lucruri de nimic. Corabia lor nu are nicio țintă. E ținută la apă mică departe de orice val sau adiere de vânt. Nu au dorința de a cunoaște. Talantul lor e îngropat. Dacă apa pe care își dorm existența seacă de la prea mult soare, corabia lor, uscată de vreme, se poate lovi în

orice moment de o piatră. Lovindu-se de piatră pierde după cum a știut să plutească în viață.

Omul ce nu încearcă să facă un pas în atingerea Absolutului este o viață inexistentă, o corabie fără cârmă.

Corabia simbolizează libertatea. Omul este liber să viețuiască după bunul său plac. Omul când reușește să fie liber, când își lasă ființa să se înalțe în propria-i libertate se detașează de tot ceea ce este comun și urcă spre Dumnezeu. Se transformă. Se eliberează de iarna de afară cârmuindu-și corabia spre Dumnezeu.

Omul înțelept alege iubirea spre a măsura valoarea vieții. Omul nebun fuge de iubire și se depărtează de orice morală rătăcind în furtună.

Omul rătăcit în furtună se poate înălța doar cu sprijin duhovnicesc, cu multă dragoste, nădejde și credință.

O viață rătăcită pe marea acestei vieți se înecă fără să reușească a-și culege apa din propriile-i lacrimi.

O corabie lovită de furia naturii se scufundă treptat. După lovitură urmează perioada de agonie când rănită fiind încearcă să mai plutească până ce se scurge din ființa ei și ultimul firicel de viață.

Rănilor sunt cel mai greu de vindecat. Cel care reușește să vindece rănilor lovite de furtună are în suflet floarea vieții veșnice, iubirea. E ușor să cerți, să mustri. E greu să tămăduiești.

Când corabia este biruită de furtună moare.

Există corăbii care biruiesc furtunile, valurile, vânturile, ghețarii, stâncile dar și ele îmbătrânesc la un moment dat. Puterile lor slăbesc. Apa începe să le cuprindă trupul. Apoi ochii lor încep să nu mai vadă. Se apropie de o negură, de un punct de care nu mai pot trece.

Corabia navighează până la un punct. Pe urmă se adâncește în mare ca într-un infinit fără ușă sau fereastră.

Fiecare om e dator să învețe să prețuiască fiecare clipă a acestei vieți.

Vermeer - Femeie cu un colier de perle

Nicolae BĂLAȘA

Despre legi, despre a fi om - pâinea lui Dumnezeu - sau despre a fi dracul gol

Dragii mei, de curând s-au împlinit cinci luni din momentul în care era cât pe-acți ca sufletul meu, suflet călător și, totuși, bun la toate, să plece în altă lume, în lumea ideilor și formelor pure despre care vorbea Platon (dacă nu o fi și asta tot o închipuire!), lume spre care, probabil, facem, din când în când, un fel de navetă, alta decât aceea pe care o exersăm, inconștienți, zilnic, între un fel de iad și un alt fel de rai. Spun asta pentru că, din punctul meu de vedere, dincolo de perspectiva teologică, perspectivă conform căreia iadul ar fi într-un nu știu unde, într-un fel de imaginar, iar raiul ar fi într-un alt necunoscut, într-o altfel de închipuire, trebuie să acceptăm și faptul că cele două sunt, fie în noi, fie în afara noastră, nu departe de ochii noștri, ochi uneori prea orbi spre a desluși cărările, mai ales atunci când, după cum spune românul, „și potecile diavolului sunt, uneori, luminoase și pavate cu bune intenții”. Iar dacă zice, înseamnă că știe de ce. Însă tot el știe că în orice zicere, musai și „un bob zăbavă”. Din acest motiv, nu se cade să sărim, tam-nesam, cu capul înainte, mai ales că orice chestiune de pe fața pământului poate fi și altfel, poate avea nuanțe și perspective în abordare. Altfel spus, un moment de reflecție e bine venit, câtă vreme un gram de înțelepciune nu strică nimănui și mai ales pentru că, probabil, doar în lumea lui Dumnezeu ar putea fi și perfecțiunea despre care vorbea titanul Antichității. Doar acolo, Ideea și, abia după aceea, ideea de a fi. Însă una este ideea, alta e ideea de a fi și alta, ideea de a fi omul-aruncat-în-lume, despre care vorbește Heidegger!

Revenind la iadul și raiul din noi, în condițiile ființării noastre, când într-un binele nostru și al tuturor, când spre distrugerea a tot, vrem sau nu, trebuie să acceptăm faptul că suntem când diavolul întruchipat, când pâinea lui Dumnezeu. Repet, pâinea! Pâinea aceea frântă la Cina Cea de Taină, hrană spre reîntruparea sufletului, în ideea de suflet. La prima vedere, simplu! Și chiar așa o fi. În lumea perfecțiunii, în lumea purității, în lumea

Divinului, totul e ordine, totul e lege prin simplificare. Ordine, de altfel, din câte se pare, și în univers, numai că, în afara unui Unu, primordial și neschimbător, totul tinde să devină, totul se transformă, totul ar fi schimbat prin ardere. Probabil de aici, din acest tot, și arderea noastră interioară. Una este lumea Divinului și alta e lumea noastră plinită de contingent, de trecător. Coborând în cotidian, aproape orice chestiune se complică. Nu de cineva anume, nevăzut, pe care dăm de obicei vina, ci de noi înșine, parcă blestemați să trăim la limite. Nu ne simțim bine altfel. Normalitatea o facem anormală, firescul îl punem în nefiresc etc. Totul, prin legi! Orice, de la limbaj și până la a mișca două paie dintr-un loc în altul, înseamnă normă. Adică lege, procedură. Apropo de legi, vă spuneam data trecută că într-o zi le vom pune și noi în discuție chiar dacă mulți alții au vorbit despre ele. Înainte de orice, se cade să amintim faptul că încă din timpurile biblice, chiar din facere („Să facem om după chipul și după asemănarea Noastră (...)”, legea a fost prezentă. În expresia anterioară, la vedere, avem modelul („chipul”), iar în forma sa nevăzută, cu siguranță, principiile, legea („Să facem (...) după asemănarea Noastră” - altfel spus, să facem după legea Noastră!).

Legi, una mai presus decât alta și în toată Geneza. Apoi, după fuga din Egipt, pe țărmul celălalt al Mării Roșii, din punctul nostru de vedere, prima constituție a lumii (prima despre care a aflat omul). Tablele Celor Zece Porunci (menționate de trei ori în Biblie) consfințesc, pe de o parte, relația omului cu universul, cu Divinitatea (să-l recunoască pe Dumnezeu, să nu se închine la idoli, să nu insulte numele Domnului, să respecte sâmbetele - ziua când au ieșit din Egipt ca zile de odihnă, sâmbăta fiind, după anumiți interpreți, cea de-a șaptea zi în care Domnul s-a odihnit după ce a creat Pământul în șase zile), pe de alta, relațiile lui cu semenii (să-și respecte aproapele, ba mai mult, să-și iubească aproapele ca pe el însuși, să nu ucidă, să nu

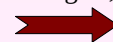
fure, să nu mintă, să nu se desfrâneze sau să nu devină invidios pe bunurile altora). Încălcare a celor spuse anterior atrăgea după sine pedeapsa cu moartea (la vremurile acelea, în jurul anului 1250 î.Hr., prin aruncarea cu pietre).

Cu cât călătorim în timp, spre noi, observăm cum legea își spune cuvântul aproape în orice. Ea coordonează, ea îl conduce pe om pe drumul vieții (bun sau rău), ea îl așează pe una din treptele sociale și tot ea îl pune pe drumul devenirii. Civilizația Ariană de pe Valea Indului, de exemplu, nu ar fi fost posibilă și nu ar fi fost cea mai lungă din istoria cunoscută a omenirii (o mie de ani de stabilitate!) fără legi. Trebuie spus însă că tot ele, legile (aspre, din ce în ce mai aspre și mai neconforme cu realitatea socială și istorică, nedrepte și aplicate la fel, nedrept, după interes, spre îndestularea celor ce le aveau în mână), au ruinat această civilizație. Un regim tiran, neatent la ce se întâmplă concret în social și în lume, se va găsi în mod necesar, sancționat pe termen lung, prin tulburări sociale, prin revoluții ce au măcinat, din interior, până la distrugere, orice sistem. Regimurile politice bune au fost, în general, și cele mai durabile.

În perioada clasică a Greciei Antice, toți gânditorii (Platon și Aristotel, în special) s-au aplecat asupra legilor. Pentru ei, relația dintre individ și stat a fost una în afara căreia omul nu putea fi și, nu putea ființa. Din punctul lor de vedere, pentru a evita răul, statul ar fi trebuit să se sprijine pe cel puțin doi piloni: binele și dreptatea socială.

Alături de cele două, adică alături de binele și dreptății sociale, trebuia adăugată cultura, civilizația, răspândite, în acea perioadă, cu mare efort (reamintesc doar Academia lui Platon și Liceul lui Aristotel).

Pentru a vedea importanța legilor și mai ales importanța relației lege-cultură, amintesc faptul că Aristotel, ca mentor al lui Alexandru cel Mare (Aristotel a fost chemat în anul 343 î.Hr. de către regele Filip, la curtea sa regală,

pentru desăvârșirea instrucției fiului său, Alexandru), la plecarea acestuia în lungă sa incursiune spre Valea Indului, gânditorul grec îi cere să îi trimită de pe câmpurile de luptă, nu aurul jefuit, ci legile după care erau organizate comunitățile călcate în picioare. Este știut faptul că Stagiritul a primit de la elevul său, aproximativ 320 de constituții, documente ce i-au inspirat anumite idei filosofice. Tot atunci, înainte de a se năpusti asupra Orientului, înainte de a distruge efectiv, din temelii, orașul Tir (se spune că doar la a șaptea încercare Tirul a căzut pradă oastei lui Macedon. Dincolo de zidurile distruse, Alexandu Macedon ar mai fi găsit în ascunzișurile dintre ziduri doar 7000 de suflete, femei și copii, pe care i-ar fi dat soldaților săi, spre a fi batjocoriți și măcelăriți!), cea mai puternică cetate feniciană (astăzi pe teritoriul Libanului), pusă, parcă, piatră de încercare la începutul următoarelor cuceriri, Aristotel i-ar fi spus lui Alexandu Macedon că nu va stăpâni lumea cu sabia, prin forță, ci doar dacă va însămânța cultura și civilizația poporului său, pe teritoriile supuse. Una i-a spus maestrul Antichității și alta a înțeles Alexandru! (reamintesc faptul că Alexandu cel Mare a ordonat generalilor din armata sa să se culce cu femeile din triburile înrobite (cele persane, în special), pentru a procrea, chestiune ce era dincolo de demnitatea și de onoarea acestora, a militarilor de carieră din acele vremuri. În același scop, el însuși s-a culcat cu o prințesă persană. Așa s-ar explica

și faptul că undeva între sudul Turciei de astăzi și nordul Siriei, într-o zonă extrem de pitorească, ar exista o populație de tip european, cu trăsături macedonene, o populație rezultat al acelor împerecheri. Se spune că dorința sa de a avea urmași cu prințesa Orientului, prin trădarea și părăsirea iubitului, l-ar fi costat, după unii cercetători, viața.

Despre legi, vorbește Montesquieu (Charles-Louis de Secondat, Baron de La Brède et de Montesquieu). El spune că legile sunt diferite de la o zonă la alta, că dincolo de universalitate, la nivel de conținut, legea este influențată de climă, de poziționarea geografică a comunității căreia i se adresează. Tot el, Montesquieu, conștient de lăcomia ce stăpânește omul, în general, dar mai ales omul de la putere, compară legile cu „pânza de păianjen. Se rup când îți e lumea mai dragă!” Altfel spus, astăzi legile sunt abrogate (sau uitate în arhive, doar spre aducere aminte și folosire în context, de obicei, spre răzbunare) când se adresează și puterii, și mai ales când ele pun puterea sub semnul întrebării și o condamnă. Și pentru că iar am amintit termenul „context” în condițiile în care discutăm de legi, trebuie să spun că nu există doar un context al exprimării, ci și unul al apariției și al aplicării legii. Există un context, aproape la orice. În cazul legii, termenii devin însă lunecoși la o analiză riguroasă, peste timp, când binele, răul, dreptatea socială pot avea o altă nuanță, o altă încărcătură semantică. Ca să fiu înțeles, amintesc faptul că în numele legii s-a ucis, s-a schingiuit, a fost supusă degradării însăși Ființa,

apoi omul, ca parte a acesteia. În numele legii și spre binele celor mulți, au ucis cruciații, Biserica, în perioada inchiiziției, sistemele totalitare, în vremurile apropiate nouă. Tot în numele binelui pentru popor, cu legea în mână, au schingiuit torționarii în temnițele de pe teritoriul României, în perioada totalitarismului. O întreagă generație de intelectuali din perioada interbelică și de după al Doilea Război Mondial, a pierit stălcită de durere. Am văzut zilele acestea cum se încearcă o firavă recuperare a demnității și onoarei celor morți în pușcării comuniste. 25 de ani de condamnare, dați unui nemernic care a ucis cu legea în mână! Un fleac, pe lângă pierderile de vieți umane și pierderile de creiere ce au aparținut acestui popor! Și totul în numele binelui pentru cei mulți! Vai de mama lui de bine! Vai de mama ei de lege! Mă întreb: ce a lipsit și încă e cu lipsă din structura ideilor politice generatoare de legi, încât istoria omenirii este, mai degrabă, o istorie a vărsărilor de sânge?

Din punctul nostru de vedere, a lipsit însăși ideea de lege, ideea de lege a ființării omului, ideea de lege a ființării acestuia în matca sa, în locul în care l-a așezat însuși Dumnezeu. Să-ți iubești aproapele și să-l respecti ca pe tine însuși! Să nu ucizi! Să nu furi! Să nu minți! Să nu cazi pradă desfrâului! Să nu fii invidios pe bunurile altora! Cât de simplu! Dar poate oare omul-legiuitor? Sau omul acesta contemporan, contingent, căzut (și decăzut) în lume? Omul îndepărtat de Om? Greu de spus! Greu, mai ales când legile elaborate de omul-legiuitor consfințesc, înainte de orice, scoaterea din fire, scoaterea din normal, scoaterea, cum am spus, a omului, din matca sa. Greu, câtă vreme din legile elaborate politic, lipsește morala, bunul simț, lipsește omenia. Ori fără ele, cu legea, de el însuși, abia elaborată, omul deja „domn”, fie vorba între noi, un fel de țâști-băști, rahat pe băț, devine tâlhar. Unii încă mai încearcă și astăzi să acrediteze ideea de haiduc de parcă ăștia nu ar fi dat la fel, cu parul în cap! Tâlhar de averi și tâlhar de suflete! Omul devine neom. Românul, neaș din fire, îi spune simplu: „omul, dracul gol!” Aci, între ei, între dracii goi, Țârdel, Coana Joițina, Urinela (helăuuuu!), Cioc(ciolina) Sfârlogel și Sfârlogeii... Tot simplu îi spune și celui în care încă mai bate un suflet (de om făcut după chipul și după asemănarea Lui): „om-pâinea lui Dumnezeu”. Voi, legiuitorii, ce ziceți? Dar cei ce sunteți zi de zi cu legea în mână? Puteți fi, măcar o dată în viață, oameni-pâinea lui Dumnezeu? Repet, pâinea aceea frântă la Cina Cea de Taină, hrană spre reîntruparea sufletului în ideea de suflet. (...) Nu-mi răspundeți!

Of, Doamne, greu al dracului e să fii om!

Jan Vermeer - Femeie în albastru citind o scrisoare

Alensis De Nobilis

Versuri

Plecare

E-o lavă de lumină în aer iar în mine
Materie stelară aş vrea să se răsfrângă,
Să se reverse calmul fântânilor prea pline,
Să piară-ntâia lege născută în oglindă.

Din galaxii pierdute un cântec mă străbate
Și noaptea mă cuprinde într-un dintâi fior,
Credeam mai înainte că-i doar singurătate,
Dar stelele și timpul le simt în trup, mă dor...

Nimic din ce-i aici nu cred că s-ar afla
În sunetele sacre care ajung la mine;
În spațiile pure, de unde-i muzica
Nu e nici cer, nici ape, istorie sau bine.

Nici miturile sfinte, nici gândurile sacre
Nu vin acum ca-n mine adânc să se îngroape,
Fiorul nopții-și are în mine înțeles:
O curgere înceată și pură-n Univers.

Vecie și uitare

Când clipele în timp mă-nsumă
Și cresc tăcerile în mine
Mi-e sufletul ca o fântână
Vărsat în ciuturile pline.

În mine vin să soarbă harul
Învredniciri de lut sfințit
Când în vecernie amnarul
Scapără aure-n zenit.

Mă scurg ca steaua în vecie,
Ca un vulcan vărsat în lavă,
Iar când se va sfârși-n beție
Aceast-agheasmă din otravă,

O să pășesc divin pe ape
Ca-n răsucirile de harpe,
Blestemul să mă facă șarpe
Sau un parfum divin pe clape

În nesfârșirea ce-mpresoară
Această măreție sumbră
În care eu sunt o vioară
Căzută-n mine ca o umbră...

Axis mundi (1)

Este-o noapte de-nceput de lume,
Ape trec cu fâșâit de șarpe,
Ard departe stele fără nume,
La-nceput de viață și de moarte.

Curge-n mine-o lentă melodie,
Sunt atât de singur pe planetă...
Vreau să am în palmă galaxie,
Vreau să fiu copil călare pe cometă.

Simt cum urcă seva înspre ceruri,
Latr-un câine-amarnic a pustie,
Luna este ciobul spart de geruri,
Înțeleptul, o furnică în chilie.

Fără nume sunt și fără mine
Cade clipa în nemărginiri să moară,
Curg lumini din stelele virgine,
Eu mă nasc pentru întâia oară...

Axis mundi (2)

Catargul se leagănă-n mișcări șovăielnice,
Treptele urcă în slavă stăpânul,
Valul se sparge în unde concentrice,
Pământul trimite, cu sevele, vinul.

Istории se nasc dintr-o mare gâlceavă
Pe aur cărat cu sânge în morminte,
Încă-i mai dăm lui Socrate otravă
Urlându-ne setea de sânge-n cuvinte...

Privim cu dispreț spre cei care vin,
Ne place răspunsul aflat doar în doi,
De vină-i mereu același destin
Ce nu a putut să ne facă eroi.

Zace-n fiecare deșert câte-o treaptă,
De axa lumii se scarpină câinii,
Stă între urlete o vorbă-nțeleaptă,
Cântă-n altare litanii nebunii...

Cristian Petru BĂLAN

Basarabeni,
cu
Tricoloru-n frunte

Basarabeni cu Tricoloru-n frunte
Ce-ați proclamat regină limba noastră,
Făcurăți pe vecini să se încrunte,
Dar v-ați impus vorbirea cea măiastră!

Româna limbă iar răsună dulce
Din Prut la Nistru, ca odinioară,
Ruseasca o să plece să se culce,
Căci graiul cel latin stăpân e-n țară!

I-ați aruncat în lada cu gunoaie
Corsetul care mult îl sufocase,
Azi limba-i re-mbrăcată-n mândre straie
De litere latine luminoase...

Cinstire vouă, nobili frați de sânge,
Cinstire vouă, viță de Mușatini!
Chiar dacă-n România uneori se plânge,
I-ați dat speranțe greu să le mai clătini.

Când Țara Mamă va-nflori din muguri,
Veți reveni la Ea, căci vă așteaptă,
Tu, Basarabie-ncărcată de belșuguri,
Vei fi a României parte dreaptă!

Iar Patria, cu brațele întinse.
Își va primi cu drag răpita Fiică,
Și-n Horele Unirii-atunci încinse
Toți se vor prinde liberi, fără frică.

Voi Moldoveni, cu Tricoloru-n frunte,
Voi, frații celor ce-conjur Carpații,
Veniți să facem peste Prut o punte,
Să vad-o lumea-ntreagă ce pot frații!

Vom fi-mpreună pentru veșnicie
Și nici o forță n-o să ne separe,
Pe hărți repunem vechea Românie,
Căci proclamăm pe veci Unirea Mare!

Larisa Ileana CASANGIU

Simfonie pentru ciulini

Cel de-al patrulea roman al **Mihaelei Burlacu** (și, totodată, a cincea carte a autoarei), *Simfonie pentru ciulini*, aduce în prim plan o acțiune plasată preponderent în mediul rural în Câmpia Bărăganului, și, în spiritul realismului, realitatea textuală o concurează atât de serios pe cea social-istorică, de referință, încât, la fel ca în unele filme, există atenționarea că „Personajele și situațiile din acest roman nu au nicio legătură cu realitatea. Orice asemănare este întâmplătoare” (p. 4).

Alături de realism, regăsim însă trăsături sămănătoriste (fapt susținut și demonstrat de criticul de cultură și artă Doina Păuleanu, la lansarea cărții), naturaliste (în special în construcția tatălui Ioanei, un văcar alcoolic, *condus de nervii și sângele său*, violator și cu tendințe spre incest), chiar romantice (caracterul excepțional al protagonistei, aflată în împrejurări excepționale; dragostea platonice a lui Radu față de ea, împotriva diferenței social-economice dintre familiile celor doi), toate aceste estetici literare fiind subsumabile însă postmodernismului, în accepția de curent cultural

care înglobează tradiția în acest sens.

Titlul romanului, oximoronic și totodată conținând o sinestezie, anunță deja o lume a contrariilor, dar și a asocierilor inedite.

Protagonista romanului, Ioana Flămânzică, pe lângă intențiile vădit caracterologice cuprinse în denumire, este o *rara avis* în comunitatea din care face parte, în primul rând prin antiteza în care se află față de întreaga sa familie, apoi, prin caracterul excepțional al învățăturii pe care o deprinde, întrecându-și toți colegii, indiferent că se situează aproape de condiția sa socială sau pe adevărate culmi de bunăstare. Paradoxal, doar fiul primarului, avantajat la note de anumiți profesori pentru a absolvi ca șef de promoție, îi recunoaște superioritatea în acest sens.

Ioana înregistrează succes după succes la școală, în ciuda vicisitudinilor cărora trebuie să le facă față, însă face dovada unei naivități infantile în viața sentimentală. Nu îi mărturisește lui Radu sentimentele sale, deși acest lucru n-ar fi expus-o niciunui risc, însă se abandonează într-o relație care se dovedește absolut nepotrivită, dacă nu chiar malefică.

Putem crede că acest lucru este rezultatul atât al sechelelor din copilăria sa nefericită și la un pas de a fi victima propriului său tată, cât și faptului că pentru starea de bine material și sufletească pe care o trăiește nu pare să mulțumească divinității și să trăiască în spirit creștinesc noua viață-dar pe care o dobândește.

Poate sta deopotrivă alături de eroii literaturii antichității grecești prin neputința de a se

sustrage destinului și locului hărăzit ei în lume, dar, la fel de bine, poate să fie propria sa victimă, dacă avem în vedere perspectiva conform căreia, prin faptele, vorbele și gândurile noastre, ne hotărâm clipă de clipă viitorul.

Lipsită de „școala vieții”, dar și de înțelepciune, având drept atuuri doar capacitatea de absorbție a cunoștințelor și abnegația, eroina nu pare să aibă un crez personal și nici tabieturi religioase. Ea vrea să ajungă oarecum asemenea Georgetei, să devină medic sau farmacistă, optează pentru această ultimă profesie enunțată mai degrabă din calcul (decide rațional, nu afectiv), însă trăiește haotic, fără „program” (idealuri) privind evoluția sa personală. Nu „dedică” devenirea sa nimănui, așa cum nu și-o orientează spre un țel declarat. Nu-și exprimă intenția de a face parte din „Oamenii satului”, fundație care o ajutase fundamental să se realizeze profesional și social. Nu conștientizează că trecerea dintr-o extremă în alta pe făgașul vieții poate constitui o probă/încercare a sinelui, dat fiind faptul că în bunăstare și nu în sărăcie se vedește caracterul, ies la iveală adevărate calități, dar și tare individuale.

Satul nu este deloc idealizat sau cosmetizat, în ciuda câtorva trăsături sămănătoriste, după cum nici critica

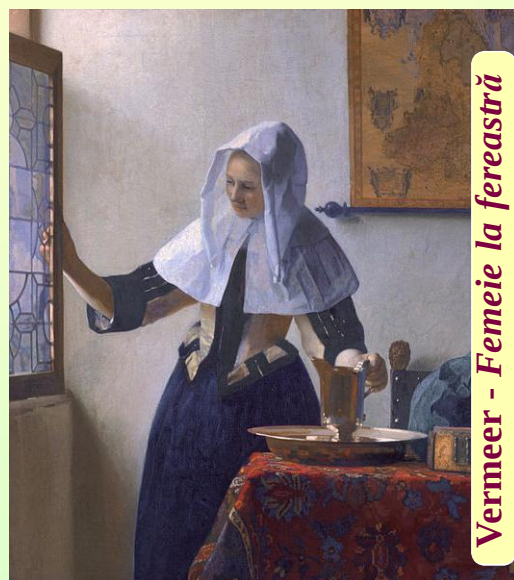
decidenților instituții politice sau prin amăgirea electorilor nevoiași nu vizează excepțiile pozitive de la practicarea pomenii electorale, așa cum stau lucrurile în cazul primarului de la Coșereni, om greu încercat, dar de o rară calitate umană.

Microdramele de specific rural (spre exemplu, a mamei Ioanei Flămânzică, care se consolează privind comportamentul soțului ei la gândul că treaz este om bun), marea dramă a femeii rămasă văduvă tânără, cu trei copii, care, după ce îi crește, îi pierde și pe aceștia sau bovarismul Georgetei conferă operei și valoare de „document”.

De altfel, romanul este valoros prin multitudinea lecturilor interpretative pe care le permite, prin senzația de „viu” pe care o induce, prin puterea exemplului ilustrat de protagonistă în ce privește setea de învățătură și sensibilitatea culturală (inexplicabile în mediul ostil în care trăiește în Coșereni), prin seducția pe care o exercită asupra cititorului, prin catharsisul pe care îl provoacă.

EX PUNTO
Constanța

Vermeer - Femeie la fereastră

Mihai HORGA

Versuri

VINUL

Motto: „Aroma vinului trecut
Încet la cap se suie
Era pe când nu s-a băut
Azi îl vedem și nu e...”
Păstorel

Se varsă podgoria-n crămă
Butoaie cu guri însetate
Se-mbată din nou, că e toamnă
Bând mustul pe nerăsuflăte

Cuprins de a doagelor haină
Fierbând, mustul trece în vin
În beci, în firide de taină
Ulcica la vrană o țin...

Aș vrea să fiu eu, primul, care
Buchetul, aroma să-i gust
Culoarea-i s-admir în pahare
Vin limpede din dulce must!

Tu, mustule ai scurtă viață
Dar fierbi, te agiți, îmi vorbești,
Pe semne că îmi dai povață:
„Ai grijă cum bei... Să trăiești!”

Căci vinul e de viață lungă
De leac, dacă-l bei câte-un pic
O sticlă-i prea mult. Să-ți ajungă!
De nu, vinu-ți e inamic...

Vezi, vinul nu-l bea ca pe apă
Să-i cânți vrea, să te-nveselești
Nu singur, cu-amici de agapă
Și mândre, precum în povești!

TIMPURI NOI

(pamflet)

Motto: „Când te uiți
îndelung la un abis,
abisul se uită și el la tine”
Fr. Nietzsche

Chiuveta scuipe apa-n sus
Nemaivoid s-o sugă
„Să trăiți bine” s-a cam dus
Luând-o încet la fugă...

Întregul nu mai e întreg
Trei sferturi el devine
De fugi de post, sau după post
E vai și amar de tine...

Indicatorii s-au muiat
Nimeni nu-i mai pricepe
Pământul este nelucrat
Azi importăm și cepe...

Puțin e DA și mult e NU
Parcă pășim pe cuie
Și luminița parcă-nu
Se vede clar (sau nu e?...)

Nici poezia nu mai e
Ce-a fost cândva, odată,
S-au demodat și rimele
Și versul, parcă latră...

Hârtia nu mai e suport
Pentru scriitorime
Țip, protestez, nu mai suport!
Și am o mâncărime...

SOARTA CANDIDATULUI

(pamflet)

Motto: „Dați-i omului o mască
și va va spune cine este”

Oscar Wilde

Poți să ajungi ce n-ai visat
Dacă dorești cu-adevărat
Dar, ca să ai neapărat
Norocul de-a fi CANDIDAT
Și nu oricum, să fii votat
După ce, strașnic ai luptat
Ce poate fi mai minunat?...
Să fii lipit de stâlp sau gard
Să fii de lume, înjurat,
Să fii bătut, să fii scuipat,
Să fii în top, sau ignorat,
Să fii iubit, apreciat,
Să fii pe stradă-acostat...

Și pentru asta, să promiți
Și în campanie, să minți
Și să convingi oameni cumiți
Și să strângi mâini, să te agiți
Și să implori, cu rugăminți
Și chiar să verși lacrimi fierbinți
Și să scoți publicul din minți...

Dar, chinul tău s-a terminat
Campania s-a încheiat
Și nu e nimeni vinovat
C-alegătorii te-au votat
(Atâtea vorbe, i-au drogat)

Tot ce-ai promis-ai și uitat!
Ai viitor asigurat...

Ai un mandat în paradis,
Cu girofar, mașini de vis,
Can-can, excursii la Paris,
Îți schimbi nevasta cu o Miss,
Dușmanii nu mai zic nici-păs
Că ești o forță, ai caris-
Mă!, nu mai am nimic de zis...

RÂNDUNELE

Motto: „Vezi, rândunelele, se duc...”
M. Eminescu - De ce nu-mi vii

Furculițe zburătoare,
Tăind aeru-n zig-zag,
Ciripiți, pe înserare...
Uimit, vă ascult, cu drag!

Îmi cântați, fără motiv
Pe sârme de telegraf
Rânduie-n portativ
Dar, vreau și-un autograf...

Că, plecați, unde-i mai cald,
Alungate de îngheț
Și eu, vai! rămân s-o scald,
Plătind la utilități..

Ca și în vara trecută,
Tot cu Euro-speranță
Privind cursul leu/valută,
V-aștept din nou, în vacanță!

NOCTURNĂ

Cornul lunii, rană face
Noptii negre-n agonie
Până duhu-și dă în pace
În zarea trandafirie...

Îmi agăț de cornul lunii
Traista, dolda de vise
Hei, mă simt stăpânul lumii
Simt că toate-mi sunt permise!

Corn al lunii, mă rog ție,
Puișor de lună plină
În a nopții feerie
Sufletului dă-i lumină!

Nicolette ORGHIDAN

MAGNOLI

Îi simt degetele atingându-mi ușor obrazul încercând parcă să-ncrepească un gest de tandrețe. N-am primit niciodată din partea ei așa ceva, cu atât mai puțin mă așteptam la ea acum. Îmi opisem respirația, mi-era frică să o ating, totuși, ușor îi ridic bărbia cu două degete obligând-o să mă privească-n ochi. Încearcă să-și plece capul, să-mi evite privirile schițând chiar un gest de-ndepărtare. Doar n-o s-o pierd tocmai acum?!

- Mergem să le spunem magnoliilor, bună seara?

Nu-mi răspunde, în schimb îi simt tremurul abia perceptibil, ochii parcă încep să i se împăinjenească. Este singura frază care-mi vine-n minte și mă agăț cu disperare de ea, este liantul care-mi dă cât de cât speranță.

- Cu tine vorbesc - și-i cuprind mijlocul. Spune-mi, mergem să le spunem magnoliilor, bună seara?

Ochii albaștrii cu reflexe de verde crud încearcă timid să-mi cuprindă chipul și este pentru prima oară când mă privește cu adevărat. Nu știu, nu-mi dau seama pe moment, dar parcă niciodată n-am trăit senzația de apropiere mai intens ca acum. De cele mai multe ori, lungile noastre plimbări prin parcuri se rezumau doar la un continuu monolog din partea mea și rar, foarte rar, îmi mai arunca și ea câte un „da” sau „nu” de strictă necesitate, iar dorința mea de a o antrena în lungi discuții, de cele mai multe ori eșua într-un lamentabil dialog. Aproape nu realizăm acea trecere de la un subtil dialog la un monolog banal al meu și, privind-o pe furie, mă întrebam deseori: oare cum se declină „Sfinx” la feminin?

Spectacolele văzute împreună, comentate, analizate, privite din unghiuri diferite erau singura mea satisfacție: abia atunci reușeam să aflu cum gândește, ce gândește cu adevărat, aveam ocazia să-i testez puterea de recepție și înțelegere, ba, uneori mă dezarma ușor cu argumente convingătoare asupra regiei, originalității decorurilor, al puterii de trăire a oricărui rol. Dar cât de rare erau aceste comentarii!

Mi-amintesc, o singură dată o văzusem așa cum nici prin gând nu mi-ar fi trecut c-o pot vedea. Parcă fiecare mușchi al feței, căutând o relaxare binemeritată, o destindere, o găsise atunci când cu un rictus abia perceptibil apărut în colțul gurii se aplecase spre mine și-mi șopti: „Supeb! Într-adevăr, superb!”

Doream să trăiesc și să opresc această

clipă și, încurajată, îi atinsesem degetele. Ciudat: de data acesta nu-i era prezentă rigiditatea, niciun gest de-mpotrivire nu mă respinsese, ba mai mult, se-ntoarse spre mine și cu o față radioasă îmi spuse:

- Observi? De nouăsprezece ori se repetă aceeași temă fără a o varia prea mult. Parcă-i compusă pe aceeași sau pentru aceeași coardă!

Se interpreta „Boleroul” lui Maurice Ravel, iar noua mea descoperire mă uimise: n-avusesem unde și când să-i testez receptivitatea, pasiunea pentru muzică. La fel cum mă uimise schimbarea ei în fața magnoliilor. Ciudat cât de mult se putea transforma în prezența lor! Parcă nu mai era ea! De la zâmbet la râsu-i cristalin nu era decât un pas și-l făcea atât de ușor!

- Cât de mult mă bucur c-au înflorit! Le vezi? Doamne, cât de bine mă simt!

Le vedeam, cum să nu le văd, dar nu-nțelegeam ce anume îi declanșa acea stare exuberantă, alteori atât de greu exteriorizată?! Ce acționa asupra ei: verdele crud al parcului, imaculate flori ale magnoliilor? Ajungeam acasă și, febril, căutam prin dicționare, cărți despre plante, încercam să aflu vreun efect terapeutic al magnoliilor. Erau sau nu energizante, influențau sau nu starea de moment, acționau sau nu direct asupra psihicului uman? Nu reușisem însă să aflu nimic, în afara faptului că sunt pur decorative, nu aflasem nimic. Nu, nu aici este cheia, în altă parte trebuie căutat, pentru că, ceea ce eu nu izbuteam, reușeau magnoliile.

„Doamne, dacă mi-ai vorbi, fată dragă. Înțelegi, chiar am început să țin la tine, dar cum să-ți spun oare? Mă pot aștepta la orice din partea ta, parcă neprevăzutul mă pân-dește la fiecare pas. Te țin aproape, în brațe, de câteva minute și crede-mă, îmi vine ideea să te sărut. Oare cum vei reacționa? Numai gândul că-mi vei scăpa din brațe mă anihilează, mă paralizează chiar. Vei avea oare aceeași reacție ca la deschiderea pachetului, mă vei pălmui, te vei ascunde, ce vei face oare?”

Nu mă așteptasem ca o biată păpușă să-i poată declanșa acea stare de tremur și plâns convulsiv. Abia scoasă din cutie, păpușa zăcea după câteva secunde inertă, în colțul opus al încăperii.

- Oricum, dar numai păpuși nu, înțelegi? Numai păpuși nu - îmi strigă fugind în cealaltă

cameră. Garoafele erau pe masă alături de discul lui Vivaldi, iar eu confuz neînțele-gându-i revolta supra bietei păpuși, plânsu-i convulsiv, fuga, rămăsesem perplex.

„Se pare că involuntar am călcat pe-un teren minat” - gândisem.

Era ziua ei, i-o oferisem cu cea mai mare dragoste, oare unde greșisem? O surprin-sesem de-atâtea ori în fața magazinelor cu jucării, când, oprindu-se o clipă, privea în treacăt, apoi grăbea pasul. „Ce bine când ne mai simțim copii” - gândisem atunci consi-derând că este o copilărie prelungită. Acum ce se-ntâmplase?

Și cât o căutasem! Cât de greu m-am dec-cis! Vânzătoarea, o femeie trecută de prima tinerețe, cu formele-i rubensiene se deplasa încet, dar dornică să mă ajute, îmi așezase-n față toate tipurile de modele pe care le avea.

- De ce n-o luați pe-aceasta? Uitați-vă ce ochii are, ca două boabe de cafea, nu alta!

Alesesem însă o blonduță cu ochii viorii și părul ca spicul copt care-mi păruse că sea-mănă Laurei

- O iau pe-aceasta, mă decisesem în sfârșit.

- Cum doriți.

Iar acum „blonduța” mea stătea într-un colț de încăpăre, eu căutând un mijloc de-mpăcare. O singură frază îmi veni în minte:

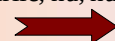
- Mergem să le spunem magnoliilor, bună seara?

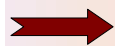
Îmi apropiasem ușor buzele de părul ei și, sărutându-l fugar, așteptam parcă o încu-viintare. Mă privea, în sfârșit mă privea și parcă o făcea cu alți ochi de până acum, parcă acum mă vedea pentru prima oară. Îi așezasem încet pardesiul pe umeri și, zâmbindu-i, o luasem de mână.

*

- Formidabil dom’le, e neschimbată! Așa cum o știu de-atâția ani. Ce mai faci, fetiță, dragă?

Acestea-i fuseseră primele cuvinte pe care mi le adresase și oare, după câți ani? Cincisprezece, douăzeci? Oare ce-i voi spune după douăzeci de ani, cu ce ochii mă va privi, sub ce reflector să mă așez? Cum va trebui să-mi cadă lumina: din față, din profil? Care imagine mă va avantaja mai mult, cum să mă-nfățișez înaintea-ți? M-ai luat cam pe nepre-gătite, nu știam că vei veni. Cum să-m camuflez firele argintii care-mi „îmbogățesc” tâmpile, cum să-mi ascund ridurile, nu, nu

cele faciale pe care le vei observa oricum. Vorbeam de cele care s-au încrustat adânc în psihicul meu. Cum le pot ascunde și, oare, de ce ai venit acum? O simplă trecere prin T... sau de ce ai venit? Dacă stau și mă gândesc bine, ultima dată la fel te văzusem, fugitiv, între două trenuri, pe-o bancă-n gară mă-ntrebasesi:

- Și ce mai faci, tu, fetiță scumpă?

Am fost dură, recunosc, atunci am fost dură, dar n-ai sesizat nimic. N-ai înțeles nici ironia fină, nici reproșul. Mi-ai luat răspunsul ca pe-o banală frază. Mi-ai zâmbit chiar:

- O aștept pe Adelina.

- Și crezi c-o să vină?

- Nu știu, dar o aștept.

O strigasem de-atâtea ori în trecuta-ți prezență, tu zâmbeai și-ncercai să mă ajuți s-o găsești:

- Vezi, nu-i după fotoliu? Sau s-a ascuns în baie, ia vezi?

O căutam febril, alergam dintr-o cameră într-alta, o strigam, cotrobăiam în debara deranjându-i mamei rafturile până când o descopeream într-un colț uitat din camera mea, stând cu capul plecat, cu brațele inerte.

- Cine te-a supărat, de ce plângi, Adelina?

- Tu, când ai aruncat-o acolo, îmi striga mama din bucătărie.

Nu mai ziceam nimic și o luam în brațe, începeam s-o sărut, să plâng cu ea dacă plângea, să râd cu ea dacă râdea sau să nu mai zic nimic, în gând să-i cer iertare.

- Hai, ia-o de acolo și treci la masă.

- Adelina nu mănâncă azi decât pâine prăjită și ceai, decretam eu ca un veritabil discipol al lui Hipocrate.

O luam totuși la masă și o țineam lângă mine, până când, ba cu rugăminți, ba cu amenințări reușeam să mănânc toată supa cu tăiței și spanacul.

- De ce și spanac?

- Numai așa te faci mare, declaraseși convingător și autoritar.

Mâncam doar așa, ca să mă fac odată mare, nu că mi-ar fi plăcut extraordinar de mult spanacul. Vezi, vezi ce mare m-am făcut, chiar ai ochii să vezi? Nu mă privi așa, m-am așezat sub un reflector prea puternic, nu-mi cade bine lumina asta, arată tot, scoate tot. Trebuie numai să știi „să vezi”, nu doar să privești, să fii în stare să „vezi”. De ce mă privești așa?

Intrasem cu ceștile aburind și aroma cafelei se răspândise în toată camera. Te invitaseam:

- Hai, servește-te, n-o lăsa să se răcească.

- Nu-mi place cafeaua fierbinte.

Nu, nu știam. Lipsisem sau lipsiseși (oare cum este mai bine spus, cum sună mai adevărat?) la lecția aceasta. La fel cum nu știam că preferi mâncarea de gutui, că nu-ți plac supele, că-ți plac în schimb strugurii târzii.

Venise cred timpul să învăț toate acestea

și când oare? Trebuia așadar să învăț ceea ce nu înțelesesem atunci în anii (cât de îndepărtați erau acum de mine!) copilăriei, operațiile cu cifra trei: trei scaune, trei cești, trei lingurițe, trei pahare. Cifra cu valoare de simbol, valoare de mister pentru mine, nu-i găseam atunci verosimilul, încercam s-o aduc între celelalte cifre descoperindu-i valoarea reală. Așadar, cum se adună cu trei, cum se împarte la trei? Crede-mă, știam cu doi, cinci, nouă, cincisprezece, douăzeci, dar nu-înțelegeam atunci operațiile cu cifra trei. Erau acei ani când, de cele mai multe ori, în catalogul clasei, în dreptul numelui meu, inițiala și profesiunea tatălui meu își făceau foarte greu apariția. Uitam de fiecare dată s-o întreb pe mama unde și ce lucrează tatăl meu, rugând-o pe doamna învățătoare să mă mai păsuiască o zi.

- Da' tu nu știi chiar nimic? - mă-ntreba ea furioasă.

- Să-ntreb pe mama și credeți-mă, vă spun mâine.

Acel „mâine” se finalizase azi când, ciudat, într-un moment de tandrețe paternă îmi mângâiasse obrazul.

- De ce nu vrei să-mi vorbești?

Dar oare nu-ți vorbesc? Nu „auzi”, nici nu „vezi”? Până acum n-ai auzit chiar nimic din ce ți-am spus? Sau, știu eu? Poate ai și tu dreptate. M-am obișnuit să vorbesc în gând, da, cât de mult am vorbit în gând: de la pozele pe care mi le spuneam, la dialogurile cu ceilalți copii de vârsta mea, toate erau doar în gând. Ai să-mi spui că-mi era bogată imaginația; nu, nu prea cred, dar nu mă puteam alătura vreunui grup de copii, parcă nu erau ca mine, aveau ceva ce eu n-aveam, sau eu aveam ce n-aveau ei, nu reușisem să aflui. Cert este însă că eu nu știam operațiile cu cifra trei, nu mă puteam alătura lor, eram oricum în inferioritate numerică familială și asta crea parcă un zid între ei și mine, un zid care devenea parcă tot mai înalt. Era un complex care mă ținea așa, mai în afară de orice grup. Și totuși, într-o zi simțisem o mână cuprinzându-mi degetele:

- Vrei să-ți arăt niște nuferi care cresc în pom?

Îl priveam mirată, dar Andrei, băiatul vecinilor noștri nu-mi dăduse răgaz să-i răspund, că mă și luase de mână, trăgându-mă după el în parcul din apropierea casei.

- Uite-i, îi vezi?

Erau câțiva copaci înalți, plini de flori mari, albe, dar numai a nuferi nu semănau.

- Unde vezi tu nuferi?

- Ei, nu sunt chiar nuferi, dar nu vezi ce flori mari au? Li se spun magnolii, înfloresc înainte de a înfrunzi - continuase el.

Le privisem mult în ziua aceea, Andrei se urcase și-mi culesese o floare, iar eu, rămăsesem așa, cu ea în mână, minute-n șir.

- Așa-i că-i frumoasă, - mă întrebă el. I-ai putea compara cu ceva anume, albul?

Nu găsisem nimic pe moment, dar eram

fascinată de petalele acelea albe la exterior, spre bază cu o dungă palid purpurie. Parcă mi-ar fi spus că acolo își au inima, viața lor acolo pulsează intens.

- De ce înfloresc înainte de a înfrunzi, Andrei?

- Știi eu? Poate că mai întâi deschid ochii și dacă le place rămân, dacă nu...

- Uite, asta abia acum înfloresce! Vezi, nu-i la fel ca florile din centrul parcului, are frunzele foarte mari. Întâi înfrunzește și apoi înfloresce, dar are nevoie de foarte multă atenție este foarte sensibilă. Grindina sau înghețurile târzii o pot distruge.

„Deci multă căldură”, gândisem.

- Uite una acolo îmbobocită! - și mă ruga din priviri să-l urmez.

Veneam de atunci aproape-n fiecare zi în parc să vedem magnoliile.

- Auzi, Andrei, parcă am fi doi grădinari care-și urmăresc răsadurile - și izbucneam amândoi în râs.

Fusese primul pas, prima apropiere către un copil, mă lua de-atunci cu el în grupul de copii și, doamne, câte năzbâtii mai făceam! Primăvara însă nimic nu ne mai oprea și parcă din priviri îi prindeam gândul:

- Mergem? - și-o luam la fugă, alergam prin tot parcul și numărăm:

- Sunt unsprezece.

- Ba douăsprezece și una pe alea din stânga, ai trecut pe lângă ea.

- Ba nu, că aia-i numai îmbobocită.

- Hai să vezi c-a înflorit, n-ai văzut-o tu!

Și uite așa cu „ba nu”, „ba da” străbăteam parcul, ne luam la întrecere cine ajunge primul la magnolia cu toate florile deschise. „Defectul” acesta mi-a rămas de-atunci, din anii când Andrei mă mai necăjea cu „ba nu, ba da”. Trec și-acum aproape-n fiecare zi prin parc, iar starea de siguranță, de liniște sufletească pe care mi-o transmit magnoliile, mă fac să mă simt alt om. Nu știu, este o întoarcere-n timp la copilărie, la izul acela primăvărat, ce-mi inundă parcă ființa, sau amintirea primei apropieri de cei de vârsta mea, ... nu știu... nu reușesc să fac partajul.

Îți privesc părul, încerc să găsesc un fir, unul singur care mai poartă culoarea inițială, dar albul care mi se înfățișează, îmi demonstrează că timpul n-a stat degeaba. Crede-mă, în privința asta simt că te ajung din urmă. Mă surprind te-atâtea ori privindu-mi chipul în oglindă și mă-ntreb cum de nu observă Sergiu nimic sau poate el nu vrea să-mi spună, dar simt că vârsta începe să-și spună cuvântul. E cumplit, crede-mă, e cumplit să-ți dai seama că „mâine” a devenit „azi”, iar „azi” a fost totuși „ieri”. Zâmbești? Da, am îmbătrânit, am îmbătrânit așteptându-te, așteptându-mi copilăria: știam că va veni, nu că va trece...

„- Da, onorată instanță și voi fi foarte scurt: așadar un cuier din fier forjat, două volume ale „Dicționarului Enciclopedic Ro-

→
mân”, un clește de spart nuci, o păpușă mecanică, o măsură...”

Fraza care mi-a revenit în minte atât de des, aproape obsesiv, am analizat-o cât s-a putut mai bine în luni și ani, în anii care au trecut chinându-mă să-nvăț operațiile cu cifra trei și tot de două mă loveam (vezi, involuntar am schimbat și genul, da, de două mă loveam). La fel cum îmi loveam fruntea de suprafața rece a vitrinelor de unde, oricând îmi putea zâmbi o Adelina.

- Hai mai repede, nu te mai opri atâta! Ce Dumnezeu tot faci? - mă apostrofa mama.

- Stai mai încet c-am obosit mințeam eu, doar-doar o mai puteam zări pe Adelina. Da, pot spune c-am obosit; parcă și tu-mi spuseseși odată c-ai obosit. Vezi, cu toate că se spune că-ți semăn, ne deosebim foarte mult. Și eu am obosit, crede-mă, am obosit cumplit, dar nu umblând, ci așteptând. Oboseala mea e...statică, pe lângă mine se trece, diferența-i foarte mare între a trece pe lângă ceva sau cineva și a simți că se trece pe lângă tine. De fapt, tu ai trecut pe lângă mine într-o zi însoțită de toamnă, în plin centrul din T... Eram de-o șchioapă atunci, în anii când doamna învățătoare aștepta răbdătoare să-i aduc în sfârșit scrise pe o bucată de hârtie inițiala numelui și profesia tatălui. Aș fi putut să te opresc atunci, aș fi motivat cu banala întrebare: „Spune-mi unde lucrezi ca să-i spun doamnei învățătoare”, dar mintea mea de copil a avut un lapsus sau o întoarcere-n timp.

„- ...două volume ale „Dicționarului Enciclopedic Român”, un cuier din fier forjat, o măsură, o păpușă mecanică în valoare de ...”, care, crede-mă, m-a paralizat parcă în plină stradă și n-am făcut altceva decât să mă-ntorc și să mă uit lung după tine. Mulți ani m-a urmărit imaginea aceea a depărtării tale, te făceai tot mai mic, da, în ochii mei te făceai tot mai mic, mulțimea străzii te-nghițise parcă și, din când în când îți mai zăream părul cărunt, până când ai dispărut cu totul din câmpul meu vizual. Observi? Îți vorbesc la trecut cu toate că întoarcerile-n timp mă obosesc cumplit. N-am trăit niciodată real și intens prezentul, ci doar trecutul Pentru mine valoarea prezentului crește, se accentuează numai când devine trecut. Îți spun sincer, intensitatea trăirii trecutului este mult, mult peste valoarea trăirii prezentului. Nu mi-am putut explica niciodată această stare, nici când mă întorceam cu gândul la sala aceea cu ferestre și uși înalte. Poate pe moment mintea mea de copil nu a înțeles mare lucru, dar întoarcerile-n timp, chiar obositoare fiind m-au făcut să gândesc altfel, să văd lumea cu alți ochii. Nu, nu știi că-n ziua aceea cu iz de toporași și liliac scăpasem pentru o secundă din mâna sigură a bunicii și mă amestecasem printre cei care intrau în sală. Știam că acolo intraseși tu, intrase mama și cam demult. Mă învățisem de colo-colo prin fața ușii neînțelegând de ce trebuia să stau eu afară. Intrasem totuși

timid, mă lipisem de un perete și rămăsesem așa, cu privirile agățate de „rochiile” alea negre. De ce nu mi-ai spus că aici este teatru, de ce egoismul vostru nu mă lăsa să văd și eu piesa? Cât de mult vă certasem în gând pentru lipsa voastră de-acasă din ultimele luni! Aha, așa, deci, aici veneați... și fără mine. Nu înțelegeam prea mult atunci, parcă se vorbea într-o limbă necunoscută mie, dar ți-am spus, întoarcerile-n timp m-au făcut să împart firul în patru, în șase, în opt, să iau ceea ce cred eu de cuviință și să-mpletesc imagini trecute, prezente, care se pare că dau realul piesei pe care eu nu o prea înțelegeam.

- Ați luat la cunoștință inventarul, acum vă rog să semnați și să dați curs procedurii - ți se adresa bărbatul din mijloc.

- Nu pot să semnez nimic, d-nule președinte. Refuz să semnez un inventar incomplet, din care au fost omise obiecte existente în casă, obiecte care măcar nici n-au fost evaluate. Nu este un partaj echitabil, d-nule președinte.

- Aveți aceste obiecte existente în casă pe care doriți să le adăugați prezentului inventar?

- Bineînțeles, - și zâmbetul tău jovial, insinuant, dezarmant chiar îl zărisem pentru o clipă.

- Vă rog să le numiți pentru a fi incluse aici și să semnați.

- Da, onorată Instanță și voi fi foarte scurt: o măsură de televizor, două volume ale „Dicționarului Enciclopedic Român”, un cuier din fier forjat, un clește de spart nuci, o păpușă mecanică, un suport de flori... - adăugaseși tu.

- Atât?

- Da, domnule președinte.

De ce i te adresai tu cu „domnule președinte” bărbatului în rochie neagră nu înțelesesem atunci, dar acolo era vorba de Adelina, de Adelina mea pe care o promisem în dar de la tine când te-ntorsesseși odată dintr-o delegație.

- Îți place? - mă întrebasesi

- Pot să dorm cu ea? - te-ntrebasesm la rândul-mi.

- Faci cum vrei tu, doar e a ta.

Da, e a mea, așa ai spus atunci, acum ce căuta ea aici și de ce nu mă lăsase bunica să intru. Trebuia s-o aducem și pe Adelina?

M-am apropiat de mama și am tras-o de mână.

- Trebuia să venim cu Adelina, mamă?

- Ce cauți tu aici? De ce n-ai stat afară? - și luându-mă de mână a întredeschis ușa.

Am simțit degetele slabe și reci ale bunicii trăgându-mă după ea în stradă.

- Ți-am spus să stai cu mine, când Dumnezeu ai intrat?

Traversasem în parcul din apropiere și ne opriseam în fața leagănului care altădată îmi plăcea atât de mult.

- Poftim, poți să te zbenguiești cât dorești acum, dar nu în sală.

- Nu eu m-am jucat acolo, i-am răspuns printre lacrimi. S-au legat de Adelina, dar nu le-am spus nimic, de ce mă cerți?

Nu, n-ai mai venit de-atunci, de fapt mă obișnuisem cu absența ta. Adormeam foarte târziu în fiecare seară, mi se spunea că ești plecat în delegație și nu știu cum se făcea, dar trenul tău avea mereu întârziere. Dimineața, însă, ochii înroșiți ai mamei poate de plâns, poate de nesomn îmi demonstrau altceva. Nu te-am mai văzut decât o singură dată, nu te-am întrebat și nu te voi întreba de ce „ale noastre” deveniseră „ale tale” și „ale mele”? Pe Adelina o lăsasem într-o noapte să cadă de la înălțimea etajului patru, iar imaginea rochiilor negre din sala cu ferestre înalte a persistat mult timp. Mult, mult timp n-am mai suportat în preajmă vreo păpușă cu toate că auzeam deseori rudele vorbind: „Doamne, parcă n-ar fi fetiță! Dar uite ce păpușă frumoasă ți-a adus tanti Coca!”

Tanti Coca era tanti Coca, eu eram eu, iar pe Adelina nu putea să mi-o mai aducă nimeni. Sau știi eu? Poate am fost prea dură cu Sergiu! Gestul lui nevinovat a găsit la mine o interpretare neverosimilă, am încercat să-l împac un pic, i-am atins ușor obrazul, i-l simțeam fin, grimasa caracteristic masculină însă m-a speriat. Mi-am retras repede mâna, doream să fug, să dispar, să mă fac nevăzută în acele clipe. Crede-mă, trebuie să mă rup de imaginea ta, de acea cifră trei nu, nu mai am nevoie de trei, se pare că acum doilul îmi va fi prielnic și cred că dacă mai stau mult aici, va trece și el pe lângă mine. N-o să mai știu adunarea, înmulțirea cu doi, da, trebuie să fac ceva, să... da...

- Ce faci, unde pleci?

Stau de aproape douăzeci de minute în bucătărie cu pardesiul pe mine și... Da, deci oare cât ai spus tu? Două sute de lei, parcă, nu, așa spuseseși.

- Îți eram datoare, ia-i te rog!

- Ce sunt banii aceștia? Cu ce-mi erai tu datoare?

- Sunt banii pentru Adelina. Ai uitat-o pe Adelina? Nu-ți spune nimic numele acesta : A-D-E-L-I-N-A?

Am închis ușa și nu mai știu cui: ție, Adelinei? Dar crede-mă, trebuie să mă rup de imaginea asta care a persistat prea mult timp, am trăit prea mult în trecut, se pare că-mi scapă prezentul printre degete.

*

- Știam că vei veni, înțelegi? Știam.

- N-aveai de unde ști.

- E singurul loc unde devii și te simți TU, înțelegi? Singurul. De trei zile vin aici, de trei zile-mi spun că nu le vei lăsa să dispară toate.

Îi simt degetele strângându-mi-le ușor, atingându-mi fugar obrazul.

- Hai să-ți arăt, cred că sunt ultimele care mai rezistă pe ram.

Da, magnolia, magnolia aceea albă, singura și ultima verigă a copilăriei mele rezistă încă.

Adrian BOTEZ

A fi liber și stăpân

...mereu mă uit în urmă - și greu recuperez - mă uit - eu pe mine însumi - întârzii enorm (ceasuri, veacuri, eoni - și câte inerte - sau vinovate de totală imprecizie - proteice forme!) - și ce greu și incert mă lipesc eu de mine - „eu” ce-am fost - atât de greu se târăște prin ceața de vremi - spre a se firav cu totul nesigur - întâlni într-un port înbeznat - cu „minele” clipei de-acum - stană seacă - frustrat așteptătoare - sfînx golit de-orice noimă bătrână ori vrere - de-orice tresăriri de visare...

...și tot nu am încredere - și tot nu pot fi convins că eu și cu mine suntem o ființă - indiferent de răbdarea-așteptării: între noi persistă o spărtură - o enormă prăpastie de nonidentitate umilintă - de frică - angoasă veșnică spaimă de toate și înstrăinare de tot

mă simt - într-una - câine-nlănțuit și-alungat și-absurd sălbatic bătut - gata greșos să se gudure - pe lângă cel din umbră care - încă nu i-a sfărâmat țeasta - atunci când așa i-a venit - pur și simplu - înfuriindu-se mistic - din senin și tiran

...de ce să trebuiască - terorizat și umil - în stînga și-n dreapta - prin beznă - să tot mulțumești cuiva monstruos - violent ca seismul - mut și atât de bogat arhivar catastrofei - terifiant de bine ascuns? - ...de ce să existe - mereu - un mai sus decât „tine” și un mai „tine” decât reușești tu să fii și să știi vreodată - de ce - mereu - să te rogi - de ce nu poți fi liber de groaze și - asemeni zeilor splendid - stăpân peste

soartă - să fii?

...când mă spăl în cadă - și simt în palmă - săpunul întreg - lunecos - plin și oval - îmi zic: „dacă aș trăi până când se va subția săpunul ăsta - să se facă așa - cât un solz - iar eu - sub solzul lui - în Pește să mă preschimb - și să lunec spre Marea Liniștii Veșnice” ...apoi când scot dopul cadei - să dau afară lăturile trupului meu - și simt cum - vorace - gaura de scurgere îmi trage și-mi sugă - cu întunecată desfătare îmi aspiră degetele de la picioare - vâltorii murdare - învârtite spre josul cel mai de jos - îi șoptesc și-i rostesc - cu amărăciune nostalgică - parcă-n descântec pe dos: „nu - nu voi mai ajunge la vârsta Solzului de Săpun - și nu voi mai fi preschimb în eliberat spre - amețitoare - mările cerești Pește...”

...uite așa-mi fac de lucru - jocuri cretine cu Moartea - în fiecă final de săptămână - jocuri cu superstițiile durabilității făpturii mele sesizabile - vizibile - și mi-e ciudă pe mine - cât de fraier - cât de exasperant de fragilo-friabil mai sunt și nu știu cât chiar rămân *

...stînd sub frunzar de salcâm - privesc în sus - atât de sus - cum se străluminează creștelele copacilor - în amurg - și ascult păsările cele fără de griji - cum zburătăcesc drept spre lumină - cotropitoare umbre de fulgere neînduplecate - mai vii decât viața: „cât de liberi sunt copacii - cât de insuportabil degajate sunt păsările ... - ...eu eu - oare eu ce pot face - să simt - cât de cât că nu atîrn - rob - de nimeni - că sunt rege și prinț - amețind de vâltorile

stelare-ale cerurilor - stăpân desăvârșit - deci - peste Mine-Cel-Veșnic? - ...cum oare să duminic și să scuip de pe buzele mele - murdare de spuza timpului soartă și jug de vedere orbită veghere?”

...știu acum - fără de greș știu - că numai de voi lepăda greul lutos al trupului - de pe umeri - și-mi voi smulge picioarele din soclul stîncos al pământului - și le voi dezlega de întunecat - blestemul labirintului și al înmulțirii - al vieții pitite - încovoiate - puite și-ncârligate prudent - agățate cu degete și cu dinții de degete - printre șoaptele meschine de ierburi și pânzi de paing - doar dacă Demența Zborului Fără De Formă Ori Scop - o voi crește în nemernică taină - copil de vâpaie al inimii mele - nimănui și cu nimic zălogite - doar când - mut de minune și zbor - voi uita să mă numesc - cumva - pe mine și să mă strig - cândva - da atunci când-fără-de-gînd - în El Ca În Nou Strai De Mine - mă voi umili - rază în soare topită - gheață delirând în ghețarul sublim - atunci abia - eu cel desăvârșit liber - desăvârșit Eu-Fără-De Mine voi fi - într-o mărț - mărțea de tot Nebunie: Singurul - Cosmic și Veșnic - EU

...translucid - precum avîntul de zbor - înțger fără de vizibilă aripă ori pană - ori vinovată voință: extaz - deschis precum - mistic Corola de Crin - fără amintiri ori destin - toropită privire în cele patru genuni răsărituri - și-atât!

...și El nu se uită-napoi - peste umăr: „și a văzut Dumnezeu că e bine - ...și a fost seară - și a fost dimineață: ziua a OPTA ESTE!

George BACIU

Versuri

STAU DEASUPRA

Stau deasupra mea
și mă atârâ de privirea cerului,
ca o frunză cu schelet de viscol,
în ultima înserare a trunchiului.

Mă umblă neuitarea,
abia trezită în sunetul mâinii,
cu tropot de tâmplă păgână.

Tăcerea hăituită-a țărâni,
cu dezmăț de tine mă-ngână.

Stau pe neînțelesul șoptit,
al depărtării ce mă duce la tine
și aerul foșnit al rugăciunii,
în genunchi m-a izbit,
sângerându-te-n mine.

Stau deasupra mea,
înfîpt în igrasia cuvintelor,
ca un scâncet cuibărit într-un vânt,
pe raftul cu chip de gând,
din camera instinctelor,
cu care te-am iubit cândva,
murit picurând...

TOAMNA MĂ ÎNCONJURASE

Toamna mă înconjura cu nările,
sforăind în prelungirea târziului.
Frunzele loveau cu suflul cărării
pe care ți-am jefuit mirosul viului.

Îmbrățișările stăteau despuiate,
roase de tăcerea din glezna ochiului.
Mi-ai întins sânii, ca pe două mere furate,
să le rog dimineața cu mătăniile trupului.

Toamna mă prinsese cu palmele,
plouându-mă pe ramurile tale fără pântec,
și m-am întâmpat să mă inunde departele,
cu care mă chemi, într-o fărâamă de cântec.

LEMNUL DIN MINE

Lemnul din mine te sună-n silabe,
cu margini zimțate și țipăt pustiu,
veșmântul din palma cu care m-adii,
îmi sfâșie năvala gurii cu care te știu.

Lemnul din tine s-a frânt ca o rană,
înfîptă-n genunchiul din umărul drept,
mai susură ciobul lunii, căzut nătâng,
la țărnul mut al gândului cu care te-astept.

SUNT FOȘNETUL

Sunt foșnetul unei toamne târzii,
pitit în buzunarul chipului tău,
într-un strop de-ntâmplare mă ții,
pipăindu-mi răgazul dintre mine și eu.

Sunt foșnetul unei toamne târzii,
pribegit pe gulerul întregului tău,
ai umbra de frunză cu nervi ruginii,
uitată-n copacul lăuntrului meu.

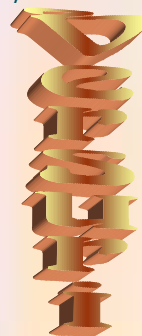
MURISE AȘA

Murise așa,
neîntâmpată,
ca o fată,
cu coapse de șa.

Murise așa,
spre mine mînată,
ca o erată,
a tăcerii din ea.

Murise așa,
decapitată,
ca o pată,
pe lacrima mea.

Ștefan Radu Mușat

Să urci cu mine prin iubire ...

Îmi lunecă mâna de pe umărul tău
căutându-ți palma să te simt aproape
și acoperim timpul cu mâinile pierduți în clipe
stele se aprind pe rând în ochii tăi
și ești mai strălucitoare decât roua
în spicul ierbii un petec de cer în ochii mei
să urci cu mine prin iubire
și ne vom regăsi de fiecare dată înfloriți
în ramul celui alt înălță-te cu mine în iubire
străveche metaforă a luminii
și nu vom scormoni vreodată edenuri în țărână
țărână suntem noi la fel de trecători ca vântul
printre flori nu vom întina Lumina și nici vreodată
îngerii ca să purtăm corolă de minuni
minunea suntem noi și năzuim spre infinit
cu brațele deschise către cer...

Amânarea de a iubi

Tresare vremea în vânt nelegiuit și niciun semn
nu-mi tulbură atâta neputință,
și am privit cum toamna cade galben în păcat,
și traversează demn spre alte dimineți;
urcă și mută inima de piatră
într-un blestem fără cuvânt al zilelor
care ies din soare.
Tăcerea îmi macină adâncul
și rămân străin chemării tale,
respirând în fiecare clipă cu teama de eșec
În vara cu drumuri bătătorite de țărână,
nu am avut atâta demnitate să privesc
răbdarea soliei ce nalță către ceruri o mână
a renunțării la singurătate;
așa aș fi deprins învățătura să iubesc
prima natură a vieții, să nu mai trăiesc
în lumea cu anotimpuri de împrumut,
adânc să mă căiesc
în zilele jilave, crescute din pământuri...
Și am privit cu atâta neputință în delăsări,
nelegiuit, lăsându-mi nopțile să umble
prin nimicuri; surâsul tău
l-am îngropat în albul neclintit al iernii
să nu mai fie suferință, iar amânarea
de a iubi a întunecat așteptarea
între două inimi și m-a îndepărtat de tine;
m-am înfățișat apoi dinaintea unui mâine ca un
veșnic călător pe drumuri care duc
spre nicăieri cu o iubire care strigă în mine,
și vinovățiile ascunse mi s-au lipit de suflet

Valentin NICOLIȚOU

STRĂINUL

Pe tatăl meu nu l-am cunoscut niciodată cu adevărat. Și asta pentru că l-am văzut doar de două ori în viață, la niște vârste și împrejurări care nu mi-au permis să-l păstrez prea bine în memorie. Prima dată l-am văzut la o vârstă fragedă, pe timpul războiului, cred că aveam trei ani pe atunci și amintirea lui n-a rezistat prea bine timpului, imaginea estompându-i-se în mintea mea în anii următori până la anulare. Mi-amintesc doar că sosise la noi acasă un militar, cu pieptul plin de decorații, care m-a luat în brațe și m-a sărutat, avea o barbă aspră și țepoasă, iar mama îmi tot spunea: „e tata, pupă-l, e tatăl tău!” Apoi a plecat din nou, pe front, iar peste vreun an mama a primit o înștiințare și a plâns mai multe zile la rând aprinzând prin casă multe lumânări și spunându-mi că tatăl meu nu se va mai întoarce niciodată. După terminarea războiului i-a făcut înmormântare și i-a ținut parastase timp de șapte ani. În mormântarea, mi-o amintesc mai bine căci aveam pe atunci vreo șase ani, a fost foarte simplă și nemaivăzută prin părțile noastre fiindcă mortul lipsea, fusese dat dispărut, iar cortegiul funebru, având în frunte o cruce cu numele lui, câțiva prapuri și colacii legați cu prosoape, era compus dintr-o lume pestriță la înfățișare, în care doar mama și preotul erau îmbrăcați în haine negre. Mai târziu numele tatălui meu a apărut pe placa unde erau trecuți eroii din al doilea război mondial și, de două ori pe an, noi pionieri depuneau coroane de flori și rosteau angajamentul solemn în fața plăcii comemorative.

Din acest motiv toată copilăria și adolescența mea au fost strâns legate de prezența mamei, de grija ei pentru ziua de mâine. Munca de dimineața până seara târziu, gătea, spăla, aducea apa, tăia lemnele și făcea focul în soba de teracotă, hrănea porcul și păsările. Încă din primii ani de școală începusem s-o ajut în gospodărie pe cât puteam. Deoarece indemnizația lunară ce o primeam, ca văduvă și orfan de război, abia ne ajungea pentru a cumpăra câteva pâini și două-trei sticle cu lapte a fost nevoită să-și caute de lucru. Mai târziu mama s-a măritat cu un vecin, muncitor la combinatul din oraș, care rămăsese văduv

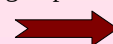
de vreo doi ani. Tatăl meu adoptiv era un om harnic și priceput în toate și avea o casă mai mare decât a noastră. Era plin de atenții față de mama și față de mine, așa că în scurtă vreme ne-am mutat la el, iar în casa noastră au intrat să stea cu chirie niște rude de la țară. La început, tatăl meu vitreg mi-a fost indiferent, deoarece mă lăsa să mă descurc singur, cu preocupările mele, cu învățătura și lecturile. Eram bucuros pe independența mea, dar în multe situații dificile, în lipsa unui tată adevărat, trebuie să recunosc faptul că tatăl meu vitreg m-a ajutat întotdeauna, cu tact și blândețe, să le rezolv corect. Și așa am ajuns la vârsta de 14 ani, când am dat examen și am intrat la liceu. Viața mea s-ar fi derulat în continuare în același mod monoton, fără să-mi pună probleme deosebite, dacă într-un sfârșit de vacanță, pe la începutul lui septembrie, mi se pare, nu aș fi fost martorul unei întâmplări ieșite din comun.

Eram singur, stăteam pe prispă și citeam un roman de Jules Verne. Mama era la fabrică, iar tata, harnic cum îl știam, își găsisse de lucru pe undeva prin curte sau prin grădina din spatele casei. La un moment dat m-au trezit din reveria lecturii câteva ciocănituri în poartă. Tata s-a dus s-o deschidă și am văzut, intrând, cu pași nesiguri, un om desculț, îmbrăcat cu haine rupte și murdare. Un cerșetor, credeam, dar nu un cerșetor obișnuit, asemănător celor pe care îi vedeam prin oraș, cu ochi și priviri șirete, ci unul obosit, bolnav, abia târându-și picioarele, cu ochii duși în fundul capului și privirea tulbure. Parcă tremura tot timpul de frig, deși afară era încă o vreme plăcută, iar soarele toamnei ardea destul de tare.

După moartea primei neveste, tata rămăsese cu un obicei: dădea de mâncare la toți cerșetorii și oamenii nevoiași pe care îi întâlnea sau care îi băteau la poartă. Și atunci a procedat la fel. Mi-amintesc că l-a chemat pe străin în bucătăria de vară, l-a ajutat să-și scoată zdrențele murdare, i-a adus apă să se spele, i-a dat câteva haine și niște ghetă vechi de-ale lui, apoi a încălzit mâncarea și i-a pus să mănânce. Mie, figura străinului poposit în casa noastră nu-mi plăcea, ba chiar îmi

produceau un sentiment de spaimă de neînțeles, combinat cu milă. Era numai piele și os. Pe față avea câteva pete vineții, iar pe mâini niște bube. De câte ori ducea lingura la gură, mâinile îi tremurau, picăturile de ciorbă i se prelingeau de pe bărbie înapoi în farfurie, iar mărul lui Adam, ascuțit, i se mișca în sus și-n jos pe gâtul slab tras parcă de o sfoară. După ce a terminat de mâncat și-a făcut semnul crucii și a început, deodată, să plângă, așa cum plâng de obicei bețivii după ce au întrecut măsura. De fapt, tata îl întrebase de unde vine și unde se duce și atunci străinul izbucnise în plâns. Dar străinul nu băuse și, după un timp, și-a șters lacrimile și a început să vorbească. Vorbea cu greutate, cu multe întreruperi, căutându-și cu grijă cuvintele și opintindu-se, parcă, ori de câte ori le rostea. Venea dintr-un ținut de departe. Rostea nume de oameni și de locuri necunoscute mie. Muncise, pe rând, mai întâi într-o mină de cărbuni, iar apoi, timp de mulți ani, nici nu le mai știa numărul, într-o carieră de piatră. Amesteca cuvintele românești cu alte cuvinte din limbi necunoscute. La un moment dat l-am auzit rostind și câteva cuvinte rușești, pe care le-am identificat mai ușor deoarece începusem să învăț, la școală, încă din clasa a IV-a, această limbă. Povestea că moartea secerase viețile multor oameni, dintre miile de prizonieri pe care îi întâlnise la sosirea în lagăr, în ultimul an rămăseseră doar o sută dintre care și opt români. Mi-amintesc destul de clar vorbele lui și acum, după atâția ani.

„...Cu vreo lună în urmă, trei gardieni însoțiți de cămile ne-au scos din lagăr și ne-au mănănat pe jos, prin nisipul deșertului, cale de zeci de kilometri. Seara ne culcam sub cerul gol pe nisipul rece, iar dimineața îi îngropam pe cei morți și ne târam mai departe. Într-o seară am ajuns la o linie de cale ferată unde ne așteptau două vagoane pentru transportul vitelor și o locomotivă. Acolo ne-au dat câteva pâini și ne-au umplut bidoanele cu apă, apoi ne-au urcat în vagoane și au închis ușile pe dinafară. Am mers cu vagoanele acelea multe zile și nopți, prin meleaguri pustii.

Priveam printre scândurile vagonului și nu vedeam nici o suflare de om, doar terenuri nisipoase și piatră. Aproape toți eram bolnavi, iar mulți sufereau de plămâni din cauza condițiilor neomenești în care lucraseră atâția ani. Aerul împutit din vagoanele închise ne otrăvea și mai mult sănătatea. Într-o noapte, când trenul a staționat într-un tunel plin de fum, au murit foarte mulți sufocați. Au urmat câteva zile și nopți de iad, când am stat cu morții lângă noi, în vagoanele închise, bătând cu pumnii în obloane și cerând ajutor. A treia zi ne-au deschis, în sfârșit, ușile, ne-au scos afară și ne-au numărat. Rămăseserăm în viață vreo zece oameni printre care și doi români: eu și un oltean din Gorj. Ne-au urcat pe toți într-un alt vagon, ne-au dat câte o pâine și apă și ne-au trimis mai departe. Unde, nu știam, dar începusem să bănuim că în curând vom fi cu toții liberi, vii sau morți. Trenul circula acum între localități numai noaptea, iar pe timpul zilei staționa în câte o haltă necunoscută, unde nu era țiipenie de om. Într-o noapte, după ce ne-am oprit, locomotiva a plecat și ne-a lăsat singuri. Nu se auzea nici o mișcare, nici un sunet din afară, doar horcăitul obișnuit al muribunzilor. Pâinea și apa ni se terminaseră demult. Am bătut cu pumnii și picioarele în obloanele vagonului până ce am obosit. Dimineața niște lucrători de la calea ferată au auzit strigătele noastre și au deschis vagonul. Și-au făcut cruce văzând în ce hal arătam amândoi. Am coborât. Nu ne venea să credem că suntem liberi și ne-a trebuit multă vreme să ne treacă buimăceala și să înțelegem că am ajuns acasă, printre români. Gardienii nu mai erau nicăieri. Prietenul meu, gorjeanul, a coborât încet din vagon, s-a uitat de jur-împrejur. A încercat să zâmbescă, a dus mâna la piept și a căzut fără suflare. Soarta a fost nedreaptă cu el. Rezistase unsprezece ani în lagăre, dar murise după ce respirase câteva minute de libertate în țara lui..."

Povestirea mi s-a părut în clipa aceea incredibilă, dar tata continua cu întrebările și străinul se chinuia să-i răspundă făcând eforturi tot mai evidente pentru a respira normal. Trăgea aerul cu gura larg deschisă, pieptul i se umfla și auzeam un fâșâit prelung. După câteva minute de repaus a continuat să povestească.

„...Rămăsesem singur pe peronul unei gări de lângă graniță. Acte, bani și haine nu aveam, doar niște zdrențe murdare. Oamenilor care mă întrebau ce e cu mine le spuneam că vin de departe și vreau să ajung în localitatea asta, unde am avut cândva o familie și niște rude. Unii m-au crezut și m-au ajutat, mi-au dat câte ceva de mâncare și de îmbrăcat, dar

alții nu m-au crezut. M-am urcat într-un tren fără bilet, dar m-au aruncat din vagon un ceferist și-un milițian, spunându-mi că lumea e plină de vagabonzi ca mine care pot merge foarte bine și pe jos. Am găsit apoi un tren de marfă staționat într-o gară și am venit cu el până aici, ascunzându-mă de controalele din gări sub niște prelate umede. Unii mai miiloși m-au îndreptat spre un azil de bătrâni, spunând că poate acolo mă vor primi fără acte, dar eu am vrut să-mi văd mai întâi casa și rudele. Acum sunt aici, dar n-am întâlnit încă pe nimeni cunoscut și nici rudele, dacă mai există, încă nu știu că am venit...”

Se opriase iarăși din povestit pentru că-l podidise, deodată, o tuse prelungă, hârâitoare, care nu se mai oprea, tăindu-i respirația. Tata i-a adus un pahar cu apă, dar străinul a început brusc să scuie sânge. Horcăia și scuipa flegme de sânge roșu-deschis gâfâind. Am anunțat salvarea care a venit, l-au luat pe o targă și l-au dus la spitalul de urgență. N-am mai putut afla nici cum îl chema, nici cine îi erau rudele. Când a venit mama de la lucru tata i-a povestit pe larg toată întâmplarea. A doua zi, dis-de dimineață, s-au dus amândoi să-l vadă la spital. Străinul murise în timpul nopții și corpul i-a fost mai târziu incinerat, așa cum se procedează de obicei cu cadavrele persoanelor necunoscute, nerevendicate de vreo rudă. Dar înainte de incinerare cadavrul a fost fotografiat și măsurat, i s-au luat amprente și i s-a determinat grupa sanguină, iar cu datele astfel culese s-a întocmit un dosar care zace cred, și acum, pe undeva, printr-o arhivă.

Peste puțină vreme am început primul an

de liceu și aproape că uitasem povestea aceea neplăcută, dar într-o noapte, târziu, am auzit, fără să vreau, o discuție între mama și tata. Treceam prin holul dintre camere, ei țineau de obicei ușa deschisă și i-am auzit discutând ceva în contradictoriu. Fără să-mi dau seama, m-am oprit să-i ascult. Mama îi spunea să nu mai insiste, iar tata îi reproșa, pare-mi-se, ceva. După un timp am înțeles că era vorba despre străinul care venise de departe și murise în orașul nostru, fără nume, fără o cruce la capăt. Tata susținea că nu procedaseră corect, că străinul ar fi trebuit să fie recunoscut de rude și îngropat sub crucea din cimitir a tatălui meu, dar mama nu era deloc de acord cu această idee. Printre argumentele ei am reținut că tatăl meu avea numele trecut pe tabloul din cimitirul eroilor din cel de al doilea război mondial, că pentru ea și pentru mine, ca de altfel și pentru toți cei care l-au cunoscut în tinerețe, tata murise ca un erou pe câmpul de luptă și lucrurile acestea nu mai puteau fi schimbate. Ce impresie ar fi făcut în oraș înmormântarea unui necunoscut, acum, sub crucea din cimitir? Ce s-ar fi făcut ea dacă cineva i-ar fi cerut să restituie statului banii primiți de-a lungul anilor ca ajutor pentru văduve și orfani de război?

Atunci am înțeles, într-o străfulgerare, că străinul, care ne vizitase, în ultima lui zi de viață, fusese tatăl meu adevărat și că avusesem șansa nesperată să-l aud și să-l văd pentru a doua oară fără să-l fi putut recunoaște.

Mama și tatăl meu vitreg nu au știut nici odată că în noaptea aceea am aflat cumplitul adevăr care m-a marcat pentru tot restul vieții.

Jan Vermeer - Proxenetă

Libuše ČAČALOVÁ, Ivan WIERNISCH, James FREEMAN, Joseph JOSEPHIDES
(Anglia)

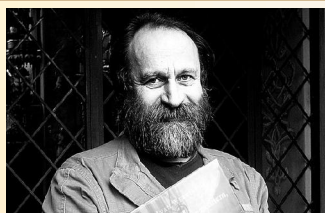
versuri

Libuše Čáčalová (n. Mikulov, Moravia, 1950) a absolvit Universitatea Masarzk din Brno. A compus mai multe volume de poezii, s-a mutat în S.U.A. în 1967, locuind în prezent în Clifton Park, New York. Poeziile sale, *Intuiție*, *Visând la Moravia* și *Vestirea iernii* au fost publicate în volumul *Povestiri din Praga*.

Vestirea iernii

am cunoscut amurguri la
sosirea iernii
când cerul e atât de palid
un chip de nerecunoscut
pământul atât de întins
de parcă Dumnezeu l-a scăpat din mână
prăbușindu-se într-un abis
prea adânc pentru a căpăta contur
apucată de junghiuri subite
inima neatinsă
nu s-a crăpat încă de ziuă
să dureze cât mai mult noaptea
înăbușitoare
să nu sosească zorii
ne spunem rugăciunile
întru nesfârșirea nopții

Ivan Wiernisch (n. Praga, 1942) a publicat peste douăzeci de volume de poezii. În 2005, Michigan Slavic i-a publicat volumul, tradus în engleză, intitulat *În grădinile cu păpuși - Poeme alese 1963-2003*. Poezia sa, *Mimoza*, tradusă în engleză de către Toby Litt, a fost publicată în volumul *Povestiri din Praga*.

Mimoza

Primăvara mea - un struț
întinzându-se cu pași mari,
La nord de noi
Un mănunchi din penele-i ușoare
Flutură în mâini nesigure.
La noi, primăvara e întâmpinată
Doar de o sărmană salcie.
Iar degetele mele nerăbdătoare
Se mănăscă cu polenul galben;
Cerșetorul cântă,
cu mâna plină de pulbere aurie.
În Boemia, sărmanii sunt întâmpinați doar
De o sărmană salcie.

James Freeman s-a stabilit în Cehoslovacia în 1993 pentru a scrie, întrucât este un oraș fermecător și necostisitor. Liniștea și frumusețea orașului l-au captivat, determinându-l astfel să rămână. Poeziile sale, *Niciun tramvai nu duce la Kacerov* și *Cortine de fier noi* au fost publicate în volumul *Povestiri din Praga*.

Cortine de fier noi

Trei costume
pe un șantier praghez
măcelarul
brutarul
agentul imobiliar
Gesticulând, ciripind precum păsările
privind bunurile materiale înălțându-se
cu aripi-grindă de oțel
Un sudor ceh aruncă o privire,
rânjește și scuipă
Privirea-i nițel piezișă

Clasa muncitoare contemplând
capitalismul
blugii muncitorilor calificați uzați de vreme
batjocorind dungile fine
Iar toată lumea știe că riscul există
numai acolo unde se crede a fi.

Aceste poeme sunt
traduse în cadrul Proiectului
Internațional Poetry PRO,
coordonat de Lidia Vianu, Director
al Masteratului pentru Traducerea
Textului Literar Contemporan -
Universitatea din București,
<http://mttlc.ro>

Traducere de
Alexandra Munteanu,
masterand MTTL

MTTLC
Masteratul pentru Traducerea
Textului Literar Contemporan

Joseph Josephides (n. Cipru, 1966) a compus o piesă de teatru (2005), trei volume de poezii, precum și un volum de traduceri ale poeziilor lui Neruda și ale poezilor medievali chinezi (2006). Poezia sa, intitulată *Fereastra Karlovivari*, a fost publicată în volumul *Povestiri din Praga*.

Fereastra Karlovivari

Întinde mâna și deschide fereastra,
poate o rază de soare va pătrunde,
în zigzag,
reflectându-se,
poate o stea aducând
o schimbare.
Deschide fereastra,
poate o persoană zorită
va arunca o privire,
o fată frumoasă picurată de ploaie,
o mamă pustiită care și-a pierdut copilășul.
Deschide fereastra,
poate mingea copiilor
va răsună a vocile lor
poate se va cocoța
pe o creangă încovoiată, o pisicuță.
Deschide fereastra,
chiar de un firicel de colb,
ori grindina se va năpusti înăuntru,
o umbră, sau umbra sa, două
umbre într-una,
sau chiar o umbră adumbrind
o alta.
Deschide fereastra,
chiar dacă orașul a adormit,
chiar dacă orașul s-a stins din viață,
chiar dacă nimic nu dezvăluie
care dintre cele două.
Întinde mână și deschide fereastra
pentru noi.
În locul său se va găsi un tablou
agățat, privindu-ne ținută, fără glas.
Măcar ne va umple peretele gol.

Florica BAȚU ICHIM

Poeme în proză

Mașina de calcul

Mașina rămăsese blocată la numărul trei. Mâna-mi atârna pe birou, spatele s-a răstignit pe scaun, privirile evadează pe geam: Pe strada asta au murit toți pomii - nu, nu încercați să o prindeți - las o mână pe dosarul albastru și dosarul se face o bucată de cer - ridic mâna de pe birou și biroul se face carne de fag - privirile mele aleargă spre alb - clădirea cea mare a fost văruiată - var - privirea mea aleargă spre var - apă și var - privirea se evaporă odată cu apa - clădirea cea mare cu geamuri maro - maro pun un vis peste geamuri și geamurile se fac bucăți de drum, cineva întreabă o cifră, geamurile se fac bucățele de drum, geamurile se fac bucățele de drum, geamurile se fac bucățele de drum...

Mașina rămăsese blocată la numărul trei.

Nimic

Nimic nu mai are importanță - undeva bânțuie o muzică - camerele în care se cântă ar trebui închise ca orașele în timpul holerei. ...undeva, într-o cameră pe care nu am pipăit-o, un băiat ascultă muzică...

Florica Bațu PETALA INFINITULUI ALB

ALBATROS

Timp de o pagină mă voi gândi la el, „des bonnes chances, cheri...”

Condica de prezență a fost ridicată - de ce nu mă duc, de ce nu fug? - timp de o cameră mă voi gândi la el.

...întind mâna pe marginea camerei - camera e prea lungă pentru palmele mele. Îmi aștern plecările pe parchet - parchetul e prea lung pentru tălpile mele. Îmi aștern chemările pe tavan - tavanul e prea lung pentru privirile mele. Alunec pe marginea lui ca într-un coșciug, în carii nu au făcut, încă, nici o ieșire...

Frica

Mi-e frică să scriu - cine știe? - s-ar putea să privesc în mine adânc - poate mult prea adânc pentru cel care sunt, poate mult prea intens pentru a putea privi, poate mult prea intens pentru a mă putea accepta. Mi-e frică să scriu - cuvintele vor veni singure, fără să mă pot opune, fără să pot invita. Sau, poate nu vor veni ele - cuvintele mele - vor veni umbrele lor, va veni simetricul de negru al vocalelor mele sau, poate, cuvintele albe rostogolite în mine se vor întoarce cu noaptea - napoi... Și totuși... nu știu: poate s-a deschis undeva o fereastră, sau poate un melc se năștea pentru noi?

... coboram dincolo de noapte și dincolo de frică, dincolo de mine, spre eu de lumini...

Zbucium

Uneori simți nevoia să pleci - să fugi undeva în afară de ziduri și străzi, în afară de gând și întrebare. De fapt nu știu precis dacă voiam să plec pentru a uita sau tocmai plecam pentru a înțelege mai bine. Nu știu, aceste străzi, aceste clădiri care-mi deveniseră prieteni, în dimineața aceea începeau să mă încurce - o zi într-un an - anul trecut, în ziua aceasta un băiat mi-a dăruit o floare de tei - el nu știa, un, el nu știa nimic, dar pentru mine floarea de tei a fost... Există zile de gol, există zile - negre ce înfrâng o spirală... atunci, atunci... Nu știu. Atunci trebuie ceva, ca o floare de tei, să putem începe din nou...

Bătrânul venise cu mine - nu știu de ce, dar luasem bătrânul acela cu mine, există și în el

o-ntrebare? Tulpina cartofului tânjea înspre sus - frunzele mici de plantă ciudată - am mângâiat o nervură, apoi... gândacii de colorado - nu, nu ar fi rău să iau cinci gândacii de colorado (am acasă un copil care strânge gândăcii...) . E mai bine uneori să stai printre plante - la frunza aceasta uiți tot ce vrei, la frunza a doua îți amintești precis, apoi în nervură. Și din nou, și din nou... Dacă vrei, poți să treci la trupuri de grâu, dacă vrei, la frunzare...

„Nu ați vrea să vedeți...?”

Orbul a venit mai aproape. Da de ce nu, ar fi interesant să vedem... Ce? Orice, numai să fie altceva, orice altceva, decât tot ce știm, acel „ceva” pe care privindu-l să uităm tot. „Veniți să vedeți...” și orbul a luat-o înaintea biserica - vas și iarbă în cer. Culoarele... cât de ciudat, căldura se juca în nuanță, mi-aș fi dorit un zbor. Și sens. Și tăceri. Și dor albastru... „veniți să veniți” - orbul ne-a dus mai departe - O! camera aceea ciudată - ciudatul acela de frig! Nu. Nici orbul nu intrase vreodată aicea, dar eram trei și-ar fi vrut. Poate aștepta un răspuns de la noi? „...aici...”

Nu a mai fost vorba de zbucium. Orbul tăcea, așteptând să-i vorbim, bătrânul plângea în hohot de vreme. Nu știu. Nu aș putea să explic. Încercam să uit? Încercam să știu mai intens? Cât de concret, scheletele acelea acolo...

O făclie aprinsă alături și zidul tăcând și frigul și frig... „Nu am vrut să ajung pân-aicea!” Orbul... cuvinte... ce sens mai aveau? Eram cu toții la fel înspre zbucium și orbul, bătrânul și eu am fost... Corpul... Oh, corpul acesta al meu... Trupul... Aveam o rochiță cu mânecă scurtă - dar ce importanță avea? Dacă mă gândesc bine, rochița-mi stătea minunat - aveam în mapă caietul cu versuri, gândacii și flori de ierbar... „Nu am știut...!” și cuvintele au venit târziu pentru liniști - puteam să plecăm, dar de-acum știam... Da, puteam să plecăm, nu mai aveam nimic de văzut, nu mai era nimic nou... Am ieșit din camera aceea ciudată: acum șapte ani a murit tatăl meu...

**Grupaj realizat de
BAKI YMERI**

Daniela DRĂGHIA

Daniel MARIAN

bâlciiul creației

aș lua-o peste deal dacă n-aș ști că sunt lupi.

fac ravagii lupii ăștia; anul trecut l-au mâncat pe unul alexandru; scria bine - era printre scriitorii tineri care s-au impus imediat. spun că l-au mâncat lupii căci altfel nu se explică dispariția lui bruscă.

e un an de când am plecat și eu. toți m-au uitat, sunt sigur.

am terminat de scris proza. așa sunt eu, lent, îmi trebuie mult până să mă declanșez, dar de fapt proza o scriu într-o noapte.

de ce lupi și nu mistreți? hai, fără intimități, că nu merge...

ce va spune dumnezeul pădurii când te va vedea că vii aici ca acasă, pe teritoriul cu lupi, care trebuie să existe doar într-un anume loc pe pământ...

desigur, veți spune că totul pare ciudat. de fapt, așa și e, am scris proza asta în timpul unei anarhii a ideilor.

aveam tot timpul pe masă o foaie cu caricaturi și desene strâmbe. mă luminam la foc făcut cu tomuri de literatură universală, renunțând la experiența tuturor generațiilor, mergând cu ideea până la maimuțele care au gândit proză; am nevoie de originalitate, altfel mă las de scris.

până și bomboanele cumpărate de la chioșcul din spatele gării aflată în reconstrucție acum un an, la plecarea mea din oraș, până și bomboanele acestea cumpărate pentru a le da motanului și pe care până la urmă am început să le ronțai eu, aproape inconștient la început, poveste-ncurcată mai au și bomboanele astea, dar au substanță, ele îmi aduc aminte de geniala mea proză pe care am pus-o... nu, nu-i aici... adică n-am pus... ba da, că doar nu-s hăbăuc...

ei! cum s-a putut să dispară proza? poate am pus-o pe foc și sigur am uitat...

și totuși, cine a zis că-s nebun? ba nu, n-a zis chiar așa dar în felul acesta se înțelege; oricum, e conștient de afirmația făcută? ei, nu, mi s-a părut că focul seamănă cu motanul care stă la colț cu o pisică vagaboandă și-i toarce citate din sine.

decă motanul a mâncat proza... caraghiosul! și eu, care-i mai dădeam bomboane, eu fraierul... că nu-i ajungeau manuscrisele mele... numai să nu moară de indigestie.

a fost o viață cu multe restricții; în anul acesta de creație n-am dormit aproape deloc. și pe lângă asta, scriam la lumina la care scriam... căci de curent electric nu putea fi vorba; terminându-mi-se lumânările, părintele de la biserica din sat n-a vrut să-mi dea altele, spunând că acestea sunt pentru liturghie, arderea lor trebuie-nchinată lucrurilor veșnice; nu le poate strica numai așa, pentru aiureli de scriitori.

ce puteam să fac? am pus pe foc tomurile de literatură universală, singurele lucruri pe care le-am luat cu mine; căci am umblat cu aceleași haine tot anul; mâncarea mi-o aduceau țărani dimineața, nu pe bani, ci pe manuscrisele pe care le debitam noaptea și pe care le dădeam lor, neconsiderându-le concludente pentru ceea ce aveam eu de gând să fac.

mi s-a indicat să scriu generalități; adică? ei bine, vreau o părere despre... nici eu nu știu... subconștientul... poate metafizica latenței, sau indiferent, deoarece stilul sună altfel și eu... da eu; ce-i cu mine? eu, eu, eu... egoismul meu cu puncte de suspensie infirme.

vezi steaua aceea? nostim, nu? de ce? pentru că șoarecele care-și încălzea și el sufletul pe unde putea, cum putea, mititelul... con-templa la ea.

și florile din seră, cred că mi-a rămas în cap ceva de la televizor... zâmbeam înțelegător motanului care-mi transmitea știrile zilei. Erau teribilele cheștiile cu... hai, șoptește-mi, subconștientule! - da' ce, eu sunt subconștientul tău?; pardon, te confundasem; s-ar putea să fii ceva inconștient, o părere, o mirare.

ce vor spune lupii în gândul lor, dacă există așa ceva... văzându-mă mâncând bomboane impasibil...; căci totuși voi trece peste deal; pe alexandru nu l-au mâncat lupii, poate l-a mâncat lupulescu, scriitor mai bun decât el... și-o fi schimbat și el mediul, mutându-se în alt oraș... poate a zbughit-o dincolo de zăpada asta, care nu văd unde ar putea să se termine... ce zăpadă... a tot nins, fără nici un dumnezeu, sau poate că de acord cu dumnezeul pădurii... poate că alexandru a luat somnifere ca să nu mai fie tentat să scrie; ăștia buni întotdeauna se lasă de scris... nu chiar întotdeauna... degeaba mai trage nevasta de el să se scoale să meargă la serviciu.

acum să punem două puncte pentru că urmează scena a... câta? dar n-are importanță pentru că vorbesc prostii câte un an, încontinuu... proza mea genială era o tâmpenie, dar să renunț la ea?; nici vorbă!

acum ai văzut și tu, subconștientule, inconștientule, până unde merge naivitatea; oricum, important e că nu te-ai plictisit prea mult, nu-i așa?... dar ce-ai înțeles din toate acestea?

îmi propuneți să renunț la proza mea care dacă era, era o proză genială?; nici vorbă.

dacă m-aș lăsa de scris, aș mai scrie-o odată.

Boris MARIAN**Baladă balcanică**

Aseară poștalionul aduse-un dicționar,
Avea numai o poză și-aceea în chenar,
Ce dicționar e oare, o fi un negru corb
Care se tot foiește pe piață și e orb?
Mă-ntreabă amerindianul de mai trăiesc, mai știi?
Inexistența, sigur, te poate fericit,
Nici tu dureri de spate, nici temeri, scrii pe nori,
Iar norii te ajută să luneci ori să zbori,
Cu sfiiciuni de toamnă, cu sfichiul iernii treci
Prin orișicare dramă, lunatic mai petreci,
Ai calul chiar în living, bei vin cu un poc al,
Ogorul pleacă-n mare, iar tu ești doar un val,
Bețiv ca ultim faun, renasc în ghiocci,
Când ultimul prieten e primu-ntre mișei,
Te-ascunzi într-o cămară, cu lama tai din vene,
Iertați sinucigașii, mai au și ei o lene
De a trăi în plină și zarvă și tumult,
Ei pot muri de teama că e tavanul scund,
Bătrânul Will nu-l știe pe Freud și nici pe Jung,
În travesti Krimhilda devine Kunigund,
Ucide noaptea ziua și ziua moare-n ea,
Noi nu avem nici arme, amice Jim, coala,
Să tragem gloanțe oarbe în corbii dominanți,
Piratul Barbă Neagră nu are ceas, nici lanț,
I-au violat iubita, se-ocupă de incest,
Așa e Will, bătrâne, doar vorbe fără rest.

Zei, zei și iar zei

Umbre, shadows, trei ani la pușcărie,
Un om solid, nu te lua de el,
Totul e să-ți pierzi vremea,
Fă exerciții fizice și psihedelice,
Prăbușit foarte jos, în adânc,
De profundis, te rogi de zei mai mari și mai mici,
Dumnezeu o să privească ironic,
Nici un condamnat nu este vinovat, așa e Legea,
Nici cei duși la execuție, cam macabră chestia,
Norocos vei fi, de vei găsi pe cineva acasă,
Ultimele clipe sunt cele mai grele,
Vorbești cu un om, afli a doua zi că nu mai este,
Mincinosule, de unde vii?
Mmm, mormăi Shadow, vine furtuna.
Ne împachetăm lucrurile, ieșim, ne așteaptă zeii.

Liviu-Florian JIANU**ORFEU ȘI EURIDICE**

Orfeu încearcă să o salveze pe Euridice din Împărăția lui Hades, dar i se spune: dacă privești în urmă, o vei pierde. Orfeu înaintează prin beznă. În spate nu aude nimic. Nici-o mișcare. Nu simte nicio prezență. Îi este teamă că iubita lui s-a pierdut. Privește în urmă. O vede. Euridice îi întinde mâinile, cu un țipăt. Și cade în întunericul fără sfârșit.

Eu am încercat să îmi salvez viața. Nu mai aveam amintiri. Eram un cronofag al prezentului, și viitorului. O mașină. Am simțit că e timpul să mai salvez ceva din mine. Niște poezii scrise demult. Apoi am început să privesc tot mai des în urmă. Să simt prezențe. Transcriam stări, cuvinte, fapte, relicve al simțurilor. Eram bucuros că viața mea nu s-a pierdut. O revedeam. O retrăiam dilatat, din mici fragmente, în timpul existenței de mașină. Viața îmi întindea mâinile. Și mă urma în lumina fără sfârșit.

Viețile ne sunt date ca să le pierdem. Și să infruntăm pentru ele Hadesul. Ca să ni le eliberăm, prin mărturisire, privind în urmă. Ca să facem împreună cu ele, Raiul. Măcar în insignifiantă miniatură. Și pe pământ, și dincolo de pământ.

DESPRE CREDINȚĂ

Motto: "Binele nu e bine, dacă nu se face bine." (Cleopa Ilie)

Nu conteaza ce crezi, conteaza ce faci pentru ceea ce crezi.

Inchiziția a crezut în Hristos. Și în numele lui Hristos, a torturat, a ars oameni pe rug, și a semănat ură, groază, ignoranță și moarte.

Danton credea în bine; dorea ca toți oamenii să fie buni. Și pentru ca oamenii nu voiau să fie buni, după crezul său, îi trimitea la ghilotina.

Regele David, din a cărui spiță se trage Hristos, credea în Dumnezeuul Savaot. Care porunea să nu ucizi și să nu poțestești femeia altuia. Și David, văzând-o pe femeia lui Urie, goală, în baie, l-a ucis pe Urie și a luat-o între multele lui soții pe femeia lui Urie.

Omul modern își dorește un vehicul: automobil, elicopter, iaht, avion, rachetă. Crede în binele pe care și-l face, și îl face celorlalți, utilizându-l. Dar bioxidul de carbon acumulat prin arderea combustibilului determină supraîncălzirea planetei, poluare, topirea ghețarilor, amenințarea țărmurilor, și aridizarea; în plan secund, resursele de hrană care s-ar obține utilizând acest combustibil pentru oamenii de azi, și de mâine, sunt utilizate de același om care crede în bine pentru confort, lux, distracție, divertisment și plăcere; pentru accelerarea unui rău dorit, numit bine.

Un lucru nu cred: că poți să crezi în rău, și să faci binele. Dar cred că poți cu multă ușurință să numești răul, bine, și să faci răul.

Când eram tânăr, consideram că binele înseamnă să fii cel mai bun în școală, societate și familie: la învățătură, la sport, la toate activitățile la care eram chemat de societate, sau părinți. Credeam că bine înseamnă să fii cel mai puternic, mai inteligent, și mai bun. Apoi am văzut cât rău fac puterea, inteligența, și bunătatea, incomensurând nerecunoștința lor, și uitarea lor, sau răul lor.

Ieșit din facultate, credeam că informatica și programarea ușurează munca oamenilor. Ca să văd apoi că îi transformă în roboți orbi, care se concurează pentru a smulge vieții ceea ce se numește bine.

La 52 de ani, consider că binele înseamnă să nu te doară prea tare: trupul tău, trupul altora, pentru care nu poți să faci nimic, sufletul tău, sufletul altora, în fața răului, sau răului numit bine, în fața căruia ești neputincios.

Eugen DEUTSCH

Janet NICĂ

SONET FRANCO-ROMÂN

Allons enfants... ai poeziei
Le jour de gloire e peste drum,
 O glorie din magic fum
 Hrănit cu ceaiul fanteziei.

Lansând mici gloanțe tip dum-dum
Vers l'ennemi al... glăjăriei,
Avec la plumme-a veseliei,
 Visezi un spiralat volum

Lansat pe podul *d'Avignon*
 Și decorat cu foi de mentă
 În sunet magic de trombon,

Chiar în prezența *Jeanne-ei d'Arc*
 Ce-n lumea infinit dementă
 Aduce raiul într-un... quarc!

26 februarie 2013

SONET... MISTREȚ

Observ că ești cu josu-n sus
 Dar de dorești să fii isteț
 Să nu recurgi la suprapreț
 Ca să nu cred c-ai fi... hindus.

Știu bine că orice drumeț,
 Pe căi astrale, ar fi dus
 Spre un poem în stil impus
 C-un Taur ori un brav... mistreț

Cu colți de-argint sau de ivoriu,
 Din porțelan sau doar din chit,
 Și-ar deveni astfel notoriu

Chiar de ar sta cu susu-n jos
 Pe-un tron făcut din malahit
 Ce-ar fi chiar falnic de frumos!

26 februarie 2013

SONET ROMÂN-FRANC

Sunt **ampliat** la un **ecol** de țară
 Și **abitantii** zeu mă recunosc.
 De pun pe ghiociei parfum de mosc,
 Nu pun pe **lang** ce nu se **manj**, dar zboară.

Un **șoz** bizar ca mîța se strecoară
 În **sangul** meu ce bate-n diguri: pleosc!
 Și ce **plezir** ca-n taină să cunosc
Silansul riș al nopților de vară!

De mint, oricine poa' să mă **corige**,
 Să mă plesnească simplu peste **buș**.
 Sunt **peizan** cu stil pe catalige,

Panseul fin îmi e **solei** și duș.
 Când vremea e **moveză**, un' să plec?
 Și cântă cucii-n ram: **avec-avec**!

26 februarie 2013

SONETUL MĂGARULUI
CU COPITE DE ARGINT

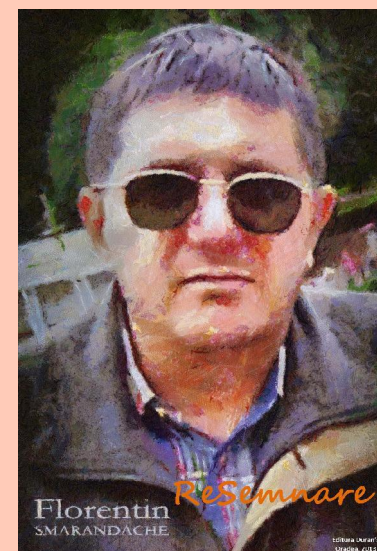
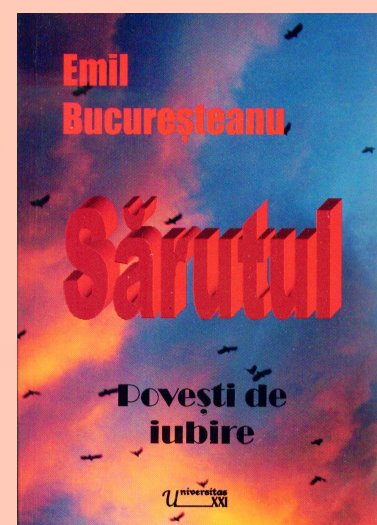
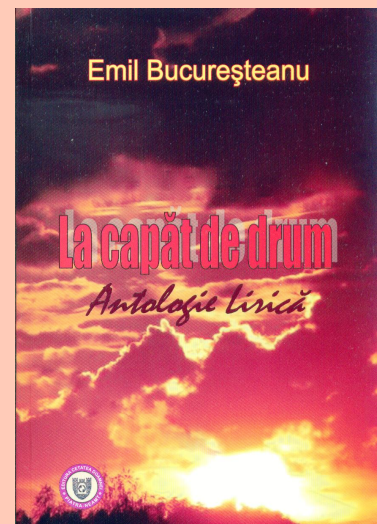
Maestre, vezi puțin cam câș,
 Eu niciodată nu am spus
 C-am fost sau sunt cu josu-n sus.
 M-ai înțeles, gândind păș-păș...

Tu vrei să urci pe coborăș
 Și mă înțepi ca pe-un supus,
 Dar, nota bene, n-am apus,
 Fac tumbe-n luncă și târăș.

Eu nu-s mistreț, căci n-am un șplint
 La stilul cu pistil de jar,
 Crescut la școală de ierbar.

Ca frați de coarne, nu te mint:
 Eu, la nevoie, sunt măgar,
 Căci am copite de argint!

26 februarie 2013

Cărți primite
la redacție

Uasile MENZEL

Versuri

Bufonul regentei

Sunt un bufon
dar nu al regelui
ci-al tău, Iubită.
Batjocorindu-mă
eu rabd
și saltul meu
grotesc, îl execut
dar în sanscrită. Așa îți înțeleg plăcerea
de-a râde de-un „pitic” împovărat
cu o durere uriașă;
aceea de-a iubi cu-adevărat.
Mai totdeauna îți sunt sclavul
Iar uneori îți sunt și vers
și umbră și năravul
și poate pentr-o clipă
Univers.
Nevoia de iluzii mă sufocă
vrând nebunia a-nțelege,
o vorbă blândă doar, și-n mine
s-ar fi putut naște un rege.
De-ți este mai ușor să scormoni
în sufletul-mi de amărât,
vor crește-n ciudă numai demoni
și-ar fi păcat, ar fi urât.
Bufonu-ți este frate geamăn
îndreaptă-i pașii-n căi divine.
Iubindu-l, te iubești pe tine
Și-atunci răsplata-i fără seamăn.
Ci oferindu-i Evanghelia creștină
Ai șansa să devii REGINĂ.
Regento! În timp
se va usca coroana-ți de cunună;
întocmai și iubirea.

.....
Regret că n-ai putut să fii
Îndeajuns, NEBUNĂ.

Nedumerire

Eram atât de trist...
Mi s-a părut că sunt într-un jgeab.
Nu văd nimic. Dar trăiesc.
Afară e revoluție, se trage.

Un glonte, scăpat de sub tutelă,
Străpunge tabla.
Începe să curgă din mine,

Puțin câte puțin, până m-am
scurs tot.

Mi-a rămas doar sufletul
Care nu știe încotro s-o ia.
În sus,
Spre viața de apoi?
Sau în jos,
În pământ,
Spre a fi îngropat
În cimitirul EROILOR.

...Un nasture

De multe ori mi-am spus,
În timp ce vise coseam,
Că nu doar ființă
Ci și lucru eram.
De pildă:

Cred c-am fost un nasture
Cusut la haina vieții.
Rotund cum e pământul,
Lucios precum e apa,
Și de culoarea ceții.

Am fost lovit de-un glonte
Și-o gaură a rămas
Prin care ieșea fum.
Un fum, de plastic, ars.

Apoi încă un glonte
M-a perforat. Fantastic!
În urma lui, curgea
Lin, sânge alb, de plastic.

Considerând că am
Mult prea puține patimi,
Am fost străpuns, din nou
Și-au curs, din plastic, lacrimi.

Dacă-mi băteau cuie
În trupul istovit,
Ca fiul Domnului
Puteam fi răstignit.

Dar nu au vrut să facă
Din mine un erou.
Trimis în pușcărie,
M-au împușcat din nou.

Iar la infirmerie,
La masa de operație,
Un medic, oarecare,
Constata cu stupoare:

„A fost străpuns de gloanțe,
În punctele vitale.”
Această soartă grea,
A fost salvarea mea.

Prin cele patru găuri,
În pragul dimineții,
Am fost cusut, din nou,
La haina vieții.

Sănătate!

Ascult pulsul vieții,
Ce muzică sublimă!

*
Privesc în oglindă,
Cu tot amarul,
Grimasa feței
Albă ca varul.

*
Orice schimbare, însă,
Depinde de lumină.

*
Dacă-i de la Răsărit,
De la Apus,
Sau dacă este cea de Sus,
Divină.

*
Și-n funcție de asta
Râd sau plâng.

*
Îmbrățișat cu: dragostea, curajul,
Optimismul...
Îngrețosat de ce propagă
Extremismul.

*
Cântând cu frica, deznădejdea
Și cu ura.
Ba, uneori dansând, în pas forțat,
Cu dictatura.

*
Decât să pierd sublima libertate,
Mai bine: Puls-oprit-și ... sănătate!

Marin VOICAN-CHIOROIU

Scrisoare uitată

...Ce-mi e și viața asta? De-abia mă mai pot mișca până în balcon ca să ascult privighetoarea, singura mea prietenă care mai vine și-mi cântă în fiecare dimineață la geam. Îi place să stea printre frunzele teiului care a-nceput să dea în floare. Doamne, dacă n-ar mai fi nici primăvara asta, ce-ar face sufletul unui om care-i răpus de boală și de tristețe? Of-of!... cum mai trece timpul, iar dragii mei copii nu-mi mai scriu, nici nu vorbesc la telefon cu mine... Ce-o fi cu ei? De când s-a dus la ceruri Amelia, nimeni nu mai vine să mă vadă. A... ia să mă uit prin scrisorile astea, și să văd ce-mi scria «floarea de migdal», iubita mea soție. O, ia uite-te, un plic nedeschis!... Cine mi l-o fi trimis? He-he-he... prietenul meu Marinică! Când l-o fi scris, că nici nu se mai vede data?

„Iubitul meu prieten, Doru, ieri am trecut prin fața casei tale din Domnești, unde ani în șir ne-am jucat de-a hoții și vardiștii, am furat cireșe de la părintele Nicolae, pentru care mă rog să-l aibă Dumnezeu în pază, că bun și înțelept mai era. Îți mai aduci aminte cum întăram câinele coanei Anica, vecina de peste drum, iar tu râdeai și-i spuneai: „Azorică, te iei în gură cu noi?...” După ce-l necăjeam îndeajuns, îi aruncam câte-o coajă de mălai pe care o prindea în gură printr-o săritură athletică, apoi se așeza cu botul pe labe, mârâia și ne privea cu niște ochi sticloși, că ne apuca frica și o rupeam la fugă să batem mingea pe uliță, până nu ne mai țineau picioarele, iar când eram frânți de oboseală o auzeam pe măicuța ta care ne striga: „Spălarea, copii!... Hai la masă! Gata!... Cred că vă ajunge pentru ziua de azi?”

M-am oprit pentru câteva minute și am privit peste gardul de ulucă plecat spre interiorul curții. Știi... eram în trecere (mă adusesse un localnic cu Pobeda și mă lăsase la monument), iar cum n-aveam prea multă cale de bătut până la unchiul Bocănici, fratele mamei, la care am crescut când eram mic atâția ani (îmi scrisese că nu poate să-și dea sufletul până nu mă vede), mi-am aruncat privirea și am căutat sub nucul cel bătrân dacă se mai păstrează scăunelele noastre din chituci de stejar, pe care bunicul

tău le făcuse în mod special pentru noi. Probabil că se gândise că nu trebuie să le mai cărăm după noi (ca pe cele din scândură de brad) și să călărim pe călușii noștri înaripați, ce ne purtau în luptă crâncenă cu zmeii fioroși care o răpiseră pe Ileana Cosânzeana. Am căutat să văd, prin colțurile curții, săbiile și sulilele, frânghia cu care-l legam pe Statu-Barbă-Cot, afurisitul ce ne puneă atâtea piedici de-a lungul călătoriei noastre pe tărâmul celălalt, unde aveam noroc să fim salvați de Pajura vicleană care ne rodea carnea de pe pulpa picioarelor, iar când ajungeam la suprafața pământului eram ajutați de Zâna Florilor care ne stropea rănilor cu apă vie și, ca prin farmec, ne făcea bine, și iar porneam vijeliosi să învingem duhurile rele.

În pragul casei, așezată pe un scăunel, am văzut pe buna ta mamă care-și ștergea ochii de lacrimi, apoi și-a pus mâna streșină să vadă dacă ești tu, Doru, fiul iubit, mirându-se, cum de ți-ai făcut timp să-i deschizi poarta și ai venit s-o vezi. Nu aveam intenția să intru, dar mâna mea a apăsas pe clanța de la poartă dintr-un reflex al obișnuinței și am intram fără să bat. M-am apropiat de bătrână, am sărutat-o pe frunte și i-am ascultat vorbele dulci de heruvim, fără să o-nterup.

- Când Doru meu avea un an, l-am hrănit și îmbăiat, dragul mamei!... că-l pierdeam din ochi de drag ce-mi era, iar tu i-ai mulțumit plângând toată noaptea.

- La vârsta de doi anișori l-am învățat să meargă, așa de scump era, că mă topeam de fericire când îl priveam, iar tu i-ai mulțumit fugind de ea când te chema.

- E-he... dacă-ai ști, la vârsta de trei anișori îi pregăteam mâncarea cu dragoste și abia de gustam din ea, numai să văd cum este. Trebuia să-i dau lui ca să crească mare și voinic. Îl pierdeam din ochi și nu mă mai săturam privindu-l cum se ridică pe zi ce trecea.

Iar tu, amice, ai găsit de cuviință să-i mulțumești aruncând farfuria pe jos, neștiind cât trudise săraca de ea să-ți facă mâncare. Se scula în toiul nopții să gătească și să fie cât

mai gustoasă, ca în zorii zilei să meargă la fabrică, unde se spetea muncind pe banda de lipit tălpile la pantofi, sandale, bocanci, tenese, etc.

- Doamne!... începusem să mai scap de griji, ajunsese la patru anișori, mergea în picioare, că m-am bucurat enorm când i-am dat niște creioane colorate și un bloc de desen; dar... ce crezi c-a făcut ștregarul?

...Drăguțul de tine ai colorat masa din sufragerie, și erai bucuros de isprava ta. În loc să te certe, ai primit un dulce sărut și câteva mușcăături ușoare însoțite de mângâierile gingașe ale măicuței, care a trebuit să lustriască tăblia mesei și să-i dea cu baiț pentru a-ndepărta mângăliturile.

- O, de-ai ști tu, Marinică... doar ai crescut odată cu el, că de ziua onomastică a lui Doru, când împlinise cinci ani, l-am îmbrăcat în primul costum gri, cămașă albă și cravată roz, săndăluțe romane maro și pă-lăriuță de pădurar cu pană de păun la ben-țița vișinie, Doamne!... nu era copil mai frumos pe lume ca el, îl pierdeam din ochi, nu altceva.

Iar tu, ștregarule, ai sărit în prima baltă, și când ai vrut să te scuturi de noroi, ai dat cu piciorul într-o piatră de-ai luat pielea de pe bombeul sandalei. Ce-ți păsa de munca și banii măicței tale?...

- Ca să vezi, Marinică mamă, când ajungi la o anumită vârstă, ai să vezi și tu... nu prea le mai ții minte pe toate, dar când mi-amintesc de Doru meu, nici nu-mi vine să cred!... totul mi-e așa de clar, parcă a fost ieri: îl văd cum a mers cu mine de mână spre școală. Ce repede mai zburase timpul, ajunsese la vârsta de șase ani, micuțul. Când l-am dus la școală, eram mândră că feciorul meu va învăța carte și nu va mai fi obligat ca mine să se chinuiască în trei schimburi pentru o amărâtă de pâine. Ce-am pățit cu el!... nu-ți mai spun, închinatul...

Iar tu strigai isterizat când să intri în clasă: „Nu merg! E bine? Nu vreau!...” Așa i-ai spulberat bucuria biete tale măicuțe.

- Ce puteam să-i fac?!... Era un copil zvăpăiat și nu avea pic de astâmpăr, spre

deosebire de tine care erai mai liniștit (așa mă vedea dânsa care nu stătea cu mine să fi văzut ce peri albi îi scoteam măcuței și bu-nicii mele, unchiului Bocănici, care se-ngrijau de educația mea, fiindcă și tatăl meu, ca și al tău, căzuseră la Cotul Donului răpuși de glaonțe), dar ce mi-am zis: ia să-i iau din economiile mele o minge, să nu se mai uite cu jind la alți copii cum se joacă...

Iar tu i-ai făcut o bucurie nespūsă: ai aruncat-o cu toată forța în geamul vecinilor, pe care a trebuit să-l plătească sărmana ta mamă.

- He-he, ce să mai vorbim!... Doru a fost întotdeauna o surpriză pentru mine... Nu-ți vine să crezi? Tot ce vedea, ținea morțiș să-i cumpăr, chit că nu aveam bani, că-mi aduc aminte: cred că avea opt anișori când i-am luat o-nghetată cu frișcă și cacao... Ce puteam să-i fac? Să moară copilul!... de poftă? Poate nu știai, Doru era după pierit, că-nainte am mai avut o sarcină pe care am pierdut-o când aveam opt luni. Ce-am mai pătit... Credeam că n-o să mai am urmași. Costică tocmai plecase în răzbel, săracu'... și n-avu norocul să-și vadă feciorul; zace în pământ străin fără cruce la cap, că nimeni nu știe pe unde-i putrezesc oasele. Doamne-Doamne, câte necazuri mai înduram în viața asta... A, cum îți spuneam, poate că aveam și eu poftă să gust din înghetată... dar i-am dat-o lui, că atât mă rugase. Așa e mama, se lasă pe ea și-i dă copilului... Nu pe el deschideam ochii, că dacă nu l-aș fi avut... cred că nu o mai duceam mult, dar cum era pripit din fire, mi-a făcut-o.

Ai scăpat înghetata în poala ei, iar drept mulțumire, nerușinatule, tot tu făceai pe supăratul că i s-a turtit moțul de fistic.

- Nu știu cum erau unii copii, dar al meu avea o sensibilitate deosebită când asculta muzică la aparatul de radio, că mi-am zis: cine știe care-i norocul lui?... ia să-l dau să studieze pianul, și i-am plătit, cum numai eu știu, lecțiile la domnul profesor Mușat...

Dar spre surprinderea măcuței tale, nici nu te-ai deranjat să exersezi vreodată, credeai că totul ți se cuvine.

Marine, copiii sunt schimbători, așa a fost și Doru meu: i-a venit pofta să facă gimnastică, box, apoi fotbal... Fiindcă-l iubeam, îi făceam toate poftele. Nici nu împlinise zece ani, că am fost obligată să-l duc zilnic la antrenamente, cu tramvaiul, mașina, ori pe jos... că nu mai rezistam de obosită cât eram și, unde mai pui, că îl sârbătoream ca pe un prinț de la o zi de naștere la alta, fiindcă numai pe el îl aveam. Mă gândeam că la bătrânețe... cine o să fie lângă mine, dacă nu el? Crezi că greșeam?...

Iar tu, când coborai din mijloacele de transport, săreai și alergai voios spre terenul de sport și nu te uitai niciodată înapoi, sau să-i spui un cuvânt de mulțumire iubitei tale măcuțe.

- De-acum crescuse, avea unsprezece anișori, ce mai!... începuse să aibă personalitatea lui, că-n momentul când l-am dus la cinema, pe el și prietenii lui, oferindu-le ca surpriză să vizioneze un film „Dragoste de mamă”, domnule, s-a ofensat, bată-l norocul!

I-ai cerut să se așeze în alt rând, nu voiai să fii deranjat.

- Pe zi ce trecea, Doru meu manifesta o independență față de mine, care o simțeam că-i o săgeată ce mă rănește în suflet, fiindcă acțiunile mele de dragoste pentru el, recomandările pe care i le făceam să-l apăr de ispitele nefaste ale tinereții... Când îi spuneam că la doar cei doisprezece ani ai lui nu-i bine să se uite la anumite programe de televiziune, Doru meu a găsit de cuviință să-mi ascute povața? Niciodată.

Abia așteptai să iese din casă, că făceai exact pe dos ce-ți spusese.

- Din zi în zi creștea și căpăta figura tatălui său, pe care l-am iubit din tot sufletul, dar bunul Dumnezeu, poate așa a vrut, mi l-a luat și m-a lăsat singură să mă chinuiesc vai de mine. Dar să fiu recunos-cătoare sfântului Cristos, mi-a dăruit și o bucurie, pe Doru. El devenise cea mai strălucitoare lumină a vieții mele, o mică icoană a sufletului... pe care o adoram și, de aceea nu-mi era indiferent cum se îmbracă, cum se comportă în societate, că într-o zi i-am spus: un elev de vârsta ta, de numai treisprezece ani, ar fi bine să se tundă mai decent...

Moment când ai devenit nervos și i-ai zis pe un ton răstit că nu are gust: „Nu zău!... Privește în jur cum arată și ceilalți!”

- Nu pot să mă plâng c-ar fi fost un elev slab și, ca să-l recompensez pentru efortul pe care-l făcuse un an de zile la școală, de fapt împlinise paisprezece ani, i-am plătit o tabără de vară la munte, pentru o lună de zile, să se recreeze și să iese din monotonia unui oraș plin de zgomot, fum de mașini, fum de la Combinatul Chimic. Tu-ți mai aduci aminte, parcă ne-am mai întâlnit și după ce plecasem din Domnești; promisem o garsonieră în Pitești...

Măicuța ta, cât ai fost la munte, a așteptat zi de zi să primească măcar o scrisoare de mulțumire de la tine, dar uitaseși definitiv că mai există.

- De la un rând de vreme, Doru se retrăgea în camera lui și rareori îmi răspundea la bună ziua. Când eu mă întorceam istovită de la muncă, doream, ca orice mamă, o-

mbrățișare din partea fiului meu..., dar ce crezi!... ținea ușa încuiată.

Ăsta era atașamentul și dragostea ta pentru cea care-ți pune la dispoziție o casă cu tot ce-ți trebuia: lenjerie curată, cameră de studiu, mâncare, ce poftea băiatul mamei..., numai ca tu să te simți bine. Că îți asigura o viață lipsită de griji, nu-ți păsa... (doar împliniseși cincisprezece ani și nu simțeai nevoia s-o respecti pentru truda ei), ajunseseși un cavaler important și te irita că te deranjează biata de ea... când venea să te vadă ce faci, așa-i?

- În tot acest timp care se scursese, am depus ban pe ban și am făcut o rată înrobitoare pentru a intra în posesia unei Dacii, ca să avem și noi cu ce ne deplasa în excursii, să nu mai fim legați de trenuri, autobuze, de unul și de altul, că mi-am zis să-ncep a-l învăța să conducă mașina, fiindcă era destul de înalt la cei șaisprezece ani; și ce zici c-a făcut Doru? Mi-o lua de câte ori putea, pentru care am plătit destule reparații și am trăit cu spaima în suflet... ca să nu i se întâmple ceva rău.

Nu te gândea la repercusiuni că puteai ajunge pe mâna legii, iar buna ta mamă va suferi enorm dacă înfunzi pușcări.

- Pe la vreo șaptesprezece ani, Doru meu, când am fost anunțată într-o seară (nu-mi mai aduc aminte cam în care zi a lunii Decembrie să fi fost), că voi primi un telefon important din străinătate; ce credeți că a făcut? Nici nu-mi vine să-ți spun...

Fără pic de respect pentru mama ta, ai stat toată noaptea pe telefon și ai vorbit încontinuu, dar nu conștientizai că acele impulsuri trebuiesc plătite. Când tu aveai 18 ani, ea plângea la festivitatea ta de absolvire a liceului. I-ai mulțumit stând la petrecere până în zori, nu te-ai oboșit ca să-i dai măcar un telefon.

- De bine de rău... Doru a luat bacalauratul și am hotărât să-i plătesc facultatea. L-am dus în campus, i-am cărat bagajele și, fiindcă avea nouăsprezece ani, i-a fost rușine să mă lase înăuntru...

I-ai mulțumit salutând-o în afara camerei tale, ca să nu te simți jenat în fața prietenilor, nu?

- ...De-acum era și el cu treburile lui: facultatea, mai făcea și sport, că la douăzeci de ani ai vrea să cucerești lumea întreagă; dar ce-mi vine într-o zi, nu am de lucru și-l întreb dacă se întâlnește și el cu vreo fată, fiindcă se cam apropiase timpul să-mi aducă o noră, ha-ha-ha!...

Iar tu, ingratule, i-ai răspuns pe un ton îmbufnat: „Nu-i treaba ta!” și nu te-ai gândit c-o rănești profund pe măicuța ta.

...Cum sunt toate mamele, după ce am

chibzuit îndelung la viitorul copilului meu, i-am sugerat că ar fi bine să urmeze o anumită carieră pentru viitorul lui, la cei douăzeci și unu de ani împliniți, dar el m-a respicit ca pe un străin...

Te iritase întrebarea mamei, că n-ai găsit altceva mai bun să-i spui decât aceste vorbe înveninate: „Nu vreau să fiu ca tine!”

Dar toate eforturile pe care le făcea ca să-ți fie bine, să-nveți, să nu muncești ca un rob în nu știu ce sector privat, să n-ai nicio perspectivă, nu era o dovadă că voia să ajungi mai sus și să nu fii ca ea obligat să trudești zi și noapte pentru a supraviețui la limita decenței sociale. Chiar, de ce n-ai putut să apreciezi aceste eforturi ale mamei tale, care erau destule?

- Cât m-am mai bucurat, lacrimi de fericire mi-au inundat ochii când Doru a absolvit facultatea, că l-am îmbrățișat cu atâta căldură, vai!... dacă nu m-aș fi rezemat de el, cu siguranță leșinam, dar el a găsit că-i momentul potrivit să-mi ceară să-i plătesc o excursie în Europa...

Ți-era rușine să-ți săruți mama, devenisei mare învățat și dornic de călătorii peste hotare; trebuia să te grăbești, doar făcusei douăzeci și trei de ani și te presa timpul, nu?

- Toată agoniseala mea am păstrat-o pentru Doru, iar când i-am sărbătorit ziua de naștere, era flăcău de douăzeci și patru de ani, i-am dat mobila pentru primul lui apartament, dar tu ai fost tranșant în fața prietenilor când le-ai spus că mobila este urâtă: „Mama nu are gust... Ce să-i fac!... Așa este ea, îi plac lucrurile vechi și neinteresante”.

- Dragul meu, în sfârșit, a trebuit să dea Dumnezeu să-și găsească aleasa inimii... Păi, când ai douăzeci și patru de ani te gândești că a venit vremea să-ți întemeiezi o familie, nu? Of!... ce fericită am fost că m-a poftit să-i cunosc logodnica: o frumusețe de fată..., iar când l-am întrebat ce planuri are pentru viitor, deodată s-a trezit bărbatul din el și mi-a replicat brusc: „Mami, te rog!”

Te deranja dacă ar fi cunoscut ce gândești, stimabile, și cam ce planuri vă făcuserăți pentru viitor, așa-i? I-ai mulțumit închizându-i gura, ființă parșivă!... pe care nu te recunosc.

- Toate necazurile trec, că mama tot mamă rămâne... oricât ar încerca un copil s-o îndepărteze din preajma lui, iar când și-a pus pirostiile în anul viitor, la cei douăzeci și cinci de ani împliniți, i-am plătit nunta, am plâns și i-am spus cât de mult îl iubesc și-i doresc fericire, iar tu, nerecunoscătorule, te-ai mutat în celălalt capăt de țară; de ce ai fi rămas în apropierea mamei?

- Of-of!... fiule, îmi dai voie să-ți spun așa? Întotdeauna inima de mamă rămâne cu dragoste pentru fiul ei, că o simțeam cum

îmi sfârâie în piept ca arșă de tăciunii unei dorințe năvalnice și pătimașe. Doru, care avea acum un copil, era om în toată puterea cuvântului; cred că treizeci de ani sunt suficienți pentru un om ca să devină matur, așa cred, nu?

L-am sunat, voiam să-i dau și eu o povăț... cum trebuie să-mi crească nepoțelul, dar și de data aceasta, în loc să-mi aprecieze gestul, a spus pe un ton răstit: „Mamă!... lucrurile sunt diferite acum. Copiii primesc altfel de educație...”

Cum o să procedezi, ilustre pedagog, dacă nu ai puterea de-a vedea dragostea și grija pe care ți-a dăruit-o mamă nobilă?

- Apoi... s-a așezat o răcire din partea lui față de mine, că nici acum nu-mi explic ce-l supăraseră, că tot umblând cu oful în suflet, mi-am călcat pe inimă și l-am mai sunat după zece ani. Era aniversarea unei rude foarte apropiate, care mă tot întreba de Doru, iar eu ce mi-am zis... hai să-i fac o surpriză. Când mi-a răspuns, a mormăit aproape că nici nu-i înțelegeam cuvintele: „N-am timp de rudele tale! Sunt ocupat, și nu-mi face plăcerea să-ți felicit neamurile, ți-e clar?”

- ...Împlinise, cred că cinzeci de ani, și nu-l mai văzusem de când nu mai țin minte, iar într-o noapte, când gheara vrășmașe a unei bolii săcăitoare care mă înțepa în piept (mai-mai să mă răpună), l-am rugat să vină, dacă poate, să mă vadă cât mai sunt în viață, iar Doru mi-a citit un paragraf dintr-o prelegere de-a lui (pe care o ține studenților la lecțiile de psihologie) „**Despre povara părinților pentru copii lor**”.

Nici în ceasul douăzeci și patru, când o inimă de mamă se topea și te dorea să fii lângă ea, să-i alinți durerea și să se ducă liniștită la Dumnezeu, nu ți-ai făcut timp, erai ocupat, așa-i?

- Vai, Marinică!... ce rău îmi pare că mă luai cu vorba și era să uit ce e mai important. Da, da... mi-am adus aminte.

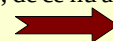
După vreo doi-trei ani de când devenise tată, când vorbeam cu el la telefon, ocazional, devenise mai răbdător, parcă mă asculta cu mai multă atenție. Cum îți spuneam, într-o seară de toamnă m-am căznit ore în șir să pot lua legătura cu el, parcă nu mai aveam răbdare, simțeam nevoia să-i aud glasul, dar nu a fost chip să-l pot prinde, că m-am supărat și am ieșit afară din casă. Mi se pare că tot pe scăunelul ăsta m-am așezat și priveam bolta cerului care se umpluse de stele. Vedeam frunzele nukului care se-ngălbeniseră și contraxtau cu Luna care era mâncată mai mult de trei sferturi de vârcolacii nopții, că... așa încercănată cum arăta, îmi părea supărată de felul cum își arunca privirea spre pământ. La un moment

dat, nu știu cum îmi vine în minte să aleg o stea de pe cer, pe care o consideram că-i a lui Doru. De ce făceam acest lucru, și se pare curios, nu? Pe timpuri, când locuiam la Mușătești, pe timpul când eram fată de măritat, și eram fată de măritat, bunica Ane-ta mi-a zis, he-he!...că doar ea știa să ghi-cească după mersul stelelor: „...Draga mea copilă, n-ai să te duci prea departe de satul tău, dar cum se arată cerul, luceafărul care te însoțește o scurtă perioadă, nu va sta mult în preajma ta. Iubito, nu pot ghici acum, dar sunt sigură că te va părăsi...” Cred că mi-a spus cam așa când am intrat în casă: „Fetița mea, nu o să prea ai parte de nimeni să fie cu tine, ai să-ți duci viața singură”.

- Și cum tot voiam să aleg o stea mai luminoasă și s-o urmăresc în ce direcție o apucă, cu gândul la Doru meu, am observat că cea pe care pusesem ochii de la început, de fapt o numisem în gând pentru el, a-nceput să alerge printre celelalte stele și cobora cu așa viteză că am zis: „Doamne, nu cumva o să se lase chiar în curtea mea?!...” O tristețe neexplicabilă m-a cuprins pe loc. Gânduri negre îmi umblau ca niște nori învolburăți prin minte, că în noaptea aceea nu am mai putut să închid un ochi. Eram atentă să aud dacă nu cumva Doru o să vină să-mi bată în geam. Nici nu s-a făcut bine de ziuă și soneria telefonului m-a făcut să tresar înspăimântată. De la spitalul de urologie Panduri eram anunțată că Doru a fost internat de urgență cu o colică renală. M-am dus la cumnata Vetuța, undeva pe Calea Griviței, și am rugat-o cu lacrimi în ochi să mă lase să stau la ea... cât timp va sta Doru în spital.

Doamne, cât am suferit în cele trei săptămâni cât a stat internat: analize, operația de rinichi, la reanimare, convalescență prelungită; eram numai pe drumuri, nu mai știam de mine, dar când se făcuse bine și începuse să meargă, mi-am recăpătat echilibrul. Am înțeles că bunul Dumnezeu m-a ajutat și l-a ferit de ce e mai rău; știi bine că-l am numai pe el. Când m-am dus ca să-i duc mâncare, într-o luni de dimineață, ce să-i faci, bătrână cum sunt... am întârziat de ora douăsprezece. Când am deschis ușa și am văzut că Doru nu mai era în patul din camera unde-l lăsasem duminică seara, mi s-a făcut negru în fața ochilor. Prin ce emoții am trecut... nici nu mai puteam vorbi, dar marea noroc am avut cu o domnișoară asistentă care mi-a spus că a fost externat și a plecat de urgență la el acasă.

Iar tu, lașule, ca drept mulțumire că a stat lângă tine zi și noapte, îți aducea mâncare din puținul ei, nu i-ai dat măcar un telefon că pleci din spital? Nu te mai întreb, de ce nu ai

trecut pe la ea, când o știai că e suferindă și putea să facă un atac de cord? Cred că ai fi putut să te duci cu bătrâna până în Domnești să vezi casa în care ai crescut, că-i aproape putrezită și nimeni nu se mai îngrijește de ea.

- Mai acum câteva zile, când a venit părintele Mihai de m-am împărtășit, că nu se știe câte zile oi mai avea, m-a întrebat de Doru. Aflase de prin ziare că a ajuns om mare: „Ce mai face fiul dumneavoastră, coană Elena? Vine să vă vadă, că citesc mai mereu despre el prin gazete. He-he... ba e dat și la televizor, mi-a spus coana preoteasă. Știi dumneata, la vârsta noastră... nu prea mă uit la televizor, mă cam supără și pe mine ochii... dar îți spun sincer, mă bucur pentru Doruleț că-i om de vază?”

Ce era să-i spun!... că nu l-am văzut de nu știu cât timp și nici nu-mi dă măcar un telefon, darămintă să-mi scrie un răvaș... Doamne, iartă-mă!... că nu i-am spus ade-vărul, părintelui. M-am lăudat cu Doru că-i profesor universitar și le predă studenților despre grija ce trebui s-o aibă fiecare tânăr pentru părinți, iar pe mine mă ocrotește ca pe un copil: mă alintă cu cele mai dulci vorbe, îmi trimite tot timpul bunătăți și mă roagă să mă mut la ei. A... cred că te întrebi de ce nu am luat trenul să mă duc ca să-i văd? Când cel mic învățase să scrie, ce bucurie îmi făcea: îmi trimitea câte-o scrisorică pe care o-nchia cu dulci vorbe de-mi mergeau la inimă: „Buni, te iubesc, Sorinel” Acum, nici nu mai țin minte câți ani mai are, m-a uitat, mânca-l-ar bunica!... O fi și el cu vreo fată și n-are timp de mine. Nu mă lua în seamă că dau din una-n alta, da află Marinică, mamă, nu prea am cu cine vorbi. Nimeni nu-mi deschide poarta..., toți au îmbătrânit sau i-a iertat sfântul și dorm

somnul de veci.

Dragul meu fiu, la anii mei, când picioarele nu mă mai țin, vederea m-a lăsat, iar mâinile îmi sunt înghețate..., cum aş putea să mă urc în tren ca să-i vizitez! N-aş rezista atâtea ore și, cine să mă însoțească? Iar Doru, dragul mamei, are destule greutăți... că numai de mine cred că nu ar avea nevoie să-i stau pe cap. Mă rog la Dumnezeu să-i ajute și să fie sănătos, și-i cer prea puternicului Tată Ceresc să mă ierte că nu m-am spovedit părintelui Mihai... cum trebuia.

Dorule, ai văzut că iubita ta mamă, și în ultimele zile pe care le-a mai trăit, s-a mândrit cu tine și a păcăuit față de preot, lăudându-te că ești om bun. Oare meriți să ți se spună om?!...

Post Scriptum

Nu-ți trimiteam nici astăzi aceste rânduri, dacă nu mă opream să privesc în curtea pustie, unde nukul, singurul, mai păstrează amintirile unor zile fericite ale copilăriei mele, pe care le-am petrecut lângă un om fără inimă... ca tine. Într-o zi... mama ta a murit în tăcere, și nici la înmormântare nu ai venit, erai plecat în străinătate. Tot ce nu ai făcut pentru acea ființă sfântă... care te-a născut, crescut și ți-a dus de grijă până în ultima clipă a vieții, se va întoarce ca un trăznet în inima ta de piatră.

În loc de epilog

Dragii mei, dacă MAMA mai este pe aproape de voi, nu uitați să o iubiți mai mult ca nici-odată, iar dacă nu mai este, amintiți-vă de dragostea ei neșărmurită, de căldura sufletei ei, și cât erați de bogați atunci când trăia, fiindcă MAMA este cea mai iubită ființă de pe pământ.

Tania NICOLESCU

V
e
e
r
r
s
s
u
u
r
r
i
i

LEVITAȚIE

Traversez dimineața ceoasă
cu noaptea neîndeajuns dormită
scâncind agățată de poale
și-mpedicându-mi pașii
la semafor îmi opresc buimăceala
lovind-o brusc fără scuze de osul frontal
și caut din priviri abia ghicitul cer
în speranța de a mai putea levita
doar o clipă pe urma unui zbor de pasăre
culoarea stridentă roșie ca mărul lui newton
îmi atinge pe neașteptate pleoapele
clipind poruncitor

- stop pune stop viselor trezește-te -
mă conformez pășind deîndată
peste zebra abia schițată sub mazăga
asfaltului scrâșnetul metalic
și plesnetul de consistența flegmei
de vocale și consoane mixtate cu ură-n
- „căscata” - îmi lovesc cu putere timpanul
proiectându-mă pe celălalt trotuar
și pașii mei își urmează programata
traietorie cu toate simțurile zadarnic
restartate pentru că uite - le cum
înregistrează haotic surâsul tufănelor
înflorite declicul aparatului de fotografiat
mănuie de bătrânul ce își deschide și gura
sincron încremenind în expresia tâmpă
uluitoare cromatică a toamnei
semnul crucii desenat peste piepturi
de trecători în dreptul bisericii
- cu graba unei semnături în condică -
și peste toate penetrant
mirosul ascuțit și acru al singurătății.

CIULEANDRĂ

Cu greu spre dimineață
mă desprind din vis
și mă trezesc în nălucita îmbrățișare
de zile ce mă împresoară
cu zidul lor viu
nebun vârtej de ciuleandă
și iarăși mă rostogolesc
ghem de spini
în tăcuta singurătate
așteptând
să mă uimească din nou
cu o reîncolțire
în acest imens deșert
la fel
ca oricare altul.

Vermeer - Femeie ținând o balanță

Constelații epigramatice

Sorin PAUEL (22.12.1938-03.03.1977)

Născut la Berlin (Germania), a lucrat ca tehnician la București.

Membru al Clubului Epigramaștilor „Cincinat Pavelescu”, din București.

Apariții editoriale: *Epigrame desenate bune pentru sănătate* (în colaborare cu Alexandru Clenciu, 1976), *Capricii în pizzicato* (în colaborare cu Gheorghe Steriade, 1977), *Epigrame, dicteuri pe o temă dată* (volum postum, 1979).

Inclus în peste 35 de volume colective de epigramă.

Unui epigramist

Îmbătat de-o rimă bună,
După care veșnic scurmă,
Pare-se că, pân' la urmă,
A uitat ce-a vrut să spună!

Nuanțe certe

Deșteptii, uneori, se vor mai proști,
Iar alteori visează culmi celeste.
Pe prost, în schimb, ușor îl recunoști:
E încântat de el așa cum este!

La o aniversare

Mulți ani a adunat în sac –
Îți pare-aproape-o veșnicie
Că a putut trăi un veac,
Dar pentru ce – nici el nu știe...

Avertisment

Evită, ca pe-o apă care
A rupt zăgazul unui jgheab
Și slăbiciunea celui tare
Cât și tăria celui slab...

Unora

Când se împoașcă cu noroi,
Vorbindu-și reciproc urât,
Eu nu mai pot să cred decât
Că au dreptate amândoi...

Unor medici

Potriveala e curată
Dar șochează uneori:
Policlinica cu plată
E pe strada... „Negustori”!

Reflecție

V-ați întrebat vreodată' cu cât
Pământu-ar fi mai luminos,
De n-ar fi cei ce râd urât
Și nici acei ce plâng frumos?

Făcătorului de nimic

Evitând pe cei cu sapa,
Are grijă toată ziua
Ba să nu se verse apa,
Ba să nu-i ia altul piua...

Încăpățănare

El regimu-ar respecta,
Dacă doctorul n-ar face
Totul, spre a-i refuza
Tocmai ceea ce îi place...

Punct de vedere

Chiar și ultimul tembel
Crede-n logica-i abjectă,
Că, de-ar fi făcut-o el,
Lumea ar fi fost perfectă...

Înfumurare

Din pricini infinite diverse,
Dar iluzorii tot pe-atât,
E-atât de plin de sine-ncât,
Nu m-ar mira să se reverse.

Unui turist

Multă cale ai bătut,
Dar acum pari indispus;
Nu te-ntreabă ce-ai văzut;
Toți te-ntreabă ce-ai adus...

La urna urmei

Nu trebuie să fim surprinși
Că-n vorbăria lor suspectă
Și sclerozații sunt convinși
Că au o logică perfectă...

Conjugală

Au uitat de mult suavul
Sentiment ce-n slăvi ridică;
Ea îi știe lui... năravul,
El îi știe ei... de frică!

Teama

Sfidând savante atitudini
Și complezente rânduiri,
Din îndoieli cresc certitudini,
Din certitudini, îndoieli...

Echilibru

Desigur, lumea nu-i perfectă,
Dar, cât de cât, evoluează:
Pe lângă cei ce doar reflectă,
Mai sunt și cei ce reflectează.

Reproș

Că nu am inimă îmi spui,
Nevrând să recunoști, iubito,
Că eu de mult ți-am dăruit-o,
Dar tu cam uiți pe unde-o pui...

Răsplată meritată

În fiecare zi din lună,
Îndestulați, o, zei, gâtlejul
Neghiobilor ce-mi dau prilejul
Să scriu o epigramă bună!...

„Ecce homo”

De i-ai făcut vreun rău, nu strică
Să-i ocolești o vreme fața...
De-i faci vreun bine, fie-ți frică,
N-o să ți-o ierte toată viața.

Proverbe

Se spune-ades că are parte
În viață cine are carte.
Dar nu se spune că nu cartea
Decide cât de mare-i partea...

De mortuis...

Citind duioasele tirade
Ce-apar, cernite, în gazetă,
Constați uimit că, pe planetă,
Mor numai oameni cumsecade...

Relativități

Asta este! Cât trăiește
Omul se transformă-ntruna:
Pielea feții se-ncrețește,
Creierul – nu totdeauna!

Luare de atitudine

Mi-ai fost amic apropiat
Și tare voitor de bine,
Atâta timp cât te-am lăsat
Să crezi că sunt mai prost ca tine!

Epitaf

Nu-l plângeți, că-ncepând de ieri,
Își doarme somnul cel de moarte,
Tot nu venea de nicăieri
Și nici n-ar fi ajuns departe.

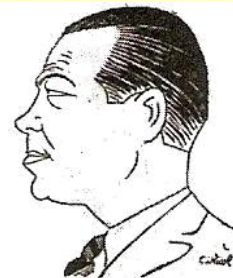
Constelații epigramatice

Florin IORDĂCHESCU (4.04.1899-1976)

Născut la București, a fost de profesie inginer silvic.
Membru al Clubului Epigramiștilor „Cincinat Pavelescu”, din București.
A scris epigrame, mai multe cărți pentru copii și lucrări cu caracter silvic.
A semnat cu pseudonimele **Florin** și **I. Florin**.

Apariții editoriale, volume de umor: *Epigrame* (1932), *Ace de pin* (epigrame silvice, 1934), *La pașa vine un oltean* (1934), *Epigrame* (1939), *Patru scânduri* (1944), *Puf de pădărie* (versuri umoristice, 1944), *Versuri umoristice* (1970), *Inscripții pe lespezi* (epitafuri, volum postum, 1995).

Inclus în peste 25 de volume colective de epigramă.

Definiția epigramei

Scânteie puțin indiscretă,
Un vârful ascuțit de floretă,
Dantelă frumoasă și fină
Țesută cu ac de albină.

Soției unui ofițer plecat la manevre

În fond, treaba dumitale...
Totuși o-nțebare pui:
„Sunt manevrele regale
Sau manevre de-ale lui?”

Unui parvenit

„X” e foarte dezolat;
Găsind un păduche-n pat
L-a strivit, însă, dezastru:
N-a țâșnit sânge albastru!

Preaviz

De se vor supăra poezii
Că i-am luat pe mulți de-a dura,
Privească-se-n oglinda vieții
Și... să se certe cu natura.

A-B (la fotbal)

Iluzie, te duci ca fumul
Și constatăm în urma ta
Că scurt din A în B e drumul
Și tare lung din B în A.

Toamna

Tristețea toamnei mă-nfioară,
Urâtul cearcă să mă prindă,
Îl văd în frunza care zboară,
Îl văd... uitându-mă-n oglindă.

Resemnare (răspuns unui adversar)

Ne resemnăm, deși cu greu,
Când îi citim versul greoi.
Dar dacă-l rabdă Dumnezeu,
De ce nu l-am răbda și noi?

Sport

Ultra sportiv dorind să fie
Cu capul gol pe stradă-apare,
Deși al lui e ca atare
Indiferent de pălărie.

Pe o lespede

În clipa trecerii-n eternitate
Bilanțul vieții mi l-am întocmit:
Regret – din omenștile păcate...
Pe-acelea care nu le-am săvârșit.

Lui Mircea Pavelescu, nepotul lui Cincinat

Fără Take, un Ionescu
E un ins neînsemnat;
Tot așa-i și-un Pavelescu
Când e fără Cincinat.

Unui artist

De-nțrece uneori măsura,
Cine-l acuză e nedrept:
Îl arde focul sacru-n piept
Și-l stinge doar cu băutura.

Epitaful unui soț

Lespedea sub care
Azi stau singur cuc
Mai ușoară-mi pare
Decât un papuc.

Primarului care a făcut planșeul peste Dâmbovița

Îți poartă stima Capitala toată
De ce-ai făcut să pară îngrijită;
Păcat că Dâmbovița, deocamdată,
E singura rușine-acoperită.

Unei artiste

O, Desdemona, ce-ai stârnit cândva
Mânia lui Othello-n contra ta,
De te-ar vedea în forma actuală
Te-ar absolve de orice bănuială.

Epitaful unui chirurg

Cruda moarte m-a luat,
N-a fost gest cavaleresc;
Pentru câți clienți i-am dat
Meritam să mai trăiesc.

Bucureștenilor

Păstorul Bucur vinovat e
Că și-a oprit aici căruța:
Când vrei să-nțemeiezi cetate,
N-o faci alături de „Mărcuța”.

Moda

Ce pricepută e vecina mea:
Doar dintr-un metru stofă gri vărgată
A scos o fustă lungă pentru fată
Și-a scos o mini-jupă pentru ea.

Epitaful unui gropar

Trecătorule, te-adapă
Din învătătura mea:
Altora săpat-am groapă
Și-am căzut chiar eu în ea.

Șef

Șef el, dactilografă ea,
El îi dicta și ea scria.
Ce-a fost nu știu, dar presupui...
Și astăzi ea-i dictează lui.

Unui turist

Total l-a transportat splendoarea
Și tihna din pădurea deasă,
Dar l-a trezit ciocănitoea...
Și s-a simțit din nou acasă!

Epitaful unui Harpagon

Anticipă cu zeci de ani
Destinul lui vindicativ:
În viață-a fost putred de bani
Azi, putrezit definitiv.

Alpinism

Pe colțurate cărării
Sunt pașii tot mai mici, mai grei;
Ea poartă toată grija lui,
El poartă și rucsacul ei.

Predealului

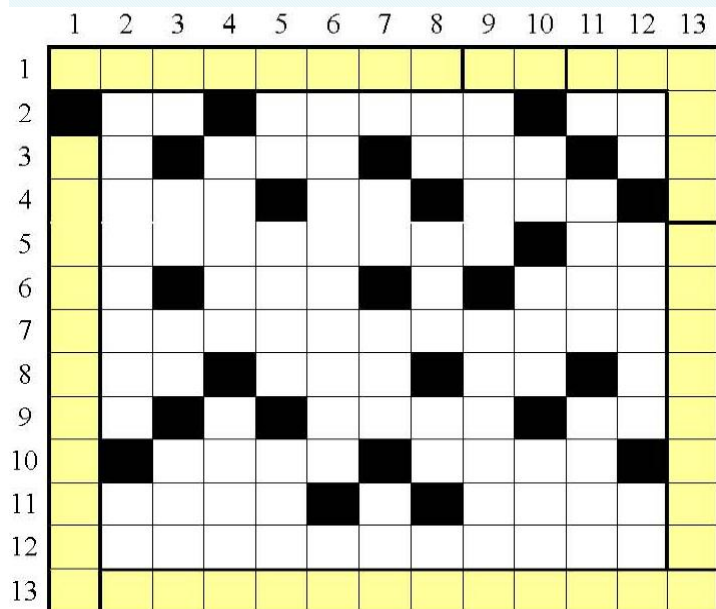
Când neaua-ncepe să se-aștearnă,
Devii fenomenal pe țară
Fiindcă-aduni, în plină iarnă,
Puzderie de pierde-vară.

Epitaful lui Nigrim

Stai, trecătorule grăbit,
De pe mormântu-mi șterge praful,
Că-n viață tot nu m-ai citit...
Măcar citește-mi epitaful.

Nelu VASILE

Constelații rebusiste (fantezie)

P.S.: La o dezlegare corectă, pe manșeta careului veți descoperi prenumele și numele unui membru al colectivului de redacție și trei dintre ipostazele în care este cunoscut de cititorii revistei *Constelații diamantine*.

ORIZONTAL: 1) ... 2) Ținute în lesă! - Prinde viteză - Spus la frig. 3) Animal cuminte!! - Interjecția căzăturii - Asiatic cocoșat - Soldați extremiști! 4) Regresiv notoriu (pl.) - România de vest! - Măsoară puterea. 5) Sunt înăuntru - Trasă de urechi. 6) Eroi din afara României! - Îl întâlneai pe vremuri la restaurant - Erbacce otrăvitoare. 7) Nu e cunoscută bine. 8) Pe de trei - Polițist turc din... Praga! - Opoziția nunului! - Spus de plictiseală. 9) Aer redus! - Prezintă vicleimul - Susținător al producției de grâu. 10) Popasuri în drumul spre rai - Una potolită. 11) Făcuți de răs - Scutec obișnuit (pl.). 12) Sunt acceptabili. 13) ...

VERTICAL: 1) ... 2) Schimbare de guvern - Pleacă primul la luptă. 3) Articol din constituție - Act neînceput! - Îndemn divin! - E bună de pus la rană. 4) Specializate în desfacerea mărfurilor - Trăiește în mare. 5) Are destul timp - Se leagănă în curte - Domnișoară londoneză. 6) E consemnat pentru o pângărire (pl.) - Foc exterior! 7) Odă neînsemnată! - Însemne de rocadă - Îl găsești din când în când - Scos din foc. 8) A înregistrat primul păcat omenesc - Ține roadele în pom - Vas pus în colț! - Nu e consemnată aprobarea dacilor! 9) Exponenții răului - Înlocuitor pentru unul corespunzător. 10) Indicator de asemănare - Siglă pentru Organizația Națiunilor Unite... - ...într-un bloc militar ce include România. 11) Frig exterior! - Taiș din... America de Sud - Luat drept serios. 12) Polonez de odinioară rămas pe... câmpul de luptă - A-și desena pielea - E totdeauna pentru. 13) ...

Nelu VASILE

neval94987@yahoo.com

Gheorghe BĂLICI (Republica Moldova)

Epigrame

Miting de protest

Ne-am adunat o sută-n piață
Să protestăm, că nu e viață.
Când ne-am uitat: ce bucurie!
Cu securiști eram vreo mie...

Patriotică

Eu sunt țaran din talpă-lată,
Am țara-n inimă și-n gând:
Cu rușii nu m-aș da vreodată,
Dar cu rusoaicele oricând...

Nivele

De mare vogă-n timpuri grele
Pe plaiul meu cel drag, străbunul,
Sunt casele cu trei nivele
Și cu stăpâni ce n-au niciunul.

Electoratului nostru

Trăiesc în lumea toată proști de soi,
Atâta doar că-n viața lor întreagă
N-ajung conducători ca pe la noi,
Că nu-s pe-acolo proști ca să-i aleagă!

Musca lui Donici

Musca fabulistului, constat,
Nu mai iese-n câmpuri la arat.
Stă voioasă, cu același har,
Pe căciula domnului primar...

Ninsori neașteptate

Primim din NATO ajutoare
Și mai primim, cum suntem goi,
De pe la ruși câte-o ninsoare,
Că n-au uitat nici ei de noi...

Pâinea și cuțitul

În țara mea de azi și mâine
Se-ntreabă oamenii cinstiți:
— Cum poți să mai mănânci o pâine,
Cât timp cuțitu-i la bandiți?!...

Întrebare guvernanților

Pe guvernanți ne mai rămâne
Atâta doar să-i întrebăm:
Cu viața noastră ca de câine,
Cum să nu vrem să vă mușcăm?!...

Spre Europa

La nivel de trai civilizat,
Adevărul nu mai e de-ascuns:
Nu trăiește omul din furat...
Când nu știe a fura de-ajuns.

Nivel de trai

În țara mea de tot umilă,
Unde corupția-nfloarește,
Trăiește omul și din milă,
Dar milă mi-e de cum trăiește...

Doleanță

Politica, de ani și ani,
Visăm și ne dorim fierbinte,
Pe lângă cei ce-o fac cu bani,
S-o facă și acei cu minte...

Dezlegare: PROFESORDRFLO - ES - RADAR - GER - OM - PAC - IAC - SI - RACI - RO - CAL - N - INTERIORI - ATA - EI - TAL A - OMAG - NEDETERMINATA - TRI - AGA - NU - UF - AE - M - IROD - PAI - L - VAMI - LINA - T - ILARI - J - CARPE - SATISFACATORI - TSANSCRITOLOG (PROFESOR DR. FLORIN AGAFIȚEI; ORIENTALIST, SANSCRITOLOG).

Cornel GALBEN

Profil îndoliat

DINUTZ, Mircea, n. 24 septembrie 1948, în Bacău - m. 19 februarie 2013, la Focșani. **Critic și istoric literar, publicist, profesor, redactor.** Este fiul familiei Paraschiva (n. Dinutz), casnică, și Petrea Denutzo, muncitor la Fabrica de Hârtie „Letea”. Copilărește în cartierul cu același nume, începându-și studiile la Școala Generală nr. 8 (1955-1962) și continuându-le la Liceul nr. 3 din Bacău (1962-1966, în prezent Liceu cu Program Sportiv). După obținerea bacalaureatului este admis la cursurile Institutului Pedagogic din localitate, frecventând Secția Limba și Literatura română (1966-1970). Scrie poezie și articole de critică literară, în perioada studenției conducând ședințele Cenaclului literar „Lucian Blaga” al Casei de Cultură a Sindicatelor „Vasile Alecsandri” din Bacău, frecventat, între alții, de prozatorul Sorin Preda și traducătorul Gheorghe Iorga. Ca poet, debutează cu poemul *Întoarcere*, publicat de revista *Ateneu*, în numărul său din iunie 1969, iar în ipostaza de critic, tot atunci, cu o recenzie la romanul *Coborând*, de Paul Georgescu, inserat în paginile revistei studențești *Gaudeamus*, în redacția căreia va figura în ultimul an de studii. Primește repartitie la Școala Generală nr. 1 Schitu Frumoasa, comuna Balcani, județul Bacău, predând aici limba și literatura română în anul școlar 1970-1971. Își desăvârșește apoi studiile universitare, urmând, da capo, cursurile Facultății de Filologie a Universității din București (1971-1975), luându-și licența în Limba și Literatura

română - Limba latină. S-a integrat repede în atmosfera culturală bucureșteană, frecventând atât ședințele Cenaclului de critică literară coordonat de Eugen Simion și cele ale Cenaclului „Junimea”, îndrumat de Ovidiu S. Crohmălniceanu, cât și spectacolele de teatru, concertele și vernisajele programate în această benefică perioadă. Este încadrat ca profesor de literatură română la Liceul Minier Rovinari, județul Gorj (1975-1976), dar în intervalul februarie-august își întrerupe activitatea de la catedră, satisfăcându-și stagiul militar la o unitate din orașul Vânjului Mare, județul Mehedinți. Revine, după liberare, pe meleagurile natale, ocupând un post de muzeograf la Muzeul de Istorie și Artă din Bacău (1976-1979) și coordonând, împreună cu poetul Octavian Voicu, bunul mers al ședințelor Cenaclului revistei *Ateneu* (1976-1978), la care participau, alături de redactorii Sergiu Adam și Vlad Sorianu, Victor Croitoru, Gheorghe Iorga, Octavian Opreș, Dan Petrușcă, Tatiana Scorțanu și alte tinere talente, afirmate între timp. După aproape un deceniu de exercițiu ca recenzent, în iunie 1978 încredințează revistei în care a debutat primul articol de critică literară, *D.D. Pătrășcanu - Spontaneitate și influențe*, urmat de a lungul anilor de alte câteva zeci, inserate în paginile unor publicații de cultură precum *Acolade*, *Ateneu*, *Amphitryon*, *Antares*, *Argeș*, *Bucovina literară*, *Carpica*, *Cartea*, *Confluente*, *Contemporanul*, *Contraatac*, *Convorbiri didactice*, *Convorbiri literare*, *Cronica veche*, *Hyperion*, *Limba și literatura română*, *Luceafărul*, *Plumb*, *13 Plus*, *România literară*, *SLAST*, *Spații culturale*, *Vatra veche*, *Viața Românească*, *Viața studențească*, *Universitatea comunistă*, *Vitraliu*, dar și în cele ale ziarelor locale *Acțiunea*, *Democrația*, *Jurnalul de Vrancea*, *Milcovul*, *Preocupări*, *Steagul roșu*, *Vii-torul*. În același an e distins cu Premiul I pentru trei eseuri despre opera lui George Bălăiță, scriitor pentru proza căruia a făcut o adevărată pasiune. Un an mai târziu e promovat director al Casei de Cultură din orașul Slănic Moldova (1979-1982), calitate în care va revigora activitatea acesteia, pu-

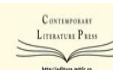
nând în valoare talentul actorilor Teatrului Popular, potențialul creator al dramaturgilor Mihai Freamăt și Marin Cimponeriu, animând, mai ales vara, viața culturală a stațiunii. În 1982 renunță la funcție și se transferă, pe un post de instructor artistic, la Casa de Cultură a Sindicatelor din Municipiul Onești, unde se va implica în activitatea cineclubului și a Teatrului Popular, a Cenaclului „Junimea Nouă” și a Societății Culturale „G. Călinescu”, organizatoarea apreciatei manifestări, „Zilele Culturii Călinesciene”. În același an e inclus de poetul Constantin Th. Ciobanu, cu proză, în antologia aniversară *Jurnalul literar II*, dar începând cu februarie 1984 părăsește și Oneștiul, pentru a deveni administrator al Întreprinderii Cinematografice Județene Vrancea. Obligat să demisioneze în primăvara anului 1986, în urma conflictului cu autoritățile locale, rămâne câteva luni șomer, își găsește cu greu un post de pedagog la Liceul Industrial nr. 1 Focșani (1986-1987) și, după o perioadă nu mai puțin agitată, unul de profesor suplinitor la Liceul Economic din orașul Unirii și la Școala Generală Doaga, comuna Garoafa (1987-1990). Evenimentele din decembrie 1989 îl scapă de calvarul navetei între cele două instituții și localități, după concursul susținut la Inspectoratul Școlar ocupând, începând cu 1990, postul de profesor titular al Liceului „Al. I. Cuza” din Focșani. Abia aici își va putea demonstra adevăratele sale calități de dascăl, venind în sprijinul elevilor atât prin lecțiile meticuloase pregătite și predate, cât și prin bibliografia recomandată și comentată nu doar în orele de curs. A coordonat, în acest sens, mai multe numere tematice ale *Revistei noastre*, cunoscuta publicație a liceului, acordând spațiu analizei operei lui Mihai Eminescu, Marin Preda, Lucian Blaga, George Bacovia, Camil Petrescu și Liviu Rebreanu, apreciate de cititori și distinse cu importante premii la concursul revistelor școlare. Fondează, împreună cu alți scriitori focșăneni, revistele cu profil literar *Revista V* (1990-1994) și *Salonul literar* (1998-1999), la aceasta din urmă fiind și re-

dactor. Din 1997 se transferă la cealaltă mare instituție preuniversitară din Focșani, Colegiul Național „Unirea”, unde desfășoară, pe lângă laborioasa activitate de la catedră, și o susținută activitate literară, coordonând, alături de Toader Aioanei, lucrările Cenaclului literar „Hyperion” (2004-2006) și continuând să publice, dând consistență și activității editoriale. Debutază, astfel, cu studiul critic **Marin Preda. Patosul interogației** (Editura Pro Juventute, Focșani, 1997) și, după o primă colaborare cu Editura Corgal Press din Bacău (**Textul literar, Orizonturi de lectură**, împreună cu Ecaterina Crețu, Georgeta Cosma și Lucreția Dragomir, ediția I, 1999; ediția a II-a, 2000; ediția a III-a, 2003), oferă Editurii Porto Franco din Galați nu mai puțin de patru ediții critice (Mihai Eminescu - **Sărmanul Dionis**, 1991; Duiliu Zamfirescu - **Lydda**, 1992; Duiliu Zamfirescu - **Viața la țară**, 1992; Camil Petrescu - **Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război**, 1993), la care a scris prefețele, tabelele cronologice, notele critice, bibliografice și reperele istorico-literare. Sub coordonarea prof. univ. Dumitru Micu, în 2001 redactează capitolele **Poezia pașoptistă** și **Modernismul** pentru manualul destinat clasei a IX-a, **Limba și literatura română** (Editura Constelații, București), care a primit avizul favorabil al Consiliului Național pentru Aprobarea Manualelor, dar nu și pe cel al Ministerului de resort, neputând intra oficial în circuit, decât ca manual auxiliar. Tot în 2001, publică cel de-al doilea volum personal, **Po-pasuri critice** (cu o postfață de Petre Isachi și tabel cronologic de Eugen Budău, Editura Psychelp, Bacău), iar peste patru ani va iniția, împreună cu regretatul Alexandru Deșliu, Seria „Scriitori vrânceni contemporani”, în care publică, în tandem, la Editura Pallas din Focșani, volumele **Virgil Huzum** (2005) și **Ion**

Larian Postolache (2006). După dispa-riția bunului său prieten, continuă opera începută, publicând la aceeași editură, în nume propriu de data aceasta, al treilea volum al seriei, **Florin Muscalu** (2007), iar la Editura Terra (Focșani, 2009), cel de-al patrulea tom: **Dumitru Ioan Denciu**. La acestea se adaugă volumul **Tablete de duminică** (Editura Pallas Athena, Focșani, 2008), dar corolarul activității sale de critic literar îl constituie, cel puțin până acum, sinteza **Scriitori vrânceni de ieri și de azi** (Editura Zidotto, Galați, 2011), care a stârnit deja numeroase controverse, mai ales printre cei vizați de acida sa pană. Ei i se alătură cea de a treia carte de critică, **Anamneze necesare** (Editura Rafet, Râmnicu-Sărat, 2012), distinsă cu Premiul „Dumitru Pricop” pentru critică al Festivalului Internațional de Creație Literară „Titel Constantinescu” (2012) și, postum, volumul de interviuri **Confesiuni provocate** (Editura Nico, Târgu Mureș, 2013). Și-a valorificat, totodată, experiența redacțională și condeiul de critic și istoric literar, fiind succesiv redactor al revistei băcăuane **13 Plus** (1998-2001), redactor-șef al revistei focșanene **Oglinda literară** (octombrie 2002 - martie 2003), redactor (2004-2007) și redactor-șef (din 2008) al celeilalte reviste ce apare la Focșani, **Pro Saeculum**. În calitatea sa de critic nu a refuzat nici tinerii scriitori care i-au cerut opinia, scriind prefețe la volume semnate de Georgeta Mocanu, Teodora Bratu, Ioana Alexandru, Monica Goia, Ruxandra Horodinschi, Andreea Dumitru, Andra Rotam și Ana-Maria Cornilă, fiind la rândul lui inclus cu un text critic în volumul **O antologie literară** (Editura Valman, Râmnicu-Sărat, 2007). Recunoscându-i-se valoarea operei de până acum, în 2001 a fost primit ca membru în Asociația Scriitorilor Profesioniști, iar în martie 2008 și în Uniunea Scriitorilor din România, activând în filiala acesteia de la Bacău.

Contemporary Literature Press
Editura pentru Studiul Limbii Engleze prin Literatură

Director:
LIDIA VIANU
Executive Advisor:
GEORGE SANDULESCU

The only online Literature Publishing House of the University of Bucharest

Contemporary Literature Press,
sub auspiciile următoarelor foruri:
Universității din București, The British
Council, Institutul Cultural Român
și Ambasada Republicii Irlanda

Anunță publicarea volumului
Ioana Ieronim - Ariadne's Veil
(Editat de Lidia Vianu
ISBN 978-606-8366-64-7)

Acum trei luni publicam o carte de proză scrisă în limba română de profesoara universitară Doris Plantus, din Statele Unite. Publicăm acum, înainte de vacanță, un volum de poezii scrise în limba engleză de poeta româncă Ioana Ieronim. Deși născute în spații diferite, una în America și alta la Râșnov în România, amândouă scriitoarele au preocupări similare: ele sunt și traducătoare din și în limba română, au lucrat pentru ecran și scenă, au o activitate culturală intensă de promovare a literaturii române. Ioana Ieronim a fost chiar atașatul cultural al României la Washington timp de patru ani în anii '90.

Deosebirea dintre ele este că Ioana Ieronim și-a asumat după un timp statutul de "freelancer". Ea traduce acum poezie în limba română, publică intens în țară dar și în afara ei, mai nou scrie chiar piese de teatru - după ce a retradus câteva piese de Shakespeare, printre altele.

Alcăuit din 41 de poeme, *Ariadne's Veil* are o trăsătură esențială, care nu poate trece neobservată: limpezimea.

Aceste poeme scurte au personaje: ele sunt Ariadne și Tezeu. Povestea antică spune că Ariadne l-a ajutat pe Tezeu să scape cu viață din cetatea-labirint. Așa și începe cartea Ioanei Ieronim, care a copilărit și ea într-o cetate veche de peste 800 de ani: Ariadne țese un fir pentru Tezeu. Firul acesta este poemul însuși. Ce înseamnă firul, vâul Ariadnei și - undeva, în spatele textului - Dedal care a creat labirintul, veți desluși singuri în timp ce citiți poemele Ioanei Ieronim. Simplitatea lor este numai înșelătoare.

Lidia Vianu

Ioana Ieronim: *Ariadne's Veil*, editat de Lidia Vianu, s-a lansat oficial la data de marți 23 iulie 2013, dar cartea poate fi consultată și descărcată la adresa de internet:
<http://editura.mttl.ro/ioana-ieronim-ariadnes-veil.html>

Jan Vermeer - Lecția de muzică